

DE COLLECTA.

S E V

BONATENTIA

IN HOC REGNO NEAPOLITANO

Tractatus absolutus, ac singularis.

In quo variæ, ac multiplices Quæstiones Vniuersitatibus per-
utiles, frequentes, ac necessariæ, luculenter, ingeniosè,
ac disertissimè pertractantur.

Opus quidem omnibus Iudicibus, Aduocatis, alijsque in foro
versantibus, ac omnibus Iuris Diuini, Canonici, Ciuilibus,
ac Regni Neapolitani Studiosis apprimè vtile,
ac pernecessarium.

AVTHORE

NICOLAO ANTONIO MAROTTA I. C. NEAPOLITANO
*Patritio Tarentino, & in his Supremis Tribunalibus Aduocato
præstantissimo, ac Summo Practico.*

Nunc primum in lucem prodit.

Cum Sûmarijs, & Indice iuxta seriem Alphabeticam disposito.

Neapoli, ex Typographia Secundini Roncalioli. 1642.

SUPERIORVM LICENTIA.

Illustrissimo Domino

ANDREAE MARCHELIO,

SAC. CONC. PRÆSIDI MERITISS.

Omniūque hac nostra, Patrumq; ætate Iuris Consultorum
Principi, & in Nobilissima, ac Florentissima Neapolitana
Academia Actūssimo, Profundissimoq; feudorum

Interpreti.

IO. FRANCISCVS MAROTTA, I. G. NEAP.

Patritius Tarentinus, & Eques auratus P.

Dalatum Præsidem venit hæc
parua mei genitoris Opella iacē-
tis in tumulo, vt Parthenopæum
posthac mirari desinamus Archi-
tam, qui ligneam ad astra subleuauit molem,
cum Tu arida ossa erigere possis ad gloriā, ita
rediuiuus à te Parens meus Phoenicis forietur
ortum è cinere, vt vera prudētum sit fama di-
centium, non tam corpus includi in tumulo;
quàm nobiliores animū fortitudinas. Nec me
terret Icarī casus, quem submersis illis in mare
alis gentilicio notas in stemmate; nam potius la-
borum iter mihi pandis ad gloriā; quo lucu-

a 2 bra

[illegible]

IO. FRANCISCVS MAROTTA
I. C. Neapolitanus, Patritius Tarentinus,
& Eques Auratus

LECTORI BENEVOLO SALVTEM.

N tibi, candide Lector, Parentis mei aman-
tissimi Opus, quod superioribus annis ad cō-
mune emolumentum typis mandare pu-
tabat; cum iuxta Platonis sententiam nō sibi
solum; sed etiam Patriæ, Amicis, & reliquis
hominibus natus esse videretur. An quia su-
scitata fuit questio super hac materia Collectæ, seu Bonate-
nentiæ inter Vniuersitates huius Regni, & earum ceditores
annuorum introituum circa solutionem dicti muneris Bonate-
nentiæ, ut in ipso opere explicatur. Ideo super sedendum cen-
suit, tum ratione muneris Aduocati, quo pro ipsis Vniuersita-
tibusungebatur; tum etiam, ut re definita, illud subtilitate,
ac vtilitate cumulatissimum, omnibusq; modis stabilitum, in
sua graui ætate, post diuturnum Iuris studium, longumque
causarum exercitum, commodius præstare potuisset. Quare
iam dicto articulo ad Vniuersitatum fauorem deciso, iustum
putaui opus hoc ingenio excogitatum, industria elaboratum,
iudicio perfectum, omnibus denique numeris absolutum in
publicum prodere, quod eo lubentius Auctor id facere statue-
rat; quod videbat non vulgarium rerū tractionem existere; sed
earum, quæ difficultatem maximam habent cum vtilitate cō-
iunctam. Nec mireris, si aliquando omnes ex antiquioribus,
& recentioribus opiniones ordinatim referat, & plerasque re-
futet; cum id animo fecerit beneuolo, quo veritatem inuesti-
gare, indefessa diligentia, ab incunte ætate cepit, ut multorum

opinionibus ob oculos positis (aduersus quos enixè, ac modestè agit) facilè veritas illucescat, atque æquiora semper, & vero similia probentur, ne quasi auis eo cum alijs volaret, quo vnus volauerit; nam & eos irridet Plato 6. de Republica, qui nil aliud docendum putant, quàm multorum sententias, in quibus consentiunt, atque hanc sapientiam vocant. Hoc igitur fructuosum Opus (doctissime Lector) eo, quo soles animi candore accipe, ipsumque lege, ac relege, opus parvæ quidem molis, ac laboris magni, vtilitatis immensæ, operæ non poenitendæ, in quo plurimos, difficilesque legum articulos verissimè enucleatos percipies, scribentium nodos solues, eorum lapsus emendabis, & quamplurima hic noua, scholasticæ, & forensi vtilitati coniunctissima tibi occurrent, quæ decies repetita placebunt, quatuor alia volumina (benignissime Lector) Controuersiarum duo, Variarum Juris Conclusionum alia, quàm primum expecta, in quibus arguta inuentione, iudicij maturitate, sententiarum gravitate, argumentorum abundantia, mira facilitate, non mediocri stilo, quæ prope diem edi poterunt, in tuam gratiam libentissimè insudauit. Hoc interim, frui, & vale.

P R A E F A T I O.

Voniam, vt. inquit Imperator in l. si quis filium post princ. C. de inoffic. test. in l. 4. C. de defensor. Ciuit. & in l. inter claras S. reddentes C. de summa Trinit. & fid. Cath. Princeps pater publicus appellatur, & eius Supremi Consiliarij pars mystici corporis Principis dicuntur, vt ait similiter Imperator in l. quisquis in princ. C. ad l. Iuliam Maiest. glos. in verbo familiares, in c. cum dilectus de clericis non resident. de Ponte in tract. de potest. pro Reg. tit. de assens. reg. S. 5. nu. 32. in fin. & 33. Io. Bapt. Costa in tract. de retrotract. cal. 3. in cap. 8. nu. 18. ac Princeps inter eos connumeratur l. ius Senatorum, C. de dignit. lib. 12. Bobadilla lib. 1. politic. cap. 5. nu. 21. Proreges autem Principes reputantur, eorumque vice funguntur, Mastrill. de Magistr. lib. 5. cap. 6. nu. 30. & cum propriū sit Principis amore prosequi subditos, affectuq; paterno, tanquam filios, & nepotes diligere, & nil tam proprium ipsius, quàm bonum publicum, & suorum subditorum vtilitatem querere, l. Imperialis, in princ. C. de nupt. copiosè Burgos de Paz ad leges Tauri, in prohemio nu. 440. Ioseph. Ramon. cons. 24. nu. 60. in fin. Verum prius vtilitatem Reipublicæ, quàm singulorum cogitare, vt inquit Bartol. in Auth. de hæredib. & Falcid. in princ. nu. 4. vnde secundò nota. Hinc Illustriss. & Excellentiss. Dominus Dux Albæ tunc huius Regni Prorex innumeras Vniuersitatum miseras respiciens, vt nec fiscales functiones exigi possent, earumq; Ciuēs à diuersis creditoribus adstricti pro debitis Vniuersitarum, nedum proprijs, quàm vilissimo pretio sua bona alienare coacti fuerint, quin etiam plerique in carceres detrusi quam miserè obierint, dum Vlpianus in l. 1. ff. de liber. homin. exhib. non equum esse arbitratur liberos homines à quocunq; retineri, ac multo minus eos in carceris squalore contabescere, & vt ait Iuris Consultus in l. in pecudum, ff. de vsur. quæcunque natura produxit, ea omnia hominum gratia comparauit, vt. que tradit Diodor. Sicul. lib. 1. cap. 8. Baccalor. Aegyptiorum legislator noluit ad æris alienis solutionem, carceris necessitate, debitores cogi posse; nihil enim inhumanius existimauit, nihil vtilitati publicæ magis aduersum, quàm creditorum avaritiæ, atque atrocitati, Ciuium corpora addicere, quæ speciali, & eximio quodam priuilegio Reipublicæ deseruire oportet, dum sæpè publicis muneribus, tam pacis, quàm belli tempore destinantur. Vnde excogitata pietatis via, missis calamitatum exploratoribus, innumeris editis edictis, Ah faustis laribus, cum ad tam maximum, & ad ipsius Reipublicæ sustentationem respiciens huius Regni Prorex opus efficiendum, tantò fastigio laborum, tantæ sollicitudini sufficientem elegit Illustriss. Marchionem Belmontis Carolum Tæpiam Supremi Regij Concilij virum consularem ter iustum, qui inter claras suæ sapientiæ laudes, tanquam aliquid Sydus irradiat illud beneficum opus, quo charitatis studio edoctus, publicis prospexit commodis (quem Statum vocant) & meritò nihil aptius in illa obscurissima calamitatum caligine lucidum beneficij præcederet Solem, quàm

quàm Dux Albæ, & nunquàm lex fuit suggesta TAM PIA, quàm à TAPIA. Hinc Vniuersitatum creditorès, etiam adhibito immunitatis pacto collectas de redditibus, quorum ante Regiam Pragmaticam decem, & exinde septem aureorum pro singulis centenis exegerunt censum, ipsis Vniuersitatibus tanquam bonatehentes solvere tenebantur; sed hoc ob ingentes creditorum clamores suspensum edictum; res sub concilio iterum posita Regij Præsidium Patrimonij, qui noua darent suffragia; nec dum ad finem hoc redigi poterat ob Ciuium desidia, qui vexabantur, sed nunquam ob eorum confusionem ad vnicum reduci poterant patrocini. Sed aliam sortita Proregem Neapolitana Vrbs D. Parasfan de Ribera Alcalanorum Ducem, qui doctrinis, & prudentia clarus preparauit consultationem, vt omnium Oppidorum, Castrorum, Vrbiumq; felicitas succresceret, vt bene dixit Plato. Beatam tum denique fore Rempublicam, cum aut Sapiens regere, aut Rex sapere cepisset, inde torpentes excitauit, sed inuius ad cursum, dum non peruenit ad perfectæ Reipublicæ felicitatis Brauium, sed quis crederet sub Regimine Comitum Montis Regij, arduos salientes Montes facilem inuenimus tam laboriosi itineris cursum. Is autem cum primus mandasset, vt omnes Vniuersitates, & creditores præfixo temporis termino ad sua iura proponenda comparerent, vt ipsarum, & creditorum iuribus perpensis, ac rectè libratis, rectam cū voto consultationem habere potuisset. Tâdem ex reperito ordine, denuo Vniuersitates, & creditores admonuit. Cum autem pro creditoribus accuratè quidem, ac eruditè scripsisset q. Doctor Ferdinandus Rouitus huius Regni deinde Secretarius, & ex eius allegationibus inter eruditissima Domini Scipionis Rouiti patris Regentis dignissimi ad Pragmaticas Commentaria, in Pragmatica 5. de censibus perspicitur, ac Michael Zappullus ad Pragmaticam de administ. rer. ad Ciuit. pertinent. §. 20. nu. 12. idem affirmauerit. Pro Vniuersitatibus verò nemo responderit, hoc mihi onus à Regio Collaterali Concilio, ac Regia Camera impositum fuit, ne ipsæ ex confusione ob ipsarum multitudinem defensionis auxilio destitutæ remanerent, in quo ad earum quoque beneficium plures maximæ utilitatis quæstiones, vti corrolaria inserui.

INDEX RERVM,

Ac Verborum copiosissimus, quæ in hoc Tractatu continentur,
Alphabetica serie accuratè dispositus.

Primus numerus indicat Capitulum, secundus numerum, tertius verò folium.

A Cito hypothecaria ab initio impositionis
tributorum pro munere patrimoniali
super oriri dicitur. cap. 2. n. 3. fol. 7.
Aes alienum deduci debet in computatione fa-
cienda, & quod remanet venit appellatio-
ne bonorum. 13. n. 4. 61
Alius pro alio granari non debet. 5. 12. 24
Alleniatio si fiat in donatio ad beneficium
alicuius Vniuersitatis, reliqua Vniuersi-
tates tenebuntur, quicquid in contrarium
dixerit Mofes. & offeruntur distinc-
tiones. 3. 13. f. 11. & 12.
Alleniatio facta in donatio ad beneficium
alicuius Vniuersitatis operatur, ut reliqua
Vniuersitates teneantur, dummodò in do-
natio dictum non sit, neque exempto, &
quod pro focularium numero soluitur; nã
tunc damno Fisci cedit. 3. 14. 12
Annuus introitus in alimo pro soluendis colle-
ctis apponuntur. 6. 1. 29
Annuus introitus minori summa emuntur a
diuite, quàm à paupere. 18. 1. 78
Annuus introitus tempore Romanorum ad ra-
tionem quinque pro singulis centenis alie-
nabantur, & ad rationem quinque, sex, vel
ad summum septem, legitimus existima-
tur. 18. 5. 79
Annuus introitus ad rationem decem pro cente-
nis singulis venditi cum pacto immunita-
tis collectarum, contractum nullũ reddunt,
ad quod res iudicata per Sacrum Conciliũ
adducitur. 19. 1. & 2. f. 82
Anni redditus fructus civiles appellantur.
8. 10. 41.
Appretium bonorum censui subiectorum fit,
deducto onere census, eaque bona ratione

oneris iniuncti minori pretio aestimantur.
8. 1. 40.
Appretũ fit bonorum ciuium, atque forensium
pro functionibus fiscalibus soluendis, &
vniquisq; pro rata suorum bonorum soluit,
vel imponuntur gabella ab ipsdem ciuibz
soluenda. 3. 3. & 10. f. 10. & 11
Appretium fit omnium immobilium, & mobi-
lium, Civitatum, Terrarum, & Castrorum
& cuiuslibet aliorum, etiam exteri, ibi, bo-
natentis. 13. 3. 61
Appretij forma, & modus quis fit. 3. 3. 10
Argumentum per Ferdinandum Roitum ex
Babuffo adductum recidit. 10. 3. 49
Argumentum valet ab absurdo vitanda. 12.
28. 60.

Bona censui summissa ponuntur in appre-
tũ, deducto onere census, & ratione
oneris iniuncti, minori pretio aestimantur.
8. 1. 40.
Bona clericorum onus annexum non habentia
personam, tanquam accessoria sequuntur.
5. 18. 26.
Bona cum onere collectarum ipsis impositariũ
in clericos, & Ecclesiam transiũt. 5. 19. 26
Bona cum onere collectarum transiũt in
quemcunque possessorem. 5. 18. 22
Bona Ecclesie, si transiant in laicum non
exceptum, is onera soluere tenetur. 14. 9. 67
Bona libera penes fiscum, si in priuatum alie-
nentur, tributũ, ac collectarum solutioni ob-
noxia efficiuntur. 13. 10. 62
Bonatentia quid sit, & de ipsis vocabuli
etymologia. 3. 3. 10
Censum possidens dicitur esse in posses-
sione respectu rei, pro qua census pra-
stat.

I N D E X

- Statut**: non autem respectu obligationis, seu actionis personalis. 7.13.73
- Censum ultra summam à Principe taxatam exigens, mala fidei possessor, ac usurarius iudicatur.** 18.8.79
- Census ante Regiam Pragmaticam, si computata onere summam ducatorum decem singulis centenis excedebat, pactum inuoluntatis erat nullum.** 10.12.51
- Census constitutio, venditionis, & emptionis contractus appellatur.** 8.4.40
- Census emptor commoditatem perceptionis fructuum ex re suamissa: non autem rem acquirit.** 7.16.38
- Census ex Bulla Gregorij XIII. super censu re constitui debet: verum contrabentes generalem obligationem super omnibus bonis addere possunt.** 6.10.32
- Census impositus super re, qua non efficitur redditus, quantus est census, inualidus, ac usurarius existimatur.** 7.19.38
- Census inter immobilia ex magis communi connumeratur.** 6.6.n.7. & 9.f.30. & 32
- Census loco coheret.** 6.32.9
- Census ponuntur in altimo, ut is, qui censum habet, pro ea rata ad collectas teneatur, & quantum soluit Dominus census, tanto minus soluit Dominus proprietatis.** 8.2.40
- Census pro ipsius substantia super re immobili constitui debet.** 6.6.30
- Census seruitutis species appellatur.** 9.9.47
- Census si minori pretio ematur, quam à lege sonat taxatus, contractus dicitur usurarius.** 18.9.79
- Census super fructibus emitur, & licet super re imponatur, tamen respectu fructuum imponitur.** 6.7.n.14.15.f.37. & 38
- Census super obligatione personali constitui non potest, etiam ex Bulla Pij V. licet super re, & persona constitutus valeat.** 6.6.n.8. & 11.f.32.
- Census super persona imponi non potest.** 6.8.n.16.f.42. & 43.
- Census super re infructifera impositus, inualidus, & usurarius reputatur.** 6.4.y.17. & 17.f.38.
- Cuius in praiudicium alibrum ab onerum solutione eximi non potest.** 16.19.72
- Clausula generalis non sufficit ad tollendum plures defectus, sed de singulis mentio fieri debet.** 12.2.46
- Clerici à solutione gabellarum sunt exempti.** 5.9.f.22.23.
- Clerici ad collectas tenentur pro bonis à laicis infraudè ipsis donatis, ne gabellae aut collectae soluerentur, cum dictae donationes in casu donatitiae reputentur.** 5.12.27
- Clerici clericaliter viventes, in Regno pro patrimonialibus, de perceptionibus legitimis contingentibus ad collectas non tenentur.** 6.5.n.20.21.f.26.27
- Clericorum bona omnia antequam non habent personam, tanquam accessoria sequuntur.** 8.26.
- Clerici coniugati indistinctè collectas solvere tenentur.** 5.27.28
- Clerici pro bonis emptis & donatis, tenentur ad onera realia, immutabilia, secus ad varia & mutabilia, secundum Civilis Barum Canonis, & Theologorum approbatam opinionem.** 5.3.f.19.20
- Clerici pro bonis patrimonialibus exempti duntaxat, quando onus est variabile, & insertum, secus si certum, perpetuum, & inmutabile sit.** 5.23.27.
- Clerici si ante honorum acquisitionem illa erant per laicos allibrata, & in catastro per altimum posita, transeunt cum onere suo, etiam in extraordinariis, & variabilibus: secus si post acquisitionem.** 5.42.1
- Collaterale Concilium dispensare non potest contra Regias pragmatikas, inconsulto Principe, per quem fuerunt emanatae.** 12.27.60
- Collecta, ad quam tenetur ferebatur, dicitur anomala, quia respectu ipsius onus dicitur reale**

- alij.* 18. 2. 78
Emptores à Fisco nullam habent publici vecti-
galis solvendi immunitatem. 14. 5. f. 63. 64
Emptores fructus ab Ecclesia, collectas, & ga-
bellas solvere tenentur. 14. 6. f. 64. 65
Emphyteuta Ecclesia fructus iure proprio per-
cipiens ad collectas tenetur. c. 7. n. 6. & 7.
 f. 35. 36.
Emptor census ad onera tenetur, & collectas
solvit. 7. n. 8. & 9. f. 36
Emptor census collectam in loco rei sita, super
qua census est impostus, licet foris, solvere
tenetur, idque de communi consuetudine
totius Italia, praesertim in Regno Neapoli-
tano. c. 9. n. 1. 2. f. 44. 45
Emptor census commoditatem perceptionis fru-
ctuum ex re summissa: non autem rem
acquirat. 7. 16. 38
Emptor census contra venditorem agit, ut rei
possessorem, non ut contra debitorem. 8. 6. 41
Emptor census dominium iuris percipiendi an-
nuos introitus ex re summissa habere di-
citur. c. 8. n. 3. 5. f. 40. 41
Emptor census pro rata fructuum, quos ex re
percipit, solvere cogitur: si autem venditor,
vel rei possessor, annua soluerit, in solutione
census, illorum ratam penes se retinere po-
test. 7. 20. 39
Emptor census, siue creditor ultra ratam
pensionem, nec in quantitate pensionis, aut
ad effectum oneris, nec quovunque alio modo
venditorem gravare potest, & gravando
dicitur usura, & in hoc non ad commodum
creditoris, sed ad incommodum, & onus
debitoris respectus haberi debet. c. 17. n.
 17. 18. f. 76. 77.
Emptor pro eo, quod habet super fundo pretij
ducatorum biscentum, censui tamen ducatorum
decem supposito, collectas solvet:
venditor vero pro residuo fundi. 13. 6. 6
Emptor quicquid solvit ratione emptionis, pro
petito habetur. 10. 6. f. 29. 50
- Exactor collectarum à descripto tantum in*
ipsarum libro exigere potest. 5. 17. 25
Exceptio firmat regulam in contrarium.
 16. 5. f. 71. 72.
Exempla supremi Tribunalis multum apud
Iudices praevalere debent. 20. 3. f. 83. 84
Exemplis Superiorum: non autem inferiorum
est iudicandum. 20. 2. 83
Exemptionem oneris concedens Vniuersitas,
dicitur dare de communi, & creditor ex
remissione lucrum capere. 12. n. 8. x. 11. f. 57
Exemptionis promissio ab onere collectarum
illicita est. 10. 13. 51
Exigens ultra id, quod sibi debetur, usurarius
dicitur, & restituere tenetur. 18. 17. 81
Ferdinandi Routhi argumentum ex Re-
 buffo adductum rejicitur. 10. 3. 49
Ferdinandi Routhi distinctio, ex eiusdem ar-
gumentis enervatur. 17. 1. f. 73. 74
Firmius est iudicium, quod multorum senten-
tia confirmatur. 20. 5. 84
Fiscus electionem habere agendi pro solutione
collectae tam contra antiquum, quam con-
tra novum bonorum possessorem. 5. 16. 25
Fiscus, & Respublica semper soluendo esse di-
cuntur. c. 18. 3. 78
Fiscus locans suis conductoribus gabellas, non
tenetur ipsis gabellam solvere. 14. 2. 63
Fiscus privilegium habet tacita hypothecae, tam
in contractibus, quàm in quasi contractibus:
Vniuersitas vero solum super bonis cata-
stratis. 5. 15. 25
Fiscus pro fiscalibus functionibus dicitur om-
nibus alijs anterior, quia omnem contractum
temporis antiquitate praecedat. 2. 3. 7
Foculares, fumantes, & familia sunt synony-
ma. 3. 7. 10
Forensis ex solutione talibi promissa non excu-
satur, quin ad solutionem collectae imposi-
ta super re census summissa in loco rei sita
tenetur. 9. 7. 46
Forensis non capitur de persona; sed fructus

I N D E X

- exequuntur, & dimittendo bona, ad collectas non tenentur; nisi pro debitis pro tempore, quo possedit.* 9.4.f.45.46
- Forenses, seu bonatentes pro quibus collectis contribuere tenentur remissive; sed quod observanda sit generalis consuetudo proponitur: verum quia Regia Camera declaravit, quae sint onera realia; Ideo ad ipsa subeunda forenses teneri affirmatur.* 9.5.46
- Fraudum species circa donationes factas per laicos clericis enumerantur.* c. 5. nu. 24. 26. f. 27. 28.
- Fraus, & dolus donantis, & donatarii, qualiter considerata praesumitur, & illa detecta, bona publicantur.* 5.25.f.27.28
- Frustrarius onus rei, vel fructibus, aut persona impositum, soluit.* 7.11.37
- Frustrum partem percipiens, pro illa rata ad onera tenetur.* 7.2.34
- Frustrum percipiens solvit onera; imo tamen proprio.* 8.9.41
- Functiones extraordinariae, quae dicuntur.* 4.5.15
- Functiones fiscales, cum loco gabellarum imposita sunt, onera realia dicuntur.* 4.2.f.14.15
- Functiones fiscales, cum loco gabellarum imposita fuerint, onera realia dicuntur.* 3.17.17
- Functiones fiscales licet, ab Universitatibus Regia Curia solvantur. tamen ipsa ius reperiendi à Civibus habent; cum ipsi solvere teneantur.* 3.2.9.f.9.10.11
- Functiones fiscales; licet personis pro rebus imponantur; tamen quia in locum antiquarum collectarum imponuntur, realia munera indicantur.* 4.9.15
- Functiones fiscales per fumantes tempore Romanorum exacta fuerunt.* 3.8.11
- Functiones fiscales, quamvis essent extraordinariae; tamen quando omni anno solvantur, ordinariae efficiuntur.* 4.10.f.15.16
- Functiones granorum quadraginta aëro pro foventi, reale quoque, & ordinarium dicuntur.* 4.3.15
- Functiones pro reparatione murorum, pontium, & pro munitionibus Civitatis, ordinaria munera nuncupantur.* 4.6.15
- Functionum fiscalium denominatio.* 3.1.9
- Fundus: non autem persona est materia, in qua ius exigendi censum consistit.* 8.14.42
- Fundus pretij ducatorum biscentum, si censui ducatorum decem est suppositus, emptor pro eo, quod habet super fundo, collectas solvit; venditor vero pro residuo fundi.* 13.6.61
- G** *Abellem solvere cogitur Universitas; alijque domini privati locantes gabellas; nisi ex pacto se ab ipsarum solutione exempterint, conductoribus gabellam solvere coguntur.* 13.3.63
- Gabellarum immunitatem concedens Universitas, ius illarum exigendi donare dicitur.* 12.3.56.
- Gabellae, & collectas conductores rei Ecclesiae solvunt.* 14.7.65
- Gabellae inter immobilia connumerantur.* 6.2.29
- Gabellae, per solutionem fiscalium per Universitatem impositae à civibus: non autem ab Universitate de proprio solvi debet.* 15.8.f.61.62.
- Gabellae solutio ab emptore pro venditore facta, pars pretij dicitur; quamvis gabella ad eum non perveniat.* 10.7.48
- Gravari nemo debet pro alio.* 12.14.85
- H** *Hyperbeca tacita oritur ex descriptione bonorum in catastro, & debitum à primo die descriptionis singulis annis praestandum contrahitur.* 5.5.7.14.f.21.22.25
- Hypothecam tacitam Fiscus habet tam in contractibus, quam in quasi contractibus: Universitas vero solum super bonis catastrotratis.* 5.15.25
- I** *As. in tunc. 101. n. 5. vol. 4. rejicitur.* 12.5.f.56.57.
- Immunitas ad tempus: non autem in perpetuum, cui novello concedi potest.* 12.4.56
- Immunitas concessa, ut valeat, tria requiruntur, videlicet, causa, consensus, & auctoritas.*

R E R V M

las. 12.17.59
Immunitas, existente iusta causa à Generali Concilio Vniuersitatis, non ab ordine De- curionum concedi potest. 12.19.59
Immunitas non tenet, si iusta causa deficiat. 12.18.59.
Immunitas oneris Doctoribus, & Medicis ex causa, qua oneri praeponderet, ab Vniuersitate concedi potest. 12.2.56
Immunitas per Vniuersitatem concedi non potest, maxime si est Communitas, & populus subiectus. 12.n.15.16.f.58.59
Immunitas tanquam contra publicam utilitatem concedi non potest. 12.13.58
Immunitas uenditoris ementem à gabella non excusat. 14.13.68
Immunitas gabellarum cōcedens Vniuersitas, ius illas exigendi donare dicitur. 12.3.56
Immunitatem publicae soluendi vectigalis mul- tam habent emanantes à Fisco. 14.5.f.63.64
Impedimenta plura, ubi obstant, sublato uno, remanet aliterum. 12.23.59
Inidustria ad unum effectum, contrarium ope- rari non debent. 15.3.69
In re dubia semper aliorum iudicium est am- plectendum. 20.4.84
Interpretatio, quae ex probemia colligitur, nun- quam exclusa censetur. 17.10.75
Introitus annuus ad rationem decem pro cente- nis singulis venditis cum pacto immunitatis collectarum, contractum nullum reddunt, ad quod res iudicata per Sacrum Conciliū adducitur. 19.n.1.2.f.82
Introitus annuus in aestimo pro soluendis col- lectis apponuntur. 6.1.20
Introitus annuus tempore Romanorum ad ra- tionem quinque fec, vel ad summum sep- tem, legitimus existimatur. 18.5.79
Introitus minori summa expiuntur à diuite, quam à paupere. 18.1.78
Ioannes Maria Bellesinus Episcopus disquisi- titur, p. 2. tit. de excep. cler. S. p. m. 9.

declaratur. 5.2.19
Idem ibidem S.7. nu.1. refellitur. 14.8.f.65. 66.67.
Ioannis Baptista Costa distinctio circa onerum solutionem ab emptore, vel venditore faciendam, respuitur. 8.18.43
Ius censum percipiendi, rei immobili coherens, in loco rei suae consistere dicitur. 6.4.29
Ius reale, quod ex censu oritur, ad quēcūque, etiam singularissimum successorem transit. 9.8.f.46 47.
L *Ex est quod Princeps constituit, & lex iusta, & rationabilis praesumitur.* 18. n.11.12.f.80.
M *Arta in tract. de iurisdictione, par. 4. centur. 1. cas. 11. à n. 28. et seqq. rei- citur.* 5.10.23
Menores, & Sura. negantes emptorem censum ad collectas tenere, improbantur. 8.17.43
Mens dicitur potius declarativa, quam exten- sua. 17.7.75
Mens, & non verba in qualibet dispositione sunt attendenda. 17.6.75
Mens Regiae Pragmaticae diminutionis annuo- rum Introitusum ex eiusdem verbis expen- ditur. 13.12.f.75-76.
Mens Statuentium in sequentibus, ex prae- cedentibus declaratur. 17.11.75
Mexia opinio dicentis pactū de soluenda ga- bella per emptorem pro pretio frumenti à Statuto taxati, cuius solutio spectabat ad venditorē, validā esse, respuitur. 10.4.49
Moses. in proem. ad consuet. Neapolitan. q. 6. n. 15. usq; ad finem tom. 2. refellitur. 3. n. 13 f. 12.
Munera realia canonica praestationes nunci- pantur, ipsaque munera dicuntur etiam or- dinaria, prout praestationes caroleorum quindecim, quae propterea canonica pra- stationes appellantur. 4.4.4
Munus ordinarium aliquando certam habet annuam praestationem quorundam subditorum.

uentam, extra tamen publicæ necessitatis casum; nam quod necessario lege, & Imperio subimus, minus nou dicitur. 1.x.f.4.5
Munus patrimoniale onus etiam merè reale nuncupatur. 1.3.2

Munus patrimoniale ratione iurisdictionis super subditorum prædijs debetur. 2.2.f.6.7

Munus patrimoniale ratione protectionis, & defensionis Regis, ut subditi liberè, ac quietè uiuant, deberi ostenditur, ibidem.

Munus, siue onus reale, quod merè patrimoniale dicitur, tripliciter consideratur; quandoque n. fit tributio de ipsa re, ut tributio rei uehicularis, vel nauicularis, quandoque fit de eo, quod percipitur ex ipsa re, veluti tertia pars fructuum, cuiusmodi sunt tributa, quæ ex fructibus præstantur, & alia, quandoq; verò tributio ipsi rei in pecunia numerata, aliaue re, quæ non ex re oritur, obligata, ut sunt publicæ functiones, præstanda imponitur. 1.9.f.3.4

Munus, siue onus mixtum, collecta nuncupatur. 1.7.3

Mutatione personæ privilegiata, desinunt privilegia competere. 14.10.f.67.68

Mutatione personæ mutatur rei conditio, quoniam onus est personæ annexum: non autem rei. 5.11.f.23.24.

Mutatione personæ, status, ac rei conditio mutatur. 12.9.62

Neapolitani ex privilegio Regis Catholici à quibusvis functionibus, & collectis pro bonis etiam accatistatis in omnibus Regni locis sunt immunes. 16.1.70

Nemo pro alio grauari debet. 12.14.58

Obligatio, per collecta oriri dicitur ex quacumque contractu, per quem non solum bona; sed etiam personæ obligata dicuntur. 1.11.5

Obligatio tacita oritur ex quacumque contractu pro solutione publicarum functionum patrimonialium. ibidem

Onera extraordinaria sunt, quæ secundum ca-

sus, ac contingentes necessitates imponuntur, ut publica expediantur obsequia, & promissa mixta dicuntur; cum personis pro rebus imponuntur, & pro una quaque collecta noua oritur obligatio, ac præstatio. Idcirco variabilis appellatur. 1.10.5

Onera in ordinarijs etiam, & extraordinarijs distinguuntur. 1.10.f.4.5

Onera ordinaria sunt, quæ certam perpetuam, uniformem, & inuariabilem habent præstationem. ibidem, & propriè sunt ea, quæ à lege, Senatus Consulto, vel Principum constitutionibus indicta sunt. ibidem.

Onera ordinaria canonica quoque, legalesque præstationes appellantur, à quibus nemo excusatur. ibidem.

Onera ordinaria transferuntur ad quoscumque res perueniant, ibidem.

Onera realia possessor soluere tenetur pro rata honorum, quæ possidet, attenta fructuum quantitate. 16.9.72

Onera realia non Vniuersitates; sed possesores soluere tenentur. 3.15.12

Onera merè realia, & inuariabilia transferunt in Clericos, & Ecclesiâ, & pro eis collecta ipsi soluere tenentur. 5.1.18

Onera si sunt variabilia, & imponuntur personis pro rebus, non transferunt ad Clericos, & Ecclesiâ; sed ab eis sunt exempti, & in hoc declaratur opinio Episcopi Io. Marie Belletti disquisit. clerical. p. 1. tit. de exemp. clericor. § 1. n. 9.

Onera soluit, qui fructus percipit; iure tamen proprio. 7.11.1.3.f.33.34

Onera soluere tenetur laicus non exemptus, in quem bona Ecclesiæ transferunt. 14.9.67

Oneris immunitas Doctoribus, & Medicis ex causa, quæ oneri præponderet, ab Vniuersitate concedi potest. 12.11

Oneris exemptionem concedens Vniuersitas dicitur dare de communi, & per remissionem lucrum capere. 12.11

M

reale: respectu vero civium, persona pro
rebus imposita dicitur, & pro dictis colle-
ctis carcerari potest. 9.3.45

*Collecta à descripto tantum in ipsorum libro
exigi potest.* 5.17.25

**Collecta antiquum, & novum possessorum ad
Fisci, & Universitatis electionem, habet
obligatum.** §. 16.2 §.

Collecta onus, *furcatus*, *mixtum* nancupa-
tur 1.7.3

Collocata, quæ persona pro rebus imponitur, obligationem in personam dirigit & sed res efficitur finalis ipsius, & ideo si alij res accrescat, ipse propter rem tenebitur. 546. 4.

Collatarum solutiones in singulis fumantibus
id est in singulari familia distribuuntur fue-
runt.

Collegas, & gabellas conductores rei Ecclesie
soluunt. 147.65

*Colle&aspatrimonialiū, & extraordinariorū
onusquisq; ratione dominij solvere cogitur,
præsertim in Regno, vigore capitali, in sen-
gulis. c. 15. n. 4. s. f. 69. 70.*

*Collecta in Regno caperunt tempore Federici
Imperatoris sub adiutorij nomine. Ideo
antiquissima sunt, ac munus erant ordi-
narium, imò ante Federicum ipsas capisse
ferur.* 2.6.8

Collecta, qua personis pro rebus imponuntur,
quando ex persona debentur, mune-
naria dicuntur.

Colletes rebusimpol
fram cum oner

Collection 1

unum pro conductura, & alterum pro
mensura salis predicti. 2.7.8

*Coloni Ecclesia pro portione colonica collectas
soluere debent, & refellitur opinio Episcopi
Ioannis Mariae Bellefili disquisit. clerical.
part. 1. tit. de exempt. clericor. S. 7. num. 1.
c. 14. n. 8. f. 65. 66. & 67.*

Commodum sentiens, onus sustinere debet,
7.12-37

**Communis usus, & observantia non facit li-
citam usurarum extortionem. II.7.53**

**Computatio, quando fit, ut alienum deduci
debet, & quod remanet, venit appellatione
bonorum. 13.4.64**

*Conductor ex re conducta fructus percipiens,
ad onera non tenetur, & si soluerit, à domi-
no repetit.* 7.4.6. 5.f.35

Conductores rei Ecclesie collectas, & gabel
las solvunt. 14.7.65

*Consuetudo ex actibus Populi difformibus
non inducitur. 11.2.f.52. & 53*

*Confectado inducens refugas non excusat à
pena temporal, maxime de lure Canoni-
co. 11.5. & 6f. 53*

Consuetudo in materia censuali usuram inducens, licet excuset à pœna temporalis, non tamen excusat à restitutione, & à nullitate contractus. 11.10. & 12. f. 54 & 55

Consuetudo in malis usurarum; licet de
 iuri permitteretur, tamen de iure
 o, tanquam peccati nutritrix probi

do irrationabilis, & iniqua non est
inda; cum uisus patet, non confectus

lectur. *suetudo nisi sit rationabilis; & praescripta,
iuri naturali, Divino, ac Positivo derogare*

non potest, quando spiritus trans-
eum inducit. II. II. 55
Confessio non solvendi censum iuxta sum.
et tunc laxata, videretur.

11:50

Consuetudo usuram inducens, an excuset à pena. 11.9.f.53. & 54

Consuetudo usuram inducens, valida non est, nec eā Princeps permittere potest. 11.4.53

Contractus annui redditus ad rationem decem pro singulis centenariis, circūscriptis Bullis Summorum Pontificum, usurarius reputatur, prout quoque ad rationem octo. 18.6.79.

Contractus census, fundiarius; & more realis appellatur, ex quo res principaliter, & non persona obligatur; sed persona ratione rei. 8.15.42.

Contractus contra formam legis dicitur nullus. 19.4.82

Contractus illicitus, consuetudine licitus redditur. 11.1.52

Contractus per quem possit quis ultra septem à Pragmatica taxatos exigere, nullo pacto, nec iuramenta firmari potest. 18.18.81

Contractus si fiat ultra modum à flautotaxatum, dicitur nullus, & iniquitatem continet, nec naturalis ex eo oritur obligatio. 19.3.82

Couarr. Surd. & alij, tenentes actionem personalem principaliter: hypothecariam vero secundario domini census competere, reprobantur. 8.13.42

Creditor, & debitor non debens ad imparia iudicari. 17.16.76

Creditor ob immunitatem promissam, maiorem quantitatem, quam Regia Pragmatica statuit, exigere. 17.13.76.

Debitor quoties ad creditoris domum asportare tenetur, proprio sumptu, & pericula; non autem creditoris, intelligitur. 9.11.f.47.48.

Decisio offertur in hac principia questione per Regium Collaterale Concilium facta cum interuentu Regie Camera Summaria ad fauorem Vniuersitatum huius Regni Neapolis, patrocinante pro cunctis Vniuersita-

tibus Authore, de ordine Illustr. Domini Pro regis, eiusque Collateralis Concilij, ac Regie Camerae Summarie. 20.6.84

Decisio Regie Camerae in questione principali adducitur, ut teneatur creditor, seu emptor annuorum reddituum soluere collectas, non obstante pacto immunitatis. 20.1.83

Decreta, qua per Collaterale Concilium nominis Regio interponuntur super pecunijs ad interesse capiendis per Vniuersitates, sunt pro obligatione honorum Vniuersitatum. 12.22.59

Differentia inter census, ac fructuum emptorem, à Surdo traditam in conf. 162. nu. 25. falsā esse demonstratur. 8.11.f.41.42

Diminutionem per Regiam Pragmaticam factam à decem ad septem, tam pro pratorio, quam in futurum, legitime factam fuisse probatur. 18.10.f.79.80

Dispensatio quoad unum defectum, non pertrahitur ad alium. 12.25.60

Distinctio onerum, scilicet personalis, merè realis, & mixti communiter à DD. recepta dicitur. 1.8.3

Distinctio tradita à Io. Baptista Costa circa onerum solutionem ab emptore, vel venditore faciendam refellitur. 8.18.43

Domini census ex clausula constituti in contractu solita apponi, rem quoque possidere dicitur. 8.8.41

Domini census habet remedia possessionis. 8.12.42.

Donatio facta coram Iudice ob aliam sollemnitatem, quam ob insinuationem, non dicitur insinuata; cum non propter illā; sed propter aliud aditus sit Iudex. 12.26.60

Donationes factae per laicos clericis in fraudem, ut gabellas, aut collectas soluant, inuálida reputantur, & clerici ad collectas tenentur. 5.23.27.

Emons à Fisco, vel ab Vniuersitate in maiori securitate est, quam emens ab alijs

ILLVSTRISSIMO VIRO
ANDREAE MARCHESIO S. C. PRAESIDI DIG.^{mo}
& in amplissimo Neapolitano Gymnasio Iuris Feudorum
Interpreti clarissimo.

*V. I. DD. Neap. Don Antonius Marotta Protbonot. Apost. & Io. Carolus
Marotta fratres Patritij Tarentini.*

QUod Genitor perfecit optus tibi Natus vterq;
Dauouet, excelsi Maxime Iuris Atlas.
Stemma, fremens, gentilitium, struit vnda Marottæ;
Construit, vndosum, si tibi, stemma, Mare.
Illius ergo labor iuris tibi iure dicatur,
Præstat enim obsequium quælibet Vnda Mari.

In Opus de Collectis Nicolai Antonij Marottæ I. C.

ILL.^{mo} ANDREAE MARCHESIO S. C. PRAESIDI,
& in Almo Studio Neapol. Iuris Feudorum Magistro à Io.
Francisco Marotta filio Iuri peritissimo Dicatum.

IOANNIS THOMÆ GIOVINI.

EPIGRAMMA

Sunt Mare, sunt fluctus Marchesia Stemmata gentis
Et Mare pro censu flumina cuncta capit.
Ecce Marotta salum paruum est, promptusq; laborat,
Ferre suo properans parua tributa Mari:
Collectasque legit primi pro munere census,
Lex eadem vt census, censibus vna foret.
Fronte hilari, Andreas, census cape dona, recurrent
Virtutum Oceano hinc, mille tributa tuo.

Parenti Optimo Nati Beneuoli

*V. I. DD. Neapolitani Don Antonias Marotta Prothonotarius Apostolicus, &
Ioannes Carolus Marotta Patritij Tarentini.*

Oceanum iura esse ferunt; quorum alta vorago
Obruit, & mentes irrequieta vorat,
Tam vasti Maris ecce Marotta coercuit ausus,
Cui dedit hoc victum nomina clara Mare.
Decipitur, iuris claudi, qui finibus vndas
Denegat. Oceanus en capit Oceanum.

Nicolàe Antoni Marotta,

Idem est de te sermonem habere, atque elogium dicere:
de te non potest quisquam verba facere, nec encomia fundere.
vnde est prae te dictum: *laudatio*,
Commemoratio nubit Panegyrico.
Iuxta sanè desperem expingere, videri luce Solè, Sole orbem diem,
Ac te laudum expertem excubere.
nequit tacitè omitti decor tuus, nec tu;
Sed enim penitus in te tua virtus insedit, quam ut quaesita non inbata videatur;
adeoq; naturæ faciem induit,
Vt saepe obijciat amabiles errores, instruat pretiosos dolos.
Tuorum claritas Maiorum fuit diluculum tuæ.
Lumen, quod in ijs non opus tibi fuit accendere, euentilasti;
inq; auiæ fortunæ rota ingenij aciem acuisi.
Sublime ortus euolasti non ægrè;
Et quandiu alij excitabantur ex humo, tuos ipse volatus tenebas;
nec tibi volaturo rudimentum fuit, repisse.
Inter Patritios ergo Tarentinos, videri potuisses Tarenti Pater,
illud enim edidisses in lucem, ni reperisses editum;
Vt nempe te nobilitaret non modo natalium speciosa temeritas,
Verum etiam collati virtutum calculi,
hoc est
Magnus non tantum dicerè, sed esses.
Minus gratè olent spontis suæ flores, quam satiui.
Omnes verò Musæ te amarunt, vnus tu legiferis respondisti amore,
haud tamen ad has familiariter adjisti, insalutatis alijs,
Nam

Nam facultates omnes habuisti amice, iuris prudentiam, intus.

Quare in foro nulla tibi gloria non adjudicata est,
ac te Patrono,

In controuersiam vocabantur aliena iura, non tua decora;
non enim auaritiæ accusabare, cum defenderes;

Et tua patrociniæ, cum essent aurea, non mutabantur argento
ita, cum fortè clientes cadebant causa, tu tua non deturbabaris ex fama,
Et nemo poteratur iure, nisi iure.

Adco leges simul explicabas. Iudici, simul tuo condebas affectui,
pariter Iuris, & Iustitiæ peritus.

certain videlicet tibi erat, Patroni esse fas,

Non solum esse scientem legum, sed etiam compotem libidinum.

Gaude igitur, qua perfunderis posthuma luce.

& illa quidem superante tumuli umbram,
proinde secura occasus.

Scriptum .n. tuum tibi superfluum de Collectis, collectis à te plausibus scater,
qui post sepulchri fata dum viuunt, spondent, fore, ut nunquam intereant,

periculi iam supremo periculo,
ac vindicati, ut à mortis, ita ab obliuionis silentio.

Et vero, quæ non desinit esse fecunda, proxime immortalitatem est mors;
immo non est sublatus è viuis, qui adhuc est in parituris.

Hoc tibi quid quid est encomij,

TARENTINA CIVITAS nouet;

parce quidem Iuriconsulto egregio, modestè Patritio suo.

quippe rarius laudatio perit, quod plura silet, quàm quod loquitur plura.

Saltem est suspectus modicæ laudis,

Cum suspicio est, an quidquam ei det mutuum adulatio.

in Panegyrici laude est, relinqui locum additamento lectoris.

Ad III. Virum Nicolaum Ant. Marotta

I. C. Neap. præclarissimum, ac Pa-
triticium Tarentinum.

Francisci Mele Bitontini I. V. D.

Nicolaus Antonius Marotta

Anagramma.

Sacra iura non nota soluit.

Disticon.

Qui dubias dicis leges, perquire Marottam

Non nota hic soluit, nam sacra iura tibi.

Ad

Ad Consultissimum, Celeberrimumque
I. C. Neap. Nicolaum Ant. Marotta
Patritium Tarentinum.

D. Francisci de Vico, & Leyua V. I. D.
Patritij Beneuentani.

Epigramma.

Editur hic tandem, mira tñ arte libellus,
Et cultum è docto pectore surgit opus.
Iura foro reddit, componit legibus Orbem,
Et noua mentito praelia Marte gerit,
Quæ fuit Authoris vidi facundia lingua
Aurea cum potuit tam bene penna loqui.
Scilicet hæc tolli potis est super æthera penna,
Hanc vellet pennis addere fama suis.

Idem ad eundem.

It tuus Ausonij liber hic celeberrimus oris
It liber ingenio, nec latet ille tuo.
Fortunate Heros, etiam post fata superstes
Let bæa nunquam cogeris ire Rote.

Ad Clarissimum, primiq; nominis I. C.
Neap. Nicolaum Antonium Marotta
Patritium Tarentinum.

Caroli de Marrà V. I. D. Neapo.

Epigramma.

O Iubar Hesperia mollis lux alma Taræti,
Vrbs nimis ingenio facta superba tuo.
Olim lætèplum celebravit fama Galesum,
Proxima qui fluctu culta Galefus arat.
Detinet Vrbs post hæc iactare fluentia Galefi,
Nam fuit è calamo lætæa vena tuo.

Imprimatur Alexander Ruffus Canon. Vic. Gen. Neap.

Reuerendiss. Dñs Aloysius Riccius Episcopus Vici AEquensis vidit.

Illustrissime, & Excellentissime Domine

Ordine V. E. perlegi Eloquentissimum, & elaboratissimum Tractatum de Collectis insi-
mul cum Doctissimis, ac luculentissimis Responsis in arduis Illustrum virorum Con-
trouersijs pro veritate, & iustitia redditis per Celeberrimum, ac solertissimum I. C. Nico-
laum Antonium Marotta, in quibus profecto stili elegantia, doctrina profunditas, ac
summa ingenij acies intuetur. Quare ipsa legali Reipublica admodum utilissima esse arbi-
tror, & cum nil iuri publico, ac bonis moribus aduersari comperiat, iussissimè prælo dari
posse fateor, si ita Excellentia sua dignetur mandare, cui ex debito post manuum oscula
precor felices annos. Datum Neap. ex nostris Actibus die 12. Mensis Maij 1637.

V. E.

Fidelissimus seruulus

Io. Baptista de Thoro.

Vidit Arias de Mesa Reg. Consul-Delegatus pet S. E. pro reuisione Librorum.

Imprimatur

Tapia Reg. Brancia Reg. Zufia Reg. Casanate Reg.

Prouisum per S. E. Neap. die 15. Maij 1637. Tagliauiz.

Ad Virum Clarissimum Nicolaum Ant.
Marotta V. I. D. ac Patritium
Tarentinum.

Ioannis Dominici Gomez Nobilis è Burgos,
Hispani, Philosophiæ, ac Medicina Doct.
& Almi Medicorum Collegij Neap.

Prioris.

Epigramma.

Qua Lco iustitiâ, qua frenat scorpis, illa
Ne properâ supero carpat ab axe fugâ,
Tu tamen Erigonem nostras deducis in oras,
Italiam certa dum bene lance regis.
Astream supero, sed dum deducis ab axe,
Sedibus ætherijs inferis ipse caput.

Ad Præstantissimum, ac Doctissimum Vi-
rum Patritium Tarentinum I. C. Neap.
Nicolaum Antonium Marotta.

Alexandri Giannettasij V. I. D. Neap.

et aliorum Authoris Alumni.

Nicolaus Antonius Marotta.

Anagramma.

Hic homo natus vt alter Iason.

E Loquio pollehs Iasone disertior ipso,
Exhibet intrepidus iura Marotta reos.
Proditur hic terris homo natus vt alter Iason
Nominis id versi grammata versa ferunt.
Equa geret, rectam librabit pendere lancem,
Qui tanti sequitur dogmata sancta viri.

R E R V M

Oneris impositio secundum estimationem fieri debet. 16.8.72

Oneris origo, velut in omnibus alijs est attendendus. 2.1.6

Onerum solutio ad emptorem pertinet; sed de iure Hispano ad venditorem spectat. 10. n 14.15. f. 51.52.

Onerum genus triplex esse demonstratur, personale, reale, & mixtum. 1.1.1

Onerum distinctionem, scilicet personalis, merè realis, & mixti, communiter à DD. receptum esse demonstratur. 1.8.3

Onus construendi viam, ordinarium nominatur. 4.8.15

Onus hospitandi milites, reale dicitur, adeo ut, statim, quod domus construatur, onus hoc, cum necessitas postulat, constitutum dicatur. 4.14 f. 16.17.

Onus merè reale, ac ordinarium dicitur solutio carolencorum quindecim, & granorum duorum pro quolibet fumante. c. 4. f. 14

Onus merè reale, onus seu munus patrimoniale quoque appellatur. 1.5.2

Onus merè reale possessorem sequitur. c. 1. n. 4 f. 2. & c. 3. n. 18. f. 18.

Onus merè reale, quid sit. 1.3.2

Onus mixtum, quid sit, praeclare constituitur. 1.6. f. 2.3.

Onus novum, quod hodie à Ciuitatibus, Dominisq; totorum indicitur, ad antiqui veteris similitudinem excusatur. 2.4.7

Onus personale, quid sit, declaratur. 1.2.1

Onus, quod contra creditores inducitur, in eorum fauorem conuerti non debet. 15.2.69

Onus, quod persone pro rebus imponitur, rei possessore sequitur. 4.11.16. c. 9. n. 6. f. 46

Onus reale efficitur per descriptionem in estimatio, ideoq; ad clericos transit. 5.8.22.

Onus reale plures afficiens possessores, pro rata inter eas bonorum, est diuidendū. 13.7.61

Onus, siue munus mixtum, collecta nuncupatur. 1.7.3

Onus, siue munus reale, quod merè patrimoniale dicitur, tripliciter consideratur, quandoq; enim fit tributio de ipsa re, ut tributio rei vehicularis, quandoque fit de eo, quod percipitur de ipsa re, veluti tertia pars fructuum, cuiusmodi sunt tributa, quae ex fructibus praestantur, & alia; quandoque verò tributio ipsi rei in pecunia numerata, aliaue re, quae non ex re oritur obligata, ut sunt publicae functiones, praestanda imponitur. c. 1. n. 9 f. 3.4.

Onus sustinere debet, qui commodum sentit. 7.12.37.

Osasib. in decis. 95. n. 25. & 26. reprobatur. c. 12. f. 56.

Pactum contra substantialia contractus non dicitur, quando de una specie in aliam transire non facit, & eo casu vitatur factum; sed non contractus. c. 10. n. 16. & 17. f. 52.

Pactum, quo vendi. or collectas soluere obligatur, dum ad emptorem solutio spectat, seruari non debet, quia est nullū. 13.5.61

Pactum, quod venditor census solutionem in alieno foro emptoris soluere teneatur, quoniam in ad rationē decē pro singulis centenīs fuit constituta, illicitum reputatur. 9.10.47

Pactum quodcunque in contractu venditionis appositum, res pretium auget. 10.5.49

Pactum, quod venditor teneatur ad gabellā ultra decem pro centenīs singulis, usurariū dicitur. 10. n. 8. 11. f. 50

Pactum quolibet, siue onus in venditione appositum operatur, ut res minus aestimetur. 10.10.50.

Pactum solutionis onerum per venditorem census ultra legitimū pretium ipsius, per Bullam Pij V. nullū declaratur. 10.9.50

Paria sunt quoad iuris effectum, remittere, & dare, seu donare. 12.9.57

Pensionarius pro sua rata, onera soluit. 7.10.36.

I N D E X

- exequuntur, & dimittendo bona, ad collectiones non tenentur; nisi pro debitis pro tempore, quo possedit. 9.4.f.45.46
- Forenses, seu bonatenentes pro quibus collectis contribuere tenentur remissive; sed quod obseruanda sit generalis consuetudo proponitur: verum quia Regia Camera declarauit, quae sint onera realia; Ideo ad ipsa subeunda forenses teneri affirmatur. 9.5.46
- Fraudum species circa donationes factas per laicos clericis enumerantur. c. 5. nu. 24. 26. f. 27. 28.
- Fraus, & dolus donantis, & donatarii, qualiter considerata presumitur, & illa detecta, bona publicantur. 5.25.f.27.28
- Frustrarius onus rei, vel fructibus, aut persona impositum, soluit. 7.11.37
- Fructuum partem percipiens, pro illa rata ad onera tenetur. 7.2.34
- Fructus percipiens soluit onera; iure tamen proprio. 8.9.41
- Functiones extraordinarias, quae dicuntur. 4.5.15
- Functiones fiscales, cum loco gabellarum imposita sint, onera realia dicuntur. 4.25.f.14.15
- Functiones fiscales, cum loco gabellarum imposita fuerint, onera realia dicuntur. 3.17.17
- Functiones fiscales licet ab Vniuersitatibus Regia Curia soluantur, tamen ipso iure reperiendi à Ciuibus habent; cum ipsi soluere teneantur. 3.2.9.f.9.10.11
- Functiones fiscales; licet personis pro rebus imponantur; tamen quia in locum antiquarum collectarum imponantur, realia munera iudicantur. 4.9.15
- Functiones fiscales per fumantes tempore Romanorum exacta fuerunt. 3.8.11
- Functiones fiscales, quamuis essent extraordinariae; tamen quando omni anno soluantur, ordinaria efficiuntur. 4.12.f.15.16
- Functiones granorum quadraginta aslo pro foculari, reale quoque, & ordinarium dicuntur. 4.3.15
- Functiones pro reparatione murorum, pontium, & pro munitionibus Ciuitatis, ordinaria munera nuncupantur. 4.6.15
- Functionum fiscalium denominatio. 3.1.9
- Fundus: non autem persona est materia, in qua ius exigendi censum consistit. 8.14.42
- Fundus pretij ducatorum biscentum, si censui ducatorum decem est suppositus, emptor pro eo, qui habet super fundo, collectas soluit; venditor vero pro residuo fundi. 13.6.61
- G**abellam soluere coguntur Vniuersitates, alique domini priuati locantes gabellas; nisi ex pacto se ab ipsarum solutione exempterint, conductoribus gabellam soluere coguntur. 13.3.63
- Gabellarum immunitatem concedens Vniuersitas, ius illas exigendi donare dicitur. 12.3.56
- Gabellas, & collectas conductores rei Ecclesiae solunt. 14.7.65
- Gabella inter immobilia connumeratur. 6.2.24
- Gabella per solutionem fiscalium per Vniuersitatem imposita à ciuitibus: non autem ab Vniuersitate de proprio solui debet. 15.8.f.61.62.
- Gabella solutio ab emptore pro venditore facta, pars pretij dicitur; quantumvis gabella ad eum non perueniat. 10.7.48
- Grauari nemo debet pro alio. 12.14.85
- H**ypotheca tacita oritur ex descriptione bonorum in catalogo, & debitum à primo die descriptionis singulis annis praestandum contrahitur. 5.25.7.14.f.21.22.25
- Hypothecam tacitam Pifcus habet tam in contractibus, quam in quasi contractibus; Vniuersitas vero solum super bonis catalogatis. 5.15.25
- I**us in transf. 101. n. 5. vol. 4. reijcitur. 12.5.f.56.57.
- Immunitas ad tempus: non autem in perpetuum, cui nouello concedi potest. 12.4.56
- Immunitas concessa, ut ualeat, tria requiruntur, videlicet, causa, consensus, & auctoritas.

R E R V M

las. 12.17.59
Immunitas, existente iusta causa à Generali Concilio Vniuersitatis, non ab ordine De- curionum concedi potest. 12.19.59
Immunitas non tenet, si iusta causa deficiat. 12.18.59.
Immunitas oneris Doctoribus, & Medicis ex causa, qua oneri praeponderet, ab Vniuersitate concedi potest. 12.2.56
Immunitas per Vniuersitatem concedi non potest, maxime si est Communitas, & populus subiectus. 12.n.15.16 f.58.59
Immunitas tanquam contra publicam utilitatem concedi non potest. 12.13.58
Immunitas uenditoris ementem à gabella non excusat. 14.13.68
Immunitas gabellarum cōcedens Vniuersitas, ius illas exigendi donare dicitur. 12.3.56
Immunitatem publici soluendi vectigalis nullam habent ementes à Fisco. 14.5.f.63.64
Impedimenta plura, ubi obstant, sublato uno, remanet alterum. 12.23.59
Inidustria ad unum effectum, contrarium operari non debent. 15.3.69
In re dubia semper aliorum iudicium est amplectendum. 20.4.84
Interpretatioque ex probatione colligitur, nunquam exclusa censetur. 17.10.75
Introitus annuus ad rationem decem pro centenis singulis venditis cum pacto immunitatis collectarum, contractum nullum reddunt, ad quod res iudicata per Sacrum Conciliū adducitur. 19.n.1.2.f.82
Introitus annuus in aestimo pro soluendis collectis apponitur. 6.1.20
Introitus annuus tempore Romanorum ad rationem quinque. sex, vel ad summum septem, legitimus existimatur. 18.3.79
Introitus minori summa emuntur à diuite, quam à paupere. 18.1.78
Ioannes Maria Bellesinus Episcopus disquisit. clerical. p. 1. tit. de emptione. l. 5. p. m. 9.

declaratur. 5.2.19
Idem ibidem S.7. nu.1. refellitur. 14.8.f.65.66.67.
Ioannis Baptista Costa distinctio circa onerum solutionem ab emptore, vel venditore faciendam, respuitur. 8.18.43
Ius censum percipiendi, rei immobili coherens, in loco rei sua consistere dicitur. 6.4.29
Ius reale, quod ex censu oritur, ad quēcūque, etiam singularissimum successorem transit. 9.8.f.46 47.
L *Ex est quod Princeps constituit, & lex iusta, & rationabilis praesumitur.* 18.n.11.12.f.80.
M *Arta in tract. de iurisdictione. par. 4. centur. 1. cas. 11. à n. 28. cū seqq. reititur.* 5.10.23
Menach. & Surd. negantes emptorem confusus ad collectas teneri, improbantur. 8.17.43
Mens dicitur potius declarativa, quam extensiva. 17.7.75
Mens, & non verba in qualibet dispositione sunt attendenda. 17.6.75
Mens Regie Pragmaticae diminutionis annuorum Introitusum ex eiusdem verbis expenditur. 13.12.f.75.76.
Mens statuentium in sequentibus, ex praecedentibus declaratur. 17.11.75
Mexia opinio dicentis pactū de soluenda gabella per emptorem pro pretio frumenti à statuto taxati, cuius solutio spectabat ad venditorē, validū esse, respuitur. 10.4.49
Moses. in proem. ad consuet. Neapolitan. q. 6 à n. 15. vsq; ad finem tom. 2. refellitur. 3.n.13 f.12.
Munera realia canonica praestationes nuptiarum, ipsaque munera dicuntur etiam ordinariis, prout praestationes caroleorum, quindocim, quae propterea canonica praestationes appellantur. 4.4.4
Munus ordinarium aliquando certam habet annualem praestationem subditis annu-

I. N. D. E. X.

uentam, extra tamen publicæ necessitatis casum; nam quod necessario lege, & Imperio subimus, munus nou dicitur. 1.x.f.4.5
Munus patrimoniale onus etiam merè reale nuncupatur. 1.3.2

Munus patrimoniale ratione iurisdictionis super subditorum prædijs debetur. 2.2.f.6.7

Munus patrimoniale ratione protectionis, & defensionis Regis, ut subditi liberè, ac quietè uiuant, deberi ostenditur, ibidem.

Munus, siue onus reale, quod merè patrimoniale dicitur, tripliciter consideratur; quandoque. n. fit tributum de ipsa re, ut tributum rei uehicularis, uel nauicularis, quandoque fit de eo, quod percipitur ex ipsa re, ueluti tertia pars fructuum, cuiusmodi sunt tributa, quæ ex fructibus præstantur, & alia, quandoque, uero tributum ipsi rei in pecunia numerata, aliaue re, quæ non ex re oritur, obligata, ut sunt publicæ functiones, præstanda imponitur. 1.9.f.3.4

Munus, siue onus mixtum, collecta nuncupatur. 1.7.3

Mutatione persona priuilegiata, desinunt priuilegia competere. 14.10.f.67.68

Mutatione persona mutatur rei conditio, quoniam onus est persona annexum: non autem rei. 5.11.f.23.24.

Mutatione persone, status, ac rei conditio mutatur. 12.9.62

Nepolitani ex priuilegio Regis Catholici à quibusuis functionibus, & collectis pro bonis etiam accatastatis in omnibus Regni locis sunt immunes. 16.1.70

Nemo pro alio grauari debet. 12.14.58

Obligatio per collecta oriri dicitur ex quacumque contractu, per quem non solum bona, sed etiam persona obligata dicitur. 1.11.5
Obligatio tacita oritur ex quacumque contractu pro solutione publicarum functionum patrimonialium. ibidem

Onera extraordinaria sunt, quæ secundum sa-

sus, ac contingentes necessitates imponantur, ut publica expediantur obsequia, & promissa mixta dicuntur; cum personis pro rebus imponantur, & pro una quaque collectum noua oritur obligatio, ac præstatio. Idcirco uariabilis appellatur. 1.10.5

Onera in ordinarijs etiam, & extraordinarijs distinguuntur. 1.10.f.4.5

Onera ordinaria sunt, quæ certam perpetuam, uniformem, & inuariabilem habent præstationem. ibidem, & propriè sunt ea, quæ à lege, Senatus Consulto, uel Principum constitutionibus indicta sunt. ibidem.

Onera ordinaria canonica quoque, legalesque præstationes appellantur, à quibus nemo excusatur. ibidem.

Onera ordinaria transferuntur ad quoscumque res perueniant, ibidem.

Onera realia possessor soluere tenetur pro rata honorum, quæ possidet, attenta fructuum quantitate. 16.9.72

Onera realia non Vniuersitates; sed possesores soluere tenentur. 3.15.12

Onera merè realia, & inuariabilia transferunt in Clericos, & Ecclesiam, & pro eis collecta ipsi soluere tenentur. 5.1.18

Onera si sunt uariabilia, & imponuntur personis pro rebus, non transferunt ad Clericos, & Ecclesiam; sed ab eis sunt exempti, & in hoc declaratur opinio Episcopi Io. Mariæ Bellesi disquisit. clerical. p. 1. tit. de exemp. clericor. §. 1. n. 9.

Onera soluit, qui fructus percipit; in re tamen proprio. 7. n. 1. 3. f. 33. 34.

Onera soluere tenetur laicus non exemptus, in quem bona Ecclesiæ transferunt. 14.9.67.

Oneris immunitas Doctoribus, & Medicis ex causa, quæ oneri preponderet, ab Vniuersitate concedi potest. 12.2.56

Oneris exemptionem concedens Vniuersitas, dicitur dare de communi, & creditor ex remissione lucrum capere. 12. n. 8. x. 11. f. 57

Oneris

R E R

rente: respectu verò ciuium, persona pro rebus imposta dicitur, & pro dictis collectis carcerari potest. 9.3.45
Collecta à descripto tantum in ipsorum libro exigi potest. 5.17.25
Collecta antiquum, & nouum possessorem ad Fisci, & Vniuersitatis electionem, habet obligatum. 5.16.25
Collecta onus, seu munus mixtum nantupatur 1.7.3
Collecta, qua persona pro rebus imponitur, obligationem in personam dirigit: sed res est causa fycalis ipsarum, & ideo si alij res accrescat, ipse propter rem tenebitur. cap. 4. c. 12. 1.31. f. 16.
Collectarum solationes in singulos sumantem, id est in singulas familias distributa fuerunt. 2.7.8
Collectas, & gabellas conductores rei Ecclesie solunt. 14.7.65
Collectas patrimonialiū, & extraordinariarū unusquisque ratione dominiū soluere cogitur, praesertim in Regno, vigore capitali, in singulis. c. 15. n. 4. s. f. 69. 70.
Collecta in Regno ceperunt tempore Federici Imperatoris sub adiutorij nomine. Ideo antiquissima sunt, ac munus erant ordinarium, imò ante Federicum ipsas cepisse fertur. 2.6.8
Collecta, qua personis pro rebus imponuntur, quando omni anno debentur, munera ordinaria dicuntur. 4.7.15
Collecta rebus imposita, in clericos, & Ecclesiam cum onera transeunt. 5.19.26
Collecta usque ad Alphonſi Primi tempora durarunt. Anno verò 1442. Vniuersitates Regni subsidiorum loco, quae Rex imponere paterat, ex pacto pro gabellis, quae à singulis exigebantur, ducatum unum pro quolibet foculari se soluere obligarunt; deinde ad alios carolenos quinque pro summo salis & cuiuslibet foculari praestando, & grana duā

V M

unum pro conductura, & alterum pro mensura salis praedicti. 2.7.8
Coloni Ecclesiae pro portione colonica collectas soluere debent, & refellitur opinio Episcopi Ioannis Maria Belleſti disquisiti. clericali. part. 1. tit. de exempt. clericor. S. 7. nam. 1. c. 14. n. 8. f. 65. 66. & 67.
Commodam sentiens, onus sustinere debet, 7.12.37
Communis usus, & obseruantia non facit licitam usurarum extortionem. 11.7.53
Computatio, quando fit, res alienum deduci debet, & quod remanet, venit appellatione bonorum. 13.4.63
Conductor ex re conducta fructus percipiens, ad onera non tenetur, & si soluerit, à domino non repetit. 7.4. & 5. f. 35
Conductores rei Ecclesiae collectas, & gabellas solunt. 14.7.65
Consuetudo ex actibus Populi diffinabatur non inducitur. 11.2. f. 52. & 53
Consuetudo inducens usuram non excusat à pena temporalis, maxime de iure Canonico. 11.5. & 6. f. 53
Consuetudo in materia censuali usuram inducens, licet excuset à pena temporalis, non tamen excusat à restitutione, & à nullitate contractus. 11.10. & 12. f. 54 & 55
Consuetudo in materia usurarum, licet de iure Ciuili permitteretur, tamen de iure canonico, tanquam peccati nutritina prohibetur. 11.8. 53
Consuetudo irrationabilis, & iniqua non est seruanda; cum usurpatio, non consuetudo appellatur. 11.1. 51
Consuetudo nisi sit rationabilis, & praescripta, iuri naturali, Diuino, ac Positiuo derogare non potest, quando ipsius transgressio peccatum inducit. 11.11. 55
Consuetudo non soluendi censum iuxta summam à Bulla, & Statuto taxatā, usuram inducit. 11.3. 53
 Con-

I N D E X

Consuetudo usuram inducens, an excuset à pœna. 11.9.f.53. & 54

Consuetudo usuram inducens, valida non est, nec eâ Princeps permittere potest. 11.4.53

Contractus annui redditus ad rationem decem pro singulis centenis, circūscriptis Bullis Summorum Pontificum, usurarius reputatur, prout quoque ad rationem octo. 18.6.79.

Contractus census, fundiarius; & more realis appellatur, ex quo res principaliter, & non persona obligatur; sed persona ratione rei. 8.15.42.

Contractus contra formam legis dicitur nullus. 19.4.82

Contractus illicitus, consuetudine licitus redditur. 11.1.52

Contractus per quem possit quis ultra septem à Pragmatica taxatos exigere, nullus pacto, nec iuramento firmari potest. 18.18.81

Contractus si fiat ultra modum à flauitotaxatum, dicitur nullus, & iniquitatem continet, nec naturalis ex eo oritur obligatio. 19.3.82

Couarr. Sard. & alij tenentes actionem personalem principaliter: hypothecariam verò secundario domini census competere, reprobantur. 8.13.42

Creditor, & debitor non debent ad imparia iudicari. 17.16.76

Creditor ob immunitatem promissam, maiorem quantitatem, quam Regia Pragmatica statuit, exigere. 17.13.76.

Debitor quoties ad creditoris domum asportari tenetur, proprio sumptu, & periculo; non autem creditoris, intelligitur. 9.11.f.47.48.

Decisio affertur in hac præcipua questione per Regium Collaterale Concilium facta cum interuentu Regie Camera Summarie ad fauorem Vniuersitatum huius Regni Neapolis, patrocinante pro cunctis Vniuersita-

tibus Authore, de ordine Illustr. Domini Pro regis, eiusque Collateralis Concilij, ac Regie Camere Summarie. 20.6.84

Decisio Regie Camere in quaestione principali adducitur, ut teneatur creditor, seu emptor annuorum reddituum soluere collectas, non obstat pacto immunitatis. 20.1.83

Decreta, qua per Collaterale Concilium nomine Regio interponuntur super pecunijs ad interesse capiendis per Vniuersitates, sunt pro obligatione honorum Vniuersitatum. 12.22.59

Differentia inter census, ac fructuum emptorem, à Surdo traditam in cons. 162. nu. 25. falsâ esse demonstratur. 8.11.f.41.42

Diminutionem per Regiam Pragmaticam factam à decem ad septem, tam pro præteritis, quam in futurum, legitime factam fuisse probatur. 18.10.f.79.80

Dispensatio quoad unum defectum, non pertrahitur ad alium. 12.25.60

Distinctio ouerum, scilicet personalis, merè realis, & mixti communiter à DD. recepta dicitur. 1.8.3

Distinctio tradita à Io. Baptista Costa circa ouerum solutionem ab emptore, vel venditore faciendam refellitur. 8.18.43

Dominus census ex clausula constituti in contractu solita apponi, rem quoque possidere dicitur. 8.8.48

Dominus census habet remedia possessoria. 8.12.42.

Donatio facta coram Iudice ob aliam sollemnitatem, quam ob insinuationem, nō dicitur insinuata; cum non propter illâ; sed propter aliud aditus sit Iudex. 12.26.60

Donationes factæ per laicos clericis in fraudem, ut gabellas, aut collectas soluant, inuálidæ reputantur, & clerici ad collectas tenentur. 5.23.27.

Emons à Fisco, vel ab Vniuersitate in maiori securitate est, quam emens ab alijs

ILLVSTRISSIMO VIRO
ANDREAE MARCHESIO S. C. PRAESIDI DIG. ^{mo}
& in amplissimo Neapolitano Gymnasio Iuris Feudorum
Interpreti clarissimo.

*V. I. DD. Neap. Don Antonius Marotta Prothonot. Apost. & Io. Carolus
Marotta fratres Patritij Tarentini.*

Quod Genitor perfecit optis tibi Natus vterq;
Dauouet, excelsi Maxime Iuris Atlas.
Stemma, fremens, gentilitium, struit vnda Marottæ;
Construit, vndosum, si tibi, stemma, Mare.
Illius ergo labor iuris tibi iure dicatur,
Præstat enim obsequium quælibet Vnda Mari.

In Opus de Collectis Nicolai Antonij Marottæ I. C.

ILL. ^{mo} ANDREAE MARCHESIO S. C. PRAESIDI,
& in Almo Studio Neapol. Iuris Feudorum Magistro à Io.
Francisco Marotta filio Iuri peritissimo Dicatum.

IOANNIS THOMÆ GIOVINI.

EPIGRAMMA

Sunt Mare, sunt fluctus Marchesia Stemmata gentis
Et Mare pro censu flumina cuncta capit.
Ecce Marotta salum paruum est, promptusq; laborat,
Ferre suo properans parua tributa Mari:
Collectasque legit primi pro munere census,
Lex eadem vt census, censibus vna foret.
Fronte hilari, Andreas, census cape dona, recurrent
Virtutum Oceano hinc, mille tributa tuo.

Parenti Optimo Nati Beneuoli

*V. I. DD. Neapolitani Don Antonius Marotta Prothonotarius Apostolicus, &
Ioannes Carolus Marotta Patritij Tarentini.*

Oceanum iura esse ferunt; quorum alta vorago
Obruit, & mentes irrequieta vorat,
Tam vasti Maris ecce Marotta coercuit ausus,
Cui dedit hoc victum nomina clara Mare.
Decipitur, iuris claudi, qui finibus vndas
Denegat. Oceanus en capit Oceanum.

Nicolàe Antoni Marotta,

Idem est de te sermonem habere, atque elogium dicere:
de te non potest quisquam verba facere, nec encomia fundere.
vnde est præ te dictum: *Laegnat laudatio,*
Commemoratio nubit Panegyrico.
Iuxta sanè desperem expingere. *Admunda luce Solém, Sole orbem diem,*
Ac te laudum exportem excubere.
nequit tacite omitti decor tuus, nec ru;
Sed enim penitus in te tua virtus infusa, quam ut quaesita non innata videatur;
adeoq; naturæ faciem induit,
Ut sæpe obijciat amabiles errores, instruat pretiosos dolos.
Tuorum claritas Maiorum fuit diluculum tuæ.
Lumen, quod in ijs non opus tibi fuit accendere, euentilasti;
inq; auitæ fortunæ rota ingenij aciem acuiisti.
Sublime ortus euolasti non ægrè;
Et quandiu alij excitabantur ex humo, tuos ipse volatus tenebas;
nec tibi volaturo rudimentum fuit, repisse.
Inter Patritios ergo Tarentinos, videri potuisses Tarenti Pater,
illud enim edidisses in lucem, ni reperisses editum;
Ut nempe te nobilitaret non modo natalium speciosa temeritas.
Verum etiam collati virtutum calculi,
hoc est
Magnus non tantum dicerè, sed esses.
Minus gratè olent spontis suæ flores, quam satiui.
Omnes verò Musæ te amarunt, vnus tu legiferis respondisti amore,
haud tamen ad has familiariter adjixisti, insalutatis alijs,

Nam

Nam facultates omnes habuisti amicè, iuris prudentiam, inimè.

Quare in foro nulla tibi gloria non adjudicata est,

ac te Patrono,

In controuersiam vocabantur aliena iura, non tua decora;

non enim auaritiæ accusabare, cum defenderes;

Et tua patrocinia, cum essent aurea, non mutabantur argento
ita, cum fortè clièntes cadebant causa, tu tua non deturbabaris ex fama,

Et nemo potiebatur iure, nisi iure.

Adeo leges simul explicabas. Iudici, simul tuo condebas affectui,

pariter iuris, & Iustitiæ peritus.

certum videlicet tibi erat, Patroni esse fas,

Non solum esse scientem legum, sed etiam compotem libidinum.

Gaude igitur, qua perfunderis posthuma luce.

& illa quidem superante tumuli umbram,

proinde secura occasus.

Scriptum .n. tuum tibi superflès de Collectis, collectis à te plausibus scater,

qui post sepulchri fata dum viuunt, spondent, fore, ut nunquam intereant,

~~periculi~~ iam supremo periculo,

ac vindicati, ut à mortis, ita ab obliuionis silentio.

Ea vero, quæ non desinit esse foecunda, proximè immortalitatem est mors;

immo non est sublatus è uiuis, qui adhuc est in parituris.

Hoc tibi quid quid est encomij,

TARENTINA CIVITAS uouet;

parcè quidem Iuriconsulto egregio, modèssè Patritio suo.

quippe rarius laudatio perit, quòd plura silet, quàm quòd loquitur plura.

Saltem est suspectus modicæ laudis,

Cum suspicio est, an quidquam ei det mutuum adulatio.

in Panegyrici laude est, relinqui locum additamento lectoris.

Ad III. Virum Nicolaum Ant. Marotta

L. C. Neap. præclarissimum, ac Pa-
triticium Tarentinum.

Francisci Male Biontini I. V. D.

Nicolaus Antonius Marotta

Anagramma.

Sacra iura non nota soluit.

Disticon.

Qui dubias dicis leges, perquire Marottam

Non nota his soluit, nam sacra iura tibi.

Ad

Ad Consultissimum, Celeberrimumque
I. C. Neap. Nicolaum Ant. Marotta
Patritium Tarentinum.

D. Francisci de Vico, & Leyua V. I. D.
Patritij Beneuentani.

Epigramma.

Editur hic tandem, mira tñ arte libellus,
Et cultum è docto pectore surgit opus.
Iura foro reddit, componit legibus Orbem,
Et noua mentito praelia Marte gerit,
Qua fuit Authoris vidi facundia lingua
Aurea cum potuit tam bene penna loqui.
Scilicet hae tolli potis est super Ebera pœna,
Hanc vellet pennis addere fama suis.

Idem ad eundem.

It tuus Ausonys liber hic celeberrimus oris
It liber ingenio, nec latet ille tuo.
Fortunate Heros, etiam post fata superstes
Lethaea nunquam cogeris ire Rate.

Ad Clarissimum, primiq; nominis I. C.
Neap. Nicolaum Antonium Marotta
Patritium Tarentinum.

Caroli de Marrà V. I. D. Neapo.

Epigramma.

O Iubar Hesperiae mollis lux alma Tarëti,
Vrbs nimis ingēnio facta superba tuo.
Olim læteolum celebrauit fama Galesum,
Proxima qui fluctu culta Galefus arat.
Detinet Vrbs post hac iactare fluenta Galefi,
Nam fuit è calamo lætea vena tuo.

Imprimatur Alexander Russus Canon. Vic. Gen. Neap.

Reuerendiss. Dñs Aloysius Riccius Episcopus Vici AEqueñsis vidit.

Illustrissime, & Excellentissime Domine

Ordine V. E. perlegi Eloquentissimum, & elaboratissimum Tractatum de Collectis ins-
mul cum Doctissimis, ac luculentissimis Responsis in arduis Illustrum virorum Con-
trouersijs pro veritate, & iustitia redditus per Celeberrimum, ac solertissimum I. C. Nico-
laum Antonium Marotta, in quibz profecto Itali elegantia, doctrina profunditas, ac
summa ingenij acies intuetur. Quare ipsa legali Reipublica admodum utilissima esse arbi-
tror, & cum nil iuri publico, ac bonis moribus aduersari comperiat, iustissime prelo dari
posse fateor, si ita Excellentia sua dignetur mandare, cui ex debito post manuum oscula
precor felices annos. Datum Neap. ex nostris Aedibus die 12. Mensis Maij 1637.

V. E.

Fidelissimus seruulus

Io. Baptista de Thoro.

Vidit Arias de Mesa Reg. Consil. Delegatus pet S. E. pro reuisione Librorum.

Imprimatur

Tapia Reg. Brancia Reg. Zufia Reg. Casanate Reg.

Prouisum per S. E. Neap. die 15. Maij 1637. Tagliauia.

Ad Virum Clarissimum Nicolaum Ant.
Marotta V. I. D. ac Patritium
Tarentinum.

Ioannis Dominici Gomez Nobilis è Burgos,
Hispani, Philosophia, ac Medicina Doct.

& Almi Medicorum Collegij Neap.

Prioris.

Epigramma.

Qua Lco iustitia, qua frenat scorpius, illa
Ne propera supero carpat ab axe fuga.
Tu tamen Erigonem nostras deducis in oras,
Italiam certa dum bene lance regis.
Astream supero, sed dum deducis ab axe,
Sedibus aetherijs inferis ipse caput.

Ad Praestantissimum, ac Doctissimum Vi-
rum Patritium Tarentinum I. C. Neap.

Nicolaum Antonium Marotta.

Alexandri Giannetasi V. I. D. Neap.

et ipsiusque Authoris Alumni.

Nicolaus Antonius Marotta.

Anagramma.

Hic homo natus vt alter Iason.

Eloquio pollehs Iasone disertior ipso,
Exhibet intrepidus iura Marotta reos.
Proditur hic terris homo natus vt alter Iason
Nominis id versi grammata versa ferunt.
Equa geret, rectam librabit pondere lancem,
Qui tanti sequitur dogmata sancta piri.

R E R V M

Oneris impositio secundum estimationem fieri debet. 16.8.72

Oneris origo, velut in omnibus alijs est attendendus. 2.1.6

Onerum solutio ad emptorem pertinet; sed de iure Hispano ad venditorem spectat. 10. n. 14. 15. f. 51. 52.

Onerum genus triplex esse demonstratur, personale, reale, & mixtum. 1.1.1

Onerum distinctionem, scilicet personalis, merè realis, & mixti, communiter à DD. receptum esse demonstratur. 1.8.3

Onus construendi viam, ordinarium nominatur. 4.8.15

Onus hospitandi milites, reale dicitur, adeo ut, statim, quod domus construitur, onus hoc, cum necessitas postulat, constitutum dicatur. 4.14 f. 16. 17.

Onus merè reale, ac ordinarium dicitur solutio carotennorum quindecim, & granorum duorum pro quolibet fumante. 6.4 f. 14

Onus merè reale, onus seu munus patrimoniale quoque appellatur. 1.5.2

Onus merè reale possessorem sequitur. 6.1. n. 4 f. 2. & c. 3. n. 18. f. 18.

Onus merè reale, quid sit. 1.3.2

Onus mixtum, quid sit, præclare constituitur. 1.6. f. 2. 3.

Onus novum, quod hodie à Ciuitatibus, Dominisq; totorum indicitur, ad antiqui veteris similitudinem existimatur. 2.4.7

Onus personale, quid sit, declaratur. 1.2.1

Onus, quod contra creditores inducitur, in eorum fauorem conuerti non debet. 15.2.69

Onus, quod persona pro rebus imponitur, rei possessore sequitur. 4.11.16. 6.9. n. 6. f. 46

Onus reale efficitur per descriptionem in estimatio, ideoq; ad clericos transit. 5.8.22.

Onus reale plures afficiens possessores, pro rata inter eos bonorum, est diuidendū. 13.7.61

Onus, siue munus mixtum, collecta nuncupatur. 1.7.3

Onus, siue munus reale, quod merè patrimoniale dicitur, tripliciter consideratur, quandoq; enim fit tributio de ipsa re, ut tributio rei vehicularis, quandoque fit de eo, quod percipitur de ipsa re, veluti tertia pars fructuum, cuiusmodi sunt tributa, quæ ex fructibus præstantur, & alia; quandoque verò tributio ipsi rei in pecunia numerata, aliaue re, quæ non ex re oriatur obligata, ut sunt publicæ functiones, præstanda imponitur. c.1. n. 9 f. 3. 4.

Onus sustinere debet, qui commodum sentit. 7.12.37.

Osasib. in decis. 95. n. 25. & 26. reprobatur. c.12 f. 56.

Pactum contra substantialia contractus non dicitur, quando de una specie in aliam transire non facit; & eo casu vitatur factum; sed non contractus. c.10. n. 16. & 17. f. 52.

Pactum, quo venditor collectas soluere obligatur, dum ad emptorem solutio spectat, seruari non debet, quia est nullū. 13.5.61

Pactum, quod venditor census solutionem in alieno foro emptoris soluere teneatur, quoniam in ad rationem decem pro singulis centenariis suis constitutus, illicitum reputatur. 9.10.47

Pactum quodcumque in contractu venditionis appositum, rei pretium augeat. 10.5.49

Pactum, quod venditor teneatur ad gabellam ultra decem pro centenariis singulis, usurarium dicitur. 10. n. 8. 11. f. 50

Pactum quolibet, siue onus in venditione appositum operatur, ut res minus aestimetur. 10.10.50.

Pactum solutionis onerum per venditorem census ultra legitimum pretium ipsius, per Bullam Pij V. nullū declaratur. 10.9.50

Paria sunt quoad iuris effectum, remittere, & dare, seu donare. 12.9.57

Pensionarius pro sua rata, onera soluit. 7.10.36.

I N D E X

Perceptores Prouinciarum, non soluentibus Vniuersitatibus functiones fiscales contra particulares ciues, eorumque bona exequuntur. 3.10.12

Percipiens fructuum partem, pro illa rata ad onera tenetur. 7.2.34

Possessor census dicitur esse in possessione respectu rei, pro qua census praestatur: non autem respectu obligationis, seu actionis personalis. 7.13.37

Possessores et non autem Vniuersitates realia onera soluere tenentur. 3.15.12

Pragmatica diminutionis annuorum introitus ponderatur. 17.2.74

Praefatio mentem statuentium, et ipsius dispositionis causam finale demonstrat. c.17. n.4.8.9.f.74.75.

Pretium iustum censetur, quod in necessarijs ad victum a Principe taxatur. 18.16.81

Pretium iustum dicitur, quod a lege vel statuto est constitutum. 18.15.f.80.81

Pretium iustum esse dicitur summa annuorum septem pro singulis centenis, secundum Regiam Pragmaticam, quod ex consimili Bulla Clementis VIII. comprobatur. c.18. n.4.f.78.79.

Pretium census varijs in locis multipliciter taxatum fuit. 18.7.79

Pretium, quod non est certum, pro declaratione ad Principem recurrendum est. 18.13.80

Pretium taxatum a Principe dicitur iustum. 18.14.80.

Principi secularis potest ex iusta causa pretium iustum census prius taxatum, ad minorem summam reducere. 18.10.f.79.80

Principis confirmatio quoad illicita nihil operatur. 12.21.59

Privilegium personale non transit in emptarum. c.14.n.14.16.f.68.

Promissio exemptionis ab onere collectarum illicita est. 10.13.51

Questio principalis proponitur: an Vniuersitas, qua promissit immunitatem emptori census ab ea, quando ante Pragmaticam ad rationem, et post Pragmaticam ad rationem septem pro singulis centenis fuit census constitutus, possit ratam onerum retinere, non obstante immunitatis pacto, et affirmatiue concluditur. c.10. n.1.2.f.48.49.

Ratio semper considerari debet, unde statuentes ad statutum condendum moti fuerunt. 17.5.74

Redditus annui, fructus ciuiles appellantur. 8.10.41.

Redditus dum constituitur, quicquid ultra modum limitatum usura, siue directe, siue per indirectum, accedit, vitiosum, et a legibus reprobatur dicitur. 18.22.81

Religionem, post collecta denunciationem ingrediens, non erit ab onere indicio immunis. 5.13.24

Remedia possessoria competunt domino census. 8.12.42.

Remittere, et dare, seu donare paria sunt quoad iuris effectum. 12.9.57

Res mobilis, si immobili cohaereat, ratione cohaerentia, immobilis reputatur. 6.5.f.29.30

Responsum iuxta thema propositum dandum est. 17.3.74

Rex habens iura Imperij, immunitatem etiam in subditorum praedictum concedere potest, sed an in damnum fisci, vel subditorum redundet, distinctio offertur. c.16. n.2.3.f.70.71.

Sensus, et verba Regia Pragmatica annuorum introitus ponderantur. 17.2.34

Solutio per sumantes differt ab illa, qua fit per septagiam. 3.3.10

Solutiones collectarum in singulos sumantes, et in singulas familias distributae fuerunt. 2.7.8

Solutum ultra summam a statuto taxatam in sortem

S V M M A R I V M.

- 1 **O**nerum genus triplex esse demonstratur Personale, Reale, & Mixtum.
- 2 Onus personale: quid sit, declaratur.
- 3 Onus merè reale, quid sit.
- 4 Onus merè reale, possessorum sequi affirmatur.
- 5 Onus merè reale, onus, seu munus patrimoniale quoque appellatur.
- 6 Onus verò mixtum quid sit, praeclare constituitur.
- 7 Hoc autem onus, siue munus mixtum collecta nuncupatur.
- 8 Onerum praedictorum distinctionem communiter à Doctores receptam esse ostenditur.
- 9 Onus, siue munus reale tripliciter consideratur.
- 10 Onera rursus in ordinarijs, & extraordinarijs distinguuntur, & quae sint declaratur, & num. 11.

Caput Primum.

Receptissima est in iure, & ab omnibus approbata diuifio, quòd triplex est onerum, siue munerum genus,

Personale, scilicet, Reale, & mixtum, tex. est in l. munerum ciuiliu triplex diuifio est ff. de muner. & honor. l. 1. & l. rescriptum. S. sciendum eod. tit.

- 1 Personale est, quod principaliter cum

labore corporis animi, sollicitudine, ac vigilantia existit, & personae imponitur, diciturque capitatio, quia per capita soluitur. glos. in l. fin. S. pen. vers. & à capitacione ff. de muner. & honor. l. vnic. C. de capit. ciuilib. 11. Huius autem muneris exempla ponuntur in l. 1. & in d. l. fin. ff. de muner. & honor. tradunt Bart. in l. 1. num. 6. C. de mul. in quo loco, lib. 10. Bald. in l. omnes C. de pericul. & com. rei vend. sub nu. 3. & conf. 408. col. 2. & conf. 420. num. 60. vol. 5. Iason. in l. placet col. 1. C. de sacr. sanct. Eccl. & ibidem Thom. Parpalia nu. 26. Federic. de Senis quæst. 151. nu. 3. Petr. Ant. Anguissol. conf. 52. nu. 1. lib. 3. Laderch. Imol. conf. 38. nu. 6. Ioannes Baptista Costa conf. 1. num. 209. & 210. & in tract. de ratione Rationis quæst. 158. Cassan. in consuetud. Burgund. rubr. 1. tit. des iustices, S. 4. in tex. indire. imposer. nu. 26. & 27. col. 120. Mentoch. conf. 9. nu. 13. lib. 1. Aegid. Thomat. in tract. de collect. pag. 20. Festas in tract. de æstimo, & collect. par. 2. cap. 1. nu. 12. abundè Franc. de Clapper. caus. 37. quæst. vnica nu. 9. & 14. Mart. de iurisdic. par. 4. cët. 1. cal. 11. n. 7. fuffimè Pacian. conf. 5. n. 22. & seq. vbi egregiè varia huius personalis muneris adducit exēpla. Alex. Raudens. de Analog. cap. 40. nu. 35. & seqq. Carpan. ad Statut. Mediolan. cap. 237. nu. 11. tom. 2. peregregiè Dominus Regens Carolus Tapia in rub. de constitut. Princ. cap. 4. nu. 36. Regens Moles in tit. de collect. q. 4. decis. 4. Gaill. obseruat. 52. lib. 2. Caroc. decis. 97. nu. 4. Guid. Pap. decis. 384. cum seq.

Ioseph. Sesse decis. Aragon. 7. nu. 9.
Duard. de censib. par. 4. quæst. 39.
num. 3. in fin.

- 3 Alterum merè reale appellatur, in quo sumptus maximè postulat, & rei, non autem personæ imponitur; sola enim res, & non persona obligatur. l. Imperatores ff. de publican. & ve digal. l. 2. & 3. C. de muner. patrim. lib. 10. l. 2. C. de annon. & tribut. eod. lib. exempla ponunt d. l. 1. & d. l. fin. ff. de muner. & honor. Bart. in d. l. 1. eod. fin. C. de mulier. in quo loco lib. x. & in l. rescripto, §. fin. ff. de muner. & honor. Bald. & las. in locis supra relatis, Bertrand. conf. 53. vol. 1. par. posteriori, nu. 2. Laderch. d. conf. 38. nu. 6. Marta d. cal. 11. nu. 11 & seq. Anguissola d. conf. 52. nu. 1. Bocaccius in tract. de censibus par. 1. nu. 67. Clapper. caus. 42. quæst. 1. nu. 7. 8. & 9. Pacian. d. col. 5. nu. 17. & conf. 7. nu. 60. Ioannes Baptista Costa de ratione Rata d. q. 158. Hederic. de Senis d. quæst. 151. nu. 22. Bald. post Andr. in c. 1. col. pen. tit. quæ sint regal. Curt. iun. conf. 60. n. 4. & conf. 61. nu. 6. Dec. conf. 694. nu. 8. Cassan. d. col. 120. nu. 26. Regens Tapia d. cap. 4. num. 37. Menoch. d. conf. 9. num. 13. Rosenthal. de feud. cap. 5. conclus. 73. nu. 2. & glol. litera D. Sesse d. decis. 7. nu. 1. & seq.

- 4 Hoc ad rem bñus reale possessorem sicut hominem umbra, & lapra le profum sequitur, vt dicam infra cap. 3. num. 18. & tradit Ceuall. in practi commun. contra commun. quæst. 76. nu. 20. & quæst. 36. num. 21. & 22. ex tex. in l. Imperatores, & in l. fin. C. sine cens. vel reliq. in Iacobus ff. de

usufruct. Ludouic. Bolognin. conf. 4. nu. 6. Paris. conf. 52. nu. 1. Garzia de nobilit. glol. 6. nu. 9. Azenedo lib. 1. tit. 3. lib. 11. nu. 8. cū seq. Gaill. d. obferuat. 52. lib. 2. Raudens. d. cap. 40. n. 35. & seqq. Ioseph. Sesse d. decis. 7. nu. 1. & seqq.

- 5 Id quoque patrimoniale appellatur eò, quòd singulorum patrimonij imponuntur, & onera realia alio vocabulo munera patrimonialia appellatur. P. Duard. de cens. §. 4. quæst. 39. nu. 2. quicquid enim de re, vel propter rem soluitur, patrimoniale dicitur Antibol. in tra. de muner. §. multiplex, l. fin. §. patrimonium ff. de muner. Capibla. in prag. 10. de Baron. nu. 12. Octauus Gloritiu. in primo responso, par. 2. nu. 27. Munus verò mixtum dicitur, quòd habet onus sumptus, & personæ laborem. tex. est in l. fin. §. mixta, ff. de muner. & honor. pulchrè Iason. in d. l. placet. Ioannes Baptista Costa de ratione rata d. q. 158. & hoc personis pro rebus, nempe ratione patrimonij, & facultatem singulorum imponitur, & nec reale, nec personale dicitur, Thesaur. decis. 164. & 257. Rolan. conf. 1. vol. 2. sed principaliter personas obligat; res autem in consequentiam, ita vt ad obligationem personarum obligatio rerum in consequentiam, tanquam pedislaque, & sequela accedere dicatur, ob priuilegiū tñ fisci res omnes sui debitoris ratione obligatis à lege p. eius debitis & actionibus personalibus habere, dispositum est. l. auferitur §. fisco, ff. de iure fisci, Bart. Bald. & Iason. ibid. Clapper. d. caus. 42. q. 1. nu. 4. & seq.

& caus. 37. quæst. vnic. nu. 14. Natta
 conf. 340. nu. 10. & cōf. 105. Soccin.
 cōf. 74. in princ. vol. 1. Ioseph. Sesse d.
 decif. Aragon. 7. nu. 10. Gaill. d. ob
 seruat. 52. lib. 2. Rauden. d. cap. 40.
 n. 35. & seqq. Cassan. loco citato, col.
 120. nu. 26. & 27. Dominus Regens
 Tapia de constit. Princ. d. cap. 4. n. 38.
 Regens Moles sub tit. de collectis q.
 4. decif. 4. Hoc autem onus materia
 liter, siue naturaliter rerum; formati
 ter verò personarū esse dicitur. Ofasc.
 decif. 95. nu. 46. Natta cōf. 149. nu.
 4. Rosenthal. de feud. cap. 5. conclus.
 73. n. 2. littera D. & conclus. 80. tit. de
 regal. littera B. ubi quamplures citat;
 Gaill. obseruat. 52. nu. 10. Pacian. d.
 conf. 5. nu. 18. & seq. Verum quia
 materia; & forma vnum constituunt,
 propterea moneta mixta nominatur
 Bald. in l. propter C. de cessio. bo
 nor. & in l. prædia C. de fidei cōmiss.
 Petr. de Vbald. in tract. de collectis
 primo cōf. col. 4. ad fin. vers. restat
 modo, n. 8. & 9. idem Bald. cōf. 408
 ad euideniam, vol. 2. & in l. 1. col. 6.
 C. de sent. quæ pro eo quod int. Ni
 colaus Loscus de iure Vniuersitatum
 cap. 9. n. 19. Mathieus Brunus de ces
 sion. bonor. quæst. 9. quartæ quæstio
 nis principalis, n. 7. Menoch. cōf. 7. n.
 13. lib. 1. Duard. d. S. 4. quæst. 39. n. 4.

7 Et hoc munus, licet reale ratione
 subiecti possit nuncupari, cum pro il
 lius modo indicatur. Festas. de col
 lecta. par. 2. cap. 1. n. 5. & patrimoniale
 appellat glos. in l. rescripto S. sci
 dum in verbo, incolis, la prima; ff. de
 muner. & honor. & alios citat Osta
 tius Gloritus in primo responso, p. 2
 num. 29. tamen collecta vocatur, &

benè, quia personæ pro rebus patri
 monij, habita contemplatione, impo
 nitur, vt per glos. in l. rescripto S. fin.
 ff. de muner. & honor. Federic. de
 Senis quæst. 151. nu. 3. Festas. post a
 lios, quos citat in d. tract. de collect.
 par. 2. cap. 1. nu. 4. Curt. iun. cōf. 60.
 nu. 4. & cōf. 61. num. 6. plenè Dec.
 cōf. 694. nu. 10. lib. 4. Fab. de An
 na cōf. 60. nu. 1. & 2. lib. Regens Ta
 pia de constit. Princ. cap. 4. num. 42.
 vers. quædam, & nu. 43. Pacian. cōf.
 7. nu. 59. Rosenthal. de feud. cap. 5.
 conclus. 73. num. 5.

8 Et hanc magistralem distinctionem
 à Doctoribus communiter receptā
 & approbatam dicunt Franc. de
 Clapper. caus. 42. quæst. 1. num. 5. &
 caus. 37. quæst. vnic. Marta de iuris
 dictione d. par. 4. cap. 11. nu. 11. &
 seqq. Rosenthal. de feud. cap. 5. tit. de
 regal. conclus. 73. nu. 2. & glos. littera
 D. Balzaran. de feud. tit. quæ sint re
 galia vers. extraordinaria collatio
 post Andr. sub nu. 3. Luc. de Penin. in
 l. 1. C. de discussoribus lib. x. num. 2.
 Surd. cōf. 146. num. 19. lib. 1. Andr.
 Gaill. pract. obser. lib. 2. obseruat. 52.
 nu. 3. & seqq. Cassan. in consuet. Bur
 gund. tit. de iustices rub. 1. S. 4. verb.
 indire, imposse. nu. 26. Petr. Ant. An
 guissol. cōf. 52. num. 1. lib. 3. Frahe.
 Marc. quæst. 457. nu. 5. lib. 1. Ioannes
 Baptista Costa de ratione rationis quæst.
 158. Pacian. cōf. 5. nu. 1. Siluester in
 summa, in verbo, immunitas, in primo
 nu. 19. in 9. quæst. Sesse d. decif. 7.
 num. 1. & seqq. Duard. de censib. S. 4.
 quæst. 39. nu. 1. & seqq.

9 Rursus munus reale, quod mere pa
 trimoniale appellatur tripliciter consi
 dera;

deratur secundum Bart. in l. vnic. nu. 37. in vers. ista sunt triplicia C. de mulier. in quo loco. Doctor. in l. placet C. de sacr. sanct. Eccl. quandoque enim fit tributio de ipsa re, ut tributio rei vehicularis, vel nauicularis, l. 1. in principio, & in l. fin. S. patrimoniorum autem, ff. de muner. quandoque tributio fit de eo, quod percipitur ex ipsa re, veluti tertia pars fructuum. l. medicos C. de suscept. & arcar. cuiusmodi sunt tributa, quæ ex fructibus præstantur, & alia, quorum multas species connumerat Antibol. de muner. par. 4. §. 2. nu. 7. vsq; ad 20. Quandoque verò tributio ipsi rei in pecunia numerata, vel alia re, quæ non ex re obligata nascitur (sicuti sunt publicæ functiones) præstanda imponitur, de quibus in l. si pendentes S. si quid cloacarij ff. de usufruct. & tot. tit. de censib. Clapper. ibid. nu. 6. Aloysius de Leo in d. l. omnia nu. 35. pulchrè tradit Dominus Reges Tapia in rubr. de constit. Princ. cap. 4. num. 41.

10 Porro horum munerum alia sunt ordinaria; alia verò extraordinaria; l. cui muneris ff. de muner. & honor. S. qui muneris publici, ff. de vacat. & excusat. muner. l. 1. C. de indict. lib. 2. Rosenthal. de feud. d. cap. 5. conclus. 73. in glos. lit. F. ordinaria sunt, quæ certam perpetuam, vniformem, & inuariabilem habet præstationem. l. 1. C. de vacat. public. muner. dict. l. 1. C. de indictionibus lib. 2. l. omnes C. sine cens. vel reliq. & ibi Bald. & scribentes l. in honoribus S. qui muneris publici, ff. de vacat. & excusat. muner. Bart. Bald. & alij in d. l. placet

C. de sacr. sanct. Eccl. Gerard. Mazzoll. conf. 70. nu. 18. Ioannes Baptista Costa de Ratione Ratæ quest. 158. Rosenthal. de feud. d. cap. 5. conclus. 73. nu. 3. Pacian. d. conf. 5. nu. 12. & propriè sunt ea, quæ à lege, Senatus Consulto, vel Principum constitutionibus iudicta sunt, Aegid. Thomat. de collect. pag. 6. nu. 4. & pag. 33. Natta conf. 139. nu. 12. lib. 1. Festas. de collect. part. 2. cap. 1. n. 29. Franc. Marc. quest. 471. num. 9. part. 1. Dominus Regens Tapia de constitut. Princ. cap. 4. nu. 39. Surd. conf. 146. nu. 19. Don Franc. Merlin. controuersiarum forensium, centur. 1. oap. 2. nu. 3. Qua propter canonicæ quoque, legalesq; præstationes appellantur, & nemo ab illis excusatur, d. l. 1. C. de indict. & d. l. in honoribus, S. q. muneris publici, ff. de vacat. l. fin. C. de muner. patrimonial. Reg. Moles d. tit. de collectis qu. 4. decis. 4. vers. quæ varò ad alia munera. Luc. de Penna in l. oēs omnino C. de annon. & tribut. lib. x. nu. 2. Clapper. d. caus. 42. q. 1. num. 8. & sub num. 14. vers. quartum, Aloysius de Leo in l. omnia C. de Episcop. & cler. nu. 32. Franc. Marc. decis. 457. n. 30. & decis. 471. nu. 9. part. 1. Ioannes Ant. Nigér in cap. Regni porrecta, nu. 67. Ioannes Petr. Moneta in tract. de decimis, cap. 9. quest. 3. nu. 127. & ad quoscumq; res transeunt, cum onere suo transeunt, l. 2. & ibi glos. & l. qui immunitatem, & l. professio C. de muner. patrim. lib. x. Natta conf. 150. & 150. Ruin. conf. 111. nu. 23. vol. 5. Pacian. d. conf. 5. nu. x.

Præterea aliquando ordinarium munus certam habet annualem præstationem cum

R E R V M

sortem computatur. c. 18. n. 19. 23. f. 81
Species fraudum, circa donationes per laicos
clericis factas enumerantur. c. 5. n. 24. 26.
f. 27. 28.

Statutum in uno ex correlatiuis aliquid di-
sponens, in alio quoque disponere censetur.
17. 14. 76.

Statutum loquens de venditore, ad emptorem
extenditur. 17. 15. 76

Surdi, & Menochij opinio, negantiū emptorē
census ad collectas teneri, damnatur. c. 8.
n. 17. f. 43.

Surdi differentiam traditam in cons. 162. nu.
25: inter census, ac fructuum emptorem,
falsam esse ostenditur. 8. 11. f. 41. 42

Surdus, Couarr. ceteriq, firmantes actionem
personalem principaliter: hypothecariam
verò secundariò Domino competere, enixè
refelluntur. 8. 13. 42

T *Axa equorum onera patrimonialia, &*
realia dicuntur. 4. 15. 17

Terra focalarium numero diminuta, si al-
leuiatio facta non sit, functiones fiscales, iu-
xta taxam tempore numerationis, ipsa sol-
uere tenetur. 3. 12. 11

Terra si fuerit in numero focalarium dimi-
nuta, & functiones fiscales soluere nequeat,
& fiat alleuiatio, ea in damnum fisci ce-
dere debet. 3. 11. 11

Tertius possessor rei censui summissa cogi po-
test ad faciendum actum recognitionis in
beneficium Domini, praesertim respectu Ec-
clesiae, pupillorum, & similibus. 8. 7. 41

Tributum tempore Romanorum pro functio-
nibus fiscalibus ad rationem viginti sex
denariorum pro quolibet capite exigeban-
tur. 2. 5. f. 7. 8

V *Enditor census soluens collectas, ultra*
modum taxatum, illud plus pro colle-
ctis solutū ex sorte deduci debet, & census
de residuo debetur. 18. 20. 81

Venditor census, vel rei censui subiecta pos-
sesor onera soluens, ad qua tenebatur emp-
tor, in solutione census retinere potest.
7. 20. 39.

Verba, ac sensus Regiae Pragmatica diminu-
tionis annuorum introituum ponderantur.
17. 2. 74.

Vniuersitas alios grauare non potest, eximē-
do aliquos à collectarū solutione. 16. 7. 72

Vniuersitas, atq; Domini priuati locantes
gabellas; nisi ex pacto se à solutione exe-
merint, ipsis conductoribus gabellam sol-
uere coguntur. 14. 3. 63

Vniuersitas electionem habet agendi pro solu-
tionem collectae, tam contra antiquum, quam
contra nouum bonorū possessorē. 5. 16. 25

Vniuersitas exemptionem oneris concedens,
dicitur dare de communi; & creditor ex re-
missione lucrū capere. 12. n. 8. 10. 11. f. 57

Vniuersitas focalarium numero diminuta, non
facta alleuiatione, functiones fiscales ipsa
iuxta taxam tempore numerationis solue-
re tenetur. 3. 12. 11

Vniuersitas immunitatem concedere non po-
test, maxime si est communitas, & populus
subiectus. 12. n. 15. 16. f. 58. 59

Vniuersitas non potest pro alio soluere, nec de-
bitum liquidum remittere, 12. 12. f. 57. 58

Vniuersitas si fuerit in numero focalarium
diminuta, ac functiones fiscales soluere
nequeat, fiatque alleuiatio, ipsa in damnum
fisci cedere debet. 3. 11. 11

Vniuersitates ius habent exigēdi collectas pro
bonis, quae in territorio possidentur, & qui-
libet bona registrarē, & collectas soluere
tenetur. c. 12. n. 6. 7. f. 57

Vniuersitates; licet functiones fiscales Regia
Curia soluant. tamen ipsa ius recuperandi
à ciuibus habent; cum ipsi soluere tenean-
tur. c. 3. n. 2. 9. f. 9. 10

Vniuersitates non tenentur soluere onera rea-
lia,

I N D E X

lia; sed possessor. 3.15.12
Vocis proprietas ex communi loquendi usu
desumitur. 3.4.10
Vsura à Principe permitti nō potest. 12.19.59
Vsura si ultra debitum modum permittatur,
contractus usque ad debitum modum vali-
dus censetur. 19.5.82
Vsura supra licitum modum promissa illicita
dicuntur. 18.21.81
Z Appulli argumentum retorquetur; nam
emptor census si sit ciuis, collectas pro
censu Vniuersitati soluere tenetur, ita, &
exterior. 14.11.68
Zappulli alterum argumentum retorquetur.

15.1.69.
Zappulli lapsus notatur. 15.6.72
Zappulli opinio refellitur dictis super gabellis
nullam imponi collectam; quia gabelle, in
quibus exteri contribuunt, in appretio po-
nuntur: quando verò non contribuunt, ut
bonatenentes, solunt. 6.13.n.1.2.f.61
Zappulli ratio impugnatur, quòd Vniuersitas
vendit censum super bonis proprijs, super
quibus collecta nō debentur, & ideo emptor
non tenetur, & contrarium demonstratur.
6.14.n.1.15.f.63.68.
Zappulli repugnantia ostenditur. 12.12.68.

F I N I S.

eum subdito conuentam, extra tamē publicæ necessitatis casum. Illud tamen nō dicitur munus, quod necessario lege, & imperio subimus. l. munus ff. de verbor. signif. sed ex cōsensu sub certa quantitate debetur, quæ præstatio mediante nouo consensu, aut ex Principis indulgentia augeri, & minui potest, de qua præstatione loquitur tex. in l. fin. §. præterea de muneribus; & tot. tit. C. de annon. & tribut. quæ maximè pro Curie necessitatibus, aut reipublicæ Cæsaris deputatur, l. fin. C. de collat. fund. par. lib. 2. super quo ante indicationē pro singulorum vicibus præcedere debet ascriptio, & de hoc munere sentit Alex. conf. 2. nu. 6. & per tot. lib. 5.

Extraordinaria vero sunt, quæ secundum casus, & occurrentes necessitates imponuntur, ut publica obsequia expediantur, & hæc mixta dicuntur; quia personis pro rebus imponuntur, & pro vnaquaque collecta noua nascitur obligatio, ac præstatio, & ideo variabilem appellant, Paul. de Castr. in d. l. Imperatores, nu. 3. Bald. in d. l. fin. col. 2. vers. tunc autem dicitur collecta, C. sine cens. vel reliq. & in l. omnes col. 2. vers. tunc autē C. ad. tit. Lucas de Pēna in l. si diuina, nu. 14. & seq. C. de exactor. tributor. lib. 10. & in l. eā legē, C. de excusat. munerum, eod. lib. nu. 1. Capiblane. in d. Pragm. 10. de Baron. nu. 14. Dominus Regens Tapia de Constit. Princip. in rubr. d. cap. 4. nu. 40. Don Francisc. Merlin. d. cap. 2. nu. 3. Clapper. ibid. nu. 8. Natta conf. 139. nu. 12. lib. 1. Surd. conf. 146. nu.

19. & seqq. Gerard. Mazzol. conf. 70. num. 19. Ioannes Baptista Costa de Ratione Ratæ D. quæ tot. 158. Festas. de collecta. d. par. 2. cap. 1. num. 29. & seqq. Surd. conf. 146. num. 18. vers. 2. respondeo, & nu. 19. Alex. Raudens. de Analog. lib. 1. cap. 40. nu. 37. vsq. ad num. 59. & nu. 105. & 108. Aloysius de Leo in d. l. omnia nu. 32. Pacian. d. conf. 5. nu. 13. Cassan. in Consuetud. Burgund. rubr. 1. des. iustices. §. 4. in tex. indire. imposer, nu. 40. col. 121. Octavius Gloriti in primo responso par. 2. num. 23.

At qui nemo dubitat, quin hæc obligatio ex quasi contractu oriatur, per quem non solum immobilia, & mobilia publicis muneribus obligata dicuntur. Sed etiam personæ de iurisdictione existentes, quæ domicilium per incolatum contraxerunt, l. incola, ff. ad Municipal. & ratione eiusdem quasi contractus oritur tacita hypotheca, quæ omnia prædia solutioni publicarum functionum patrimonialium habet hypothecata, l. item quia, ff. de pact. l. si non inducta, C. in quibus caus. pign. vel hypothecæ tunc contrahat.

S V M M A R I V M.

- 1 **O** Neris origo, sicuti in omnibus alijs, est attendenda.
- 2 Munus patrimoniale ratione iurisdictionis super subditorum prædijs deberi. Item ratione protectionis, & defensionis Regni, ut subditi libere, ac quiete viuāt, demonstratur.
- 3 Pro munere patrimoniali actionem hypothecariam ab initio impositionis tribu-

torum

cum dominia distinxit, & imperium gentibus tradidit, c. quo iure, dist. 8. per bellè. Reges Molesia, ut de collec. d. c. 4. vers. tertio, quia, & ob id minus dicitur onus, l. minus tribus modis, ff. de verb. signif. quod onus naturaliter adhæret, & quoniam in casu publicæ necessitatis, vel utilitatis, statim et alienū contrahitur, omnia patrimonialia naturaliter afficiens, quæ ad ipsius satisfactionem tractantur, & pro eo minus patrimonii ab universitate indiget, & hæc munera contributiones, quæ ex agris sunt, appellantur, Bald. in d. notiam. C. de execut. re iudic. & in d. propter honorem, ff. qui ben. ced. poss. quo loci dicitur, nollesse de naturalibus rerum, onus esse licet formaliter personarum, ut etiam inquit Iul. Gass. Gallup. tom. 2. methodi iur. feudat. part. 5. cap. 2. nu. 24. rem tamen concomitantem, & in quacumque personæ, quavis dignitate munitam transit, cuius rationem sic minus realis, à lege interdicitur, l. vacua, C. de decur. on. lib. 1. l. fin. s. patrimoniorum autem, de mun. & honor. Gallup. ibidem, nu. 26. & universitas ipsius commo- do quasi contractus uti potest; cum ipsi pro publica urgente necessitate aut utilitate, ac pro sustentatione Imperij permittatur.

3 Et exinde est, ut pro hoc munere orta dicatur actio hypothecaria ab initio, quo tributa pro toto futuro tempore fuerunt imposita, ex quo unica est impositio, certa, perpetua, & ordinaria, quæ singulis annis non multiplicatur, licet singulis annis exigatur, ut inquit Paul. de Cast. in d. l. Impe-

ratores ff. de publicanis Surd. conf. 146. in fin. vers. postremò, & ideo Fiscus pro Fiscalibus functionibus dicitur omnibus alijs anterior; quia omnem contractum, temporis antiquitate præcedit, Bald. post Cyn. in l. 1. C. si propter public. pensit. nu. 2. refert. & sequitur Corta in memor. incip. collecta, Olasch. decif. 95. sub. nu. 32. Rol. conf. 79. nu. 5. vol. 4. post pract. Papiens. in form. act. hypothec. plenissimè Don Francisc. Merlin. controuersiar. forens. cent. 1. cap. 2. d. 22 & seqq.

4 Celebrè tamen placitum est, tributum ab Augusto Imperatore originè habuisse, cum in universum mundum describimantauerit, ut in suam quisque civitatem præstaretur, nuncupatim tradit Accurs. in l. 1. C. de apoc. publicis verbis descriptiones lib. 10. sequitur Cassan. in consuetud. Burgund. tit. de iusticiis, §. 4. nu. 21. col. 119. in text. indire. imposer; quod tamen cessante Imperio Romano, cessavit, & ipsius loco successa est collecta. Bart. & Doct. in d. l. 7. C. mulier, in quo lib. 10. Ioannes de Amic. conf. 8. nu. 52. & conf. 146. nu. 5. Cast. in d. l. placet, C. de Sac. Sanct. eccles. nu. 45. Novumque onus, quod hodie à Civitatibus, dominisque locorum indicitur, ad antiqui veteris similitudinem, existimatur, Cast. in d. l. placet. Festas, de collect. cap. 1. nu. 7, & 32. cum seqq. latè Marta in d. casu 11 à princip. vsque ad nu. 7.

5 Hoc verò confessum est, quod tempore Romanorum pro functionibus fiscalibus viginti sex denarii pro quolibet capite soluebantur, ut post Bald. in l.

in l. ex hoc iure, in fine, ff. de iust. & iur. per glos. in l.ager, §. 1. ff. de verborum signif. tradit de Ponte in tract. de potest. pro Reg. tit. de regal. imposit. §. 8. nu. 33, & seqq; Cypic. in inuestit. feudal. in verb. collectis, vers. Temporibus verò, pag. 118, circa med. Marra de iurisdic. p. 4. cēt. 1. cas. 11. sub n. 8.

6. Cæterum in Regno collectæ sunt antiquissime, ac munus erant ordinarium; ceperunt. n. tempore Imperatoris Federici, ut affatim tradit Andri. de Item, in c. 1. vers. extra ordinaria collatio nu. 62. quæ sint regal. & ibi Afflic. nu. 14. Luc. de Pén. in l. 1. c. de indict. lib. 10. in l. fin. in princ. C. de annon. & tribut. cod. lib. Jacob. de Agell. in tract. de iure adhoz, vers. onera num. 37. Iul. Cesar Gallupus in locis supra relatis, num. 2. Hæ autem sub adiutorij nomine imponi ceperunt, ut ait Luc. de Penn. in d. l. fin. & Jacob. de Agello ibidem, Cypic. in inuest. feudal. in verbo collectis, vers. collectarum verò, pag. 117. & sex collectæ generales quolibet anno exigebantur, ut testatur Cypic. ibidem, comprobatur Dominus Regens Tapia d. cap. 4. num. 49. & 50. Regens Moles in tit. de Fiscalibus, in princip. & vers. alia verò iura noua, & infra, quæ loci collectas ante Federicum recēset, de collectis verò tempore Federici meminit ibidem, in vers. hæc fuit origo, & rursus functionum fiscalium successum latè prosequitur in tit. de collect. hoc idem commemorat Lannar. conf. 95. in princ. & refert Capiblan. ind. pragmat. 10. de Baron n. 5.
7. Durarunt tamen usque ad Regis Alphonsi Primi tēpora: anno verò 1442

Universitates Regni loco subsidiorum, quæ poterat Rex imponere ex pacto pro gabellis, quæ à singulis exigebantur, ducatum unum pro quolibet foculari se soluere obligarunt, ut constat ex parlamento tempore Regis Alphonsi. Lannar. conf. 31. n. 5. & conf. 93. num. 1. & latè legitur in lib. Capitul. huius Civitatis, in princ. fol. 7. & 12. cap. 415. & 10. Deinde ductæ fuerunt collectæ ad Carolos quindecim, & grana duo, & 3. ad alios carolos quinque pro tumulo salis cuilibet foculari præstando, & grana duo, unum pro conductura, & aliud pro mensura salis predicti, ut in cap. 27. Regis Ferdinandi Secundi fol. 24. & in c. 45. Regis Catholici fol. 45. Afflic. in tit. quæ sint regal. §. plures, num. 5. in fin. & nu. 7. Cypic. in inuestit. feudal. in verb. feudorum clausulæ, col. 52. vers. in Regno aurem, & in verbo collectis, Jacob. de Agello in tractat. de iur. adhoz. nu. 37. to. 12. tractatum: earum autē solutiones in singulos fumantes, idest in singulas familias distributæ fuerunt, ut tradit Regens de Pôte in tractat. de potest. pro Reg. tit. de regal. imposit. in princip. sub nu. 35. §. 1. nu. 15, & §. 2. n. 10 & seq. Fab. de Anna conf. 60. nu. 11. lib. 1. Camill. de Curte in diuersor. iur. feudal. §. redeundo igitur, nu. 22. fol. 25. Caput de Regimine Reipublicæ, fol. 305. Dominus Reg. Rouit ad pragmat. l. de iurib. & exact. fiscal. n. 65. Capiblan. ad pragmat. 10. de Baronibus n. 10. & seqq. Dom. Reg. Carol. Tapia de cōstit. Princip. cap. 4. nu. 51. & seqq. Don Fracisc. Merlin. relato cap. 2. nu. 2.

Et

Et hunc modum collectandi in Catha-
lonia seruari tradit Fontanell. de
pact. nupt. tom. 2. clausul. 5. gloss. 4.
nu. 45.

S V M M A R I V M.

Quae functiones fiscales appellantur.

Vniuersitates licet functiones fiscales
Regia Curia soluant; tamen ipsae iuxta
superadi a ciuibus habent; cum ipsi soluere
teneantur; & nu. 9.

Pro soluendis functionibus fiscalibus fit
appretium bonorum ciuium, atque foren-
sium, & unusquisque pro rata suorum bo-
norum soluit, vel imponuntur gabellae ob
eisdem finibus soluenda; & nu. 10. &
ibidem nu. 3. quid sit bonatenentia; &
de ipsius vocabuli Etymologia.

Proprietas votis ex communi loquendi
usu desumitur.

Appretij forma, & modus quis sit, re-
missiue.

Solutio per fumantes differt ab illa, quae
fit per focagium.

Foculares, fumantes, & familia funt
synonyma.

Functiones fiscales per fumantes tem-
pore Romanorum fuerunt exactae.

Terra si fuerit in numero focularium
diminuta, & functiones fiscales soluere
nequeat, & fiat alleuatio, in damnum
Fisci cedere debere probatur.

Secus quando non fit alleuatio; quia
semper tenetur Vniuersitas iuxta taxam
tempore numerationis.

In donatio autem, si fiat alleuatio
ad beneficium alicuius Vniuersitatis, re-
liquae Vniuersitates tenebuntur; licet
Moseffus contradicat; & ibidem affe-

fferuntur distinctiones.

14. Nisi in donatio dictum esset, nemine
exempto, & quod soluatur pro numero
focularium; quia tunc damno Fisci ce-
dunt.

15. Onera realia non Vniuersitates; sed
possessores saluere tenentur.

16. Perceptores Prouinciarum, non solum
in Vniuersitatibus, functiones fisca-
les contra particulares ciues, & eorum
bona exequantur.

17. Functiones Fiscales; quia loro gabel-
larum fuerunt impositae, onera realia di-
cuntur.

18. Onus merè reale possessorem sequitur.

Caput Tertium.

Sicut tamen non
iniunctum est,
quod functio-
nes fiscales ap-
pellantur; quia
functio, tribu-
torum alicuius
rei exolutio no-

minatur, d. l. placet C. de Sac. Sanct.
Eccles. Luc. de Penna. in l. 4. nu. 2. C.
de annona & tribut. lib. 10. & quoniam
in locum collectarum subrogatae sunt,
inter regalia connumerantur, ut post
alios tradit Iacob. Gall. conf. 21. nu.
7. Ioan. Vinc. Anna allegat. 29. n. 14.
& allegat. 36. n. 6.

Et licet Vniuersitates collectas pre-
dictas soluunt. Tamen, re ipsa, ciues sol-
uere necesse est, quoniam vniuersita-
tes ob publicam vtilitatem collectas
imponunt, ut muneribus publicis fa-
cilis obtemperetur, ut inquit Luc. de
Penn.

Pén. in l. fin. col. pen. & fin. C. de exa-
 ctor. tribut. lib. 10. & est tex. in l. fin. C.
 de muner. patrim. lib. 10. Mar. cōs.
 81. n. 70. Franc. de Clapper. caus. 42.
 quæst. 1. nu. 27. Grammat. cons. ciuil.
 69. nu. 5. firmat egregiè Dominus
 Regens Rouitus in consultatione in
 materia donatiui nu. 21.

- 3 Ea propter bonorum Ciuiū fit ap-
 pretium, & vnusquisque pro rata bo-
 norum suorum soluit, vel gabellæ per
 ipsosmet ciues persoluendæ impo-
 nuntur, ex quibus functiones Fiscales
 Regiæ Curia solvuntur, vt docet idē
 de Pōte. in eod. tit. §. 1. n. 6, & sequē-
 tibus. §. 8. nu. 42. fol. 224. & in hoc
 appretio bona forensiū quoque esti-
 mantur, vt infra latius dicemus: Hæc
 autem solutio in Regno bonatenen-
 tiæ appellatur, quippe quod à tenēti-
 bus bona in territorio debetur, est. n.
 hoc vocabulum vsitatum in Regno;
 cum regulare sit, vt verborū proprie-
 tas ex communi, ac vulgari loquendi
 vsu sumatur, ac æstimetur, l. cum de
 lanionis. §. asinam molendinariam, ff.
 de fundo instructo & instrum. legat.
 l. labeo, ff. de supellect. legat. c. ex litte-
 ris, extra de sponsal. Rebuff. in rubric.
 ff. de verbor. signific. vers. Tertio
 consuetudo. Tob. Non in §. fin. nu. 6.
 instr. de obligat. Felician. de solis in
 suis Commentarijs de censibus, tom.
 1. in proem. nu. 30. Ludovic. Cenc. in
 tract. de censibus part. 1. cap. 1. quæst.
 3. art. 1. nu. 10.

- 5 Et huius appretij forma descripta
 est in c. Regni porrecta, quod est 199
 sub tit. de modo, & forma appretij p.
 Regē Carolum secundū edito, deinde
 verò per Regem Ferdinandum repe-

tita, & aucta in pragm. 1. tit. de appre-
 tio, quam Commentarijs exorharunt
 Petrus Piccolus, Cardinalis Paris. De
 Regens Rouit. & Augustinus Capu-
 tus in tract. de Regimine Reipublice,
 cap. 7. §. 27. n. 41. cum seqq. licet ad-
 sit aliud Capitulum Regni 255. per
 Regem Robertum editū, quod inci-
 pit, Fiscalium functionum, sub tit. de
 appretio, & modo appretij faciendi,
 in quo similiter modus appretij faci-
 endi traditur.

- 6 Memorandū quoque est illud, quod
 hæc solutio per fumantes differt ab
 illa, quæ fit per fogacia; Illa. n. respicit
 Vniuersitates, & nō singulos: hæc au-
 tem per fumantes, vt est in Regno, nō
 dicitur imposita in genere, tātē quan-
 titatis in vniuerso, de illa loquitur
 3 Clapper. caus. 27. quæst. 1. nu. 7. de
 hac verò loquitur de Pōte in d. tract.
 de potest. pro Reg. tit. de regal. §. 1. n.
 8. in fin. qui hinc infert, quod deficiē-
 tibus focalaribus, euanescit exactio
 & ita in praxi seruari testatur.

- 7 Etenim foculares, fumantes, & fami-
 liæ sūt synonyma, vt ait. Bald. in Auth.
 de fundo, nu. 17. vers. modo quero, C.
 ad Tertull. Ioannes Ant. Niger in c.
 Regni porrecta nu. 106, & pro focula-
 ri vnica familia sub vno tecto viuens
 intelligitur, videlicet pater cum filijs
 & nepotibus simul habitantibus, Bal.
 in l. 1. r. C. quod cuiusq; vniuersit. nom.
 Ripa in l. 4. §. actor ff. de re iudicat.
 Capiblan. in d. pragm. x. de Baroni-
 bus, vers. foculare, nu. 10. Floridus
 Mausonius de caus. execut. amphat.
 27. nu. 127, & 128. Nicolaus Losius
 de iur. vniuersit. cap. 9. nu. 16. in fin.
 Dominus Regens Tapia de consk.

Prin.

Princip. d. cap. 4. nu. 53.

8 Ita quoque Romanorum tempore per sumantes exactas fuisse tradunt idem de Ponte eod. tit. §. 8. nu. 33. & 35. Dominus Reg. Rouit. in pragm. 1. de iur. & exact. fiscalib. nu. 1. ex tex. in l. si pendentes. §. si quid cloacarii, in fin. ff. de usufruct. l. si fructiones. C. de donat. & l. si minor, C. de act. emp. Amator Rodriq. de privileg. credit. par. 1. art. 5. nu. 16. & seqq.

9 Ex his palam est, quod quavis Vniuersitas soluat, ius recuperandi tantundem à ciuibus consequitur, secundum tamen ratam, & ipsorum patrimonij æstimationem, ad litteram probat tex. in l. omnes. C. de oper. public. Regens Moles in tit. de collect. decis. 3. vers. quia licet debitum sit vniuersale. ✱ iuxta vires singulorum, attenda fructuum qualitate, imponitur, communis est Bart. aliorumque doctrina in l. 4. §. actor. ff. de re iudic. & in l. ad Instructionem C. de Sacr. Sanct. Ecclesia, & probatur in l. 2. §. vicinales ff. nequid in loco publico, & notat Abb. in c. non minus col. 3. de immunit. Eccles. Auendam. de exequend. mand. cap. 14. nu. 14. Franc. de Clapper. eaus. 36. quest. 2. nu. 8. & caus. 27. quest. 3. nu. 1.

10 A quo, & illud quoq; haud neglegendum proserpuit, quod si Terra numero incolarum diminuta fuerit, ita ut functionum fiscalium onera ferre nequeat, fit alleutatio in damnum fisci. quippe quod pro sumantibus numero functiones prædictæ soluantur, & ad singulos non autem ad vniuersitates illarum solutio spectare

debet; cum non dicantur in genere tantæ quantitatis in vniuerso imposita, ut tradit Regens Reuerter. in decis. 73. in 1. dubio lib. 1. vbi plures allegat, & post Bald. in l. 1. §. quod si nemo, 2. col. circa med. ff. quod cuiusque vniuersit. nom. tradit idem de Ponte. d. §. 1. nu. 6. & 17. vbi sic in praxi seruari testatur, tradit quoque Regens Rouit. in cōsultatione in materia donatiui in fine primi libri eius consiliorum n. 21. copiose, & eruditè D. Reg. Valenzuela in cons. 99. in 3. puncto, à nu. 40. vsq; ad nu. 55. Aliud

✱ tamen est quando non fit alleutatio; quia vniuersitas, siue focularis decrescant, siue augeantur, semper ad præstationem, tempore numerationis, ex focularibus tunc numeratis, taxatam, tenebitur; id. n. quod particula res soluere debebat, ad onus vniuersitatis translatum dicitur eodēque modo semper tenebitur, ut inquit de Ponte, ibidem, nu. 18. nec conqueri possunt vniuersitates Regni; nam si in casu contrario, quando augentur contrarium non essent postulaturæ, ergo quando decrescunt teneri debent ex regula tex. in l. pen. C. de sol. & in l. ex mille ff. de euct. Reges Moles in tit. de collect. quest. x. decis. x. vers. ideo ipsis extinctis.

13 Id tamen secus esse in donatiuo, quando fit alleutatio, ut aliarum vniuersitatum damno cedere dicatur, autumat Regens Reuerterius, d. decis. 73. in 1. dubio in fine. Ratio est; quia donatiua sunt in quantitatibus certis in vniuerso; licet deinde ratione commodioris exactio fiat pro rata focularium, solutionis distributio, ut decla.

declarat Regens de Ponte in. d. S. r. nu. 19. (quicquid dicat Moyses in. prohem. ad consuetud. Neapol. qua. 6. a nu. 23. usque ad finem, tom. 2. asserens, quod alleuitio, vel immunitas à Principe concessa, ipsius damno cedere intelligatur) Regens Rouit in citata consultatione. nu. 22. qui num. 26. & seqq. distinguendo declarat quod aut aliqua vniuersitas in totum extinguitur, & non tenentur alię vniuersitates pro ea, & ita fuisse decisum per Regiam Cameram, aut fuit diminuta numero ciuiss, & incolarum, tunc quia semper dicitur eadem Vniuersitas ad alias Vniuersitates nō est recurrendum, dum illa Vniuersitas est ipsa debitor, verum quod est seruandum quod alias fuit obseruatum, ex decisiōe Bald. in l. etiam, nu. 16. C. de execut. rei iudic. & ante eum Bart. in l. p. mixta. ff. de muner. & honor. per tot. in l. 1. C. de omni. agr. deser. lib. x. circa quā conclusionē vidēdus est D. Regens Valēzuela in. d. cōf. 99. in 3. & 5. pūctō: si verō fuerit immunitas concessa alicui Vniuersitati, aut ante donationem, & immunitas concessa non nocet Regi, aut post donationem, & cedit damno Regis, ita tradit Regens Rouit ibi, n. 23, & 24. ex doctrina Bald. in d. l. etiam nu. 17. in fin. C. de execut. rei iudic.

14 Nisi in donationem factum esset, nemine exempto, & quod pro focularium numero solvatur, quia facta alicuius Vniuersitatis exemptione, cedit damno Fisci, & in hoc adest alia decisio eiusdem Regentis Reuerterij 33, part. 3. Octavius Gloritus respōso 1. part. 3. m. 2. c. 2. §. 1. d. 1. c. 2. §. 1.

15 Ea autem huius principalis conclusionis ratio est, quod onera realia non Vniuersitas, sed possessores persolvere tenentur. l. 2. C. sine cens. vel reliq. l. 2. C. de annon. & tribut. lib. 1. 2. cum alijs adductis per Clapper. d. caus. 42. q. 1. nu. 16. Rol. conf. 32. n. 4. vol. 1. Menoch. conf. 63. nu. 11, & 12. lib. 7. Hipol. Ramin. conf. 298. nu. 7. & 8. vol. 3. Cephal. conf. 192. nu. 12. lib. 2. Burlat. conf. 5. n. 19. vol. 1. Pedroc. conf. 2. nu. 73, 74 & 75. Castill. de usufruct. cap. 56. nu. 15.

16 Et idcirco Perceptores Provinciales, dum vniuersitates non solvunt, contra particulares ciues, & eorum bona executiones faciunt, idem de Ponte d. S. 1. nu. 9, licet in casu, qui particulares ciues pro rata per ipsos debita Vniuersitati soluisent, contra eos exequi nō posse affirmet Reges, Moles sub tit. de collectis, quest. 12. decis. 12. quod tamē per perceptores non seruati subdit, & conuictis, tibus oculis Regiam Cameram pertransire concludit.

17 Et nihil erit, quod miremur, quippe quod cum realia onera dicantur ex eo, quod loco gabellarum fiscales functiones imposita fuerint, ratione subrogationis, eas quoque reales dici necesse est, quia gabellae munera realia vocantur, ex quo pro rebus solvuntur, secundum glos. in rubr. C. de muner. patrim. lib. x. Bart. in l. 1. col. fin. C. de mulier. in quo loco lib. x. & not. glos. in l. fin. C. de cano. largit. eod. lib. x. & in l. 2. C. de priuileg. veteran. lib. 12. latē Afflicti in S. & plausuorum, nu. 19. quae sint regal. cum causa, & origo attendi debeat, de Pon-

Ponte conf. 103. nu. 180 de seqq. lib. 2. Marant. conf. 82. nu. 3. Dec. conf. 48. Alex. Trentacian. parim. resolut. lib. 1. et. de iur. fisc. resolut. sub. nu. 6. per tex. in d. l. 2. ff. de priuileg. veteran. Maxime quia bona accensurata pro collectis sunt pignori tunc obligata. d. 1. et. cum glos. & ibi Bart. & Bald. Et in quib. casib. pignus tunc contrahit. f. 1. & ibi glos. C. si propter publicas pensiones, idem Bart. Cast. Arct. Alex. & lasop. in l. apud Iulianum, S. fidei, ff. de legat. 1. Bald. in l. 2. S. quidd. si uenit ff. quod cuiusq. vniuers. in nom. Ioannes Ant. Nigocii. C. l. 2. de vi. b. si honestat. clericor. nu. 168. et. 176 occin. sen. c. 63. 43. sub num. 2. vol. 1. et. si praeterea videtur quod bona lib. 2. Dec. conf. 285. nu. 3. Megalofqui. c. concord. erat in tract. de pignor. par. 9. membr. 4. nu. 125. Bald. conf. 79. nu. 2. lib. 4. Mantica de tabic. & ambig. lib. 1. tit. 18. nu. 13. vbi dicitur. Valasco. de iur. cent. plurim. qualt. 3. sub nu. 24. vers. sed, & illud, Ioannes Baptist. Costa de remed. sub d. remed. 37. nu. 1. in tercio casu, Quilicera in tract. de gabell. lib. 2. qualt. 20. 23. & qualt. 169. nu. 1. & seqq. & dicam. infra cap. 4. num. 2. 29. & ex hoc deducitur, quod onus sit reale, ac ea propter quod debet sequi possessorum. si conuenient. S. si fundus, ff. de pignor. act. et. debitorum C. de distract. pignor. & dixi supra. sup. 2. m. 4. Rum. conf. 121. nu. 1. & adib. 3. Crauent. conf. 872. nu. 4. Rimini. plurim. qualtos refert in cons. 23. nu. 3. de seqq. Mantica ibidem, nu. 14. qui nospe & ordinarij omni precedere declarat, vbi nu. 5. idem respectu

communitatis, quando bona sunt ac
catastrata inquit Boccacius, post Pa-
pai. Alex. & Ant. Gabriel, in tra& de
conf. part. 1. n. 66. Thesaur. decif. 234.
nu. 8. Amæd. à Ponte In quæst. laudæ.
quæst. 45. à num. 8. vsq; ad finem, vbi
plures recenset, Surd. conf. 146. nu. 1.
conf. 211. lib. 1. 5. decif. 32. nu. 5. de-
cif. 97. nu. 13. decif. 173. nu. 28. & 29.
& decif. 310. nu. 6. Molin. lib. 1. pri-
mogen. cap. 10. nu. 12. Menoch. cõf.
758. nu. 21. Gutierrez, loco citato, nu. 6.
27. Boff. tit. de Pisco, & privilèg. eius
nu. 26. Gabriel Periera decif. Luffi-
tan. 63. nu. 4. Natta conf. 149. nu. 3. 1. 1
lib. 1. Iacob. Gall. conf. 41. nu. 3. La-
næ. conf. 1. nu. 3. & conf. 31. num. 3. 1. 2
Honded. conf. 17. nu. 11. lib. 2. Cor-
nizan. decif. 149. nu. 3. & decif. 169.
num. 5. Gurba ad Consuet. Medin.
cap. 9. glof. 7. nu. 1.

SEP MAR IV M

1 Nus merè reale, ac ordinatum
discreti solutio carolensis quin-
decim, & granorum duorum pro quolibet
fumante.

2 *Functiones fiscales; cum loco gabellarum
imposita sint, onera realia dicuntur.*

3 Functiones granorum quadraginta
otto pro fossariis, reale quoque, & ordi-
narium dicitur.

4. *Manera realia canonica praestationes nuncupantur, ipsaeque uniusa dicuntur etiam ordinaria, prout functiones sacro-
tenorum quindecim, quae propter tano-
nica praestationes appellantur.*

Reliquae functiones—extraordinariae
appellantur.

6. Funktionen über reellen Zahlen

- eum, portiones & pro militibus Ci-
uitatibus ordinaria munera nunguntur.
- 7 Collecta, que personis pro rebus impo-
nuntur, quando omni anno debentur, mu-
nera ordinaria dicuntur.
- 8 Onus quodque constituendi ciuem, ordi-
narium nominatur.
- 9 Functiones Fiskales, licet personis pro
rebus imponantur, tamen quia in locum
antiquarum collectarum imponuntur,
realia munera iudicantur.
- 10 Functiones Fiskales, quamvis essent
extraordinariae, tamen, quando omni
anno solvuntur, ordinaria efficiuntur.
- 11 Onus, quod persona pro rebus impo-
nuntur, rei possessorem sequitur.
- 12 Collecta, qua persona pro rebus im-
ponitur, obligationem in personam diri-
git, sed res est causa finalis ipsius, &
ideo si res accrescat ipsa propter rem
tenebitur, & nu. 13.
- 14 Onus hospitandi milites, reale dicitur;
adeo quod si quis domum construxit,
onus hoc, cum necessitas postulat, consti-
tutum dicitur.
- 15 Taxae eorum onera patrimonialia
& realia dicuntur.

Caput Quartum.

Sed agere, solutio-
ni species sin-
gularum subre-
ctamus ad di-
gnoscendum,
que sint ordi-
naria & realia
munera, ea au-
tem in primis se offert solutio, que
carolena, quidam, & grana

duorum pro quolibet fumante per
Regem Alphonsum imposita fuit, &
ad rationem duorum unius pro focula-
ris & deinde ad alios carolens
quinque pro turba salis & grana
duo pro conductura, & mensura salis,
ut tradit Dominus Regens Tapia in
rubr. de Constit. Princip. cap. 4. n. 54
& Regens Moles in tit. de collecta,
vers. hic aliqua attingamus, adest Re-
gia Pragmatica r. de appretio, &
Capitulum Regni Fiskalium, que hoc
ois. onus soluendum per singulas fa-
miliās, sive fumantes imponit, que
solutio certam ordinariam contineat
tam, & perpetuam habet prestationem
eandem, Regia Camera merè reale
& ordinariam declaravit, ut restat
Reges Moles d. tit. de collecta, que
4. decil. 7. vers. quod dicitur ad alia mu-
nera, & vers. tertio, quia remon, &
vers. si vero est exterius, ex tribus
cum additis, & in questione 5. de-
cil. 5. vers. & quod predictus fuit
Dominus Regens Tapia in rubr. de
Constit. Princip. cap. 4. n. 54. Idem
admissum tradit Clapper de causis
quest. 1. sub nu. 14. vers. quod quum
communem laudem sententiam, & in-
quit Iul. Cusan. Gallupus tom. 2. me-
thodi iuris feudalis, par. 5. cap. 1. tit. 1.
de iure imponendi collectas, n. 1. prae-
sertim cum in locum antiquarum
collectarum, & que ordinaria etiam
subrogata fuerint, ut tradit magis
Graliter Andr. in cap. 1. que sint
regalia, c. 1. ordinaria collectio, de-
serto Afflicti in c. 1. de clerico, qui in-
uestitur, c. 9. & de hac collectio-
rum specie per fumantes meminit
Clapper. tom. 2. quest. 1. nu. 7. & de
affa.

officiis. Polentia. de feud. id. cap. 5.
 contr. l. 7. Dilecta I. concione Domi-
 nus Regens Tapia cap. 4. rub. de Co-
 sit. Princip. num. 50. & seqq. Capi-
 blanc. in prag. x. de Baronibus sub nu-
 m. 22. & dicit supra cap. 3. nu. 27.

3 Ordinatio quoque munera dicitur
 functiones granorum quadraginta
 octo pro seculari. & consequenter
 realia ex decis. Regie Camere sub
 die quinto Nouembris 1569. testor
 eodem Regere Moles, end. ut quest.
 5. decis. 3. vers. quod vero ad gran. 48.
 de quo pulchre loquitur Dominus
 Regens Tapia in d. rubric. de Con-
 sit. Princip. cap. 4. nu. 78.

4 Munera autem realia canonice pre-
 stationes appellantur. l. 1. C. de indict.
 Regens Moles in d. quasi. 4. decis. 4.
 sub vers. iterum, quia nemo illi, quod
 haec munera, canonice prestationes
 appellantur, & Regia Camera has bar-
 nobias prestationes munera ordina-
 ria dicitur, ut refert idem Regens
 Moles in d. quasi. 5. decis. 5. vers. &
 quod ad predictas functiones carole-
 norum quindecim pro quolibet fo-
 culari inquit non est dubium, quod
 ordinariae sunt, quia habent certam,
 ordinatam, continuatam, & perpetuam
 prestationem, ideo canonice, & le-
 gales prestationes appellantur, & ne-
 mo illis excusatur. l. 1. C. de indict.
 l. in honoribus S. qui munera ff. de
 vacat. l. in C. de muner. patrim.

5 Salicet reliquae functiones extra-
 ordinariae dicantur, ut tradit idem
 Regens Moles, ibidem, quasi. 5. decis.
 5. vers. quod vero ad alias Tubis, Stra-
 sarum, & Mastrill. in tract. de Magi-
 stratibus lib. 3. c. 2. nu. 24. cum seqq.

Capiblat. in d. prag. x. de Baronibus,
 sub qu. 24. quas distincte tamen tra-
 dit Dominus Regens Tapia in rubr.
 de Consit. Princip. cap. 4. Horum ta-
 men generica assertio, ne sine dete-
 ctu, admissa veritate, praedictum as-
 ferat, pro vera conclusionis, ratione ad-
 uertendum censet dictum illud sic
 genericè acceptum verum non vide-
 ri. Etenim quando pro reparatione
 murorum, pontium, & pro monitioni-
 bus Ciuitatis imponitur, ordinaria
 indicatur, ut aitur in post. ad Ma-
 strill. decis. 156. nu. 1. Don Francisc.
 Merlin. controuersiar. forens. centur.
 1. cap. 1. nu. 4. & seqq. Aegid. Tho-
 mas. de collect. pag. 26. & 27. Lucas
 de Penna in l. 1. de immunit. nemini
 7 ced. nu. 4. quo totum & collectas per-
 sonis pro rebus impositas, manus or-
 dinarium esse inquit, quando tamen
 omni anno debentur, ut tradit Fab.
 de Anna cons. 60. nu. 3.

8 Item onus construendi viam ordi-
 narium ait Pacian. cons. 39. nu. 13. Ex
 9 & quantum personis pro rebus im-
 posita dicantur, et tamen, sunt quia in
 locum antiquarum collectarum sunt
 subrogata, realia esse munera tenet
 Afflic. in d. 6. planstroium, no. 2. & in
 5. extra ordinaria num. 23. quem se-
 quitur de Ponte in cons. 10. nu. 29.
 & 20. lib. 2. attenta ipsarum origine,
 ex tex. in l. si id, quod ff. de donat. &
 l. mater. S. & ab eadem, ff. de except.
 rei iudic. Marta de iurisdic. par. 4.
 cent. 1. cas. 1. num. 47. Don Francisc.
 Merlin. in praecitato cap. 3. num. 5.
 10 tum etiam & quia omni anno soluntur
 tur, sunt factae ordinariae. Don Fran-
 cisc. Merlin. d. cap. 2. num. 2. & om-
 nia

pia ita que ibi ordinarijs loquuntur
 in extraordinarijs locū habent. l. pen.
 & l. maminus in fin. C. de legitim.
 hered. l. c. q. puer. & Guglielm. de
 Gon. in de places. C. de sacro sancta
 Beck. Bart. in rescripto de lib. ff. de
 muner. & honor. Calder. conf. 2. de
 censibus, & conf. 7. de constit. est. cas
 sus in l. 1. C. de indist. lib. x. Ioannes
 Ant. Nigres in extrauag. vnic. de viti
 & honestat. cleric. nu. 127. Don Frā
 cisc. Merlin. ibid. nu. 29. Onus enim
 71. † quod personæ pro rebus imponi
 tur, illud ad quem res transit, sequi
 tur, l. quomodo, ff. de sol. not. in l. 1.
 C. de mul. in quo locq. lib. x. l. cum
 possessor, §. fin. de censibus, Auth. sed
 periculum, C. sine cens. vel reliq. Aret.
 conf. 163. in causa Magnifici Ant. de
 Butrio, conf. 150. ubi Caballin. in ad
 dit. Crauet. conf. 112. nu. 2. Petr. Io.
 Anchar. quest. 80. num. 20. lib. 3. Io.
 Baptista Costa de ratione ratq. q. 158
 sub nu. 7. & post Bertazzol. in claus.
 21. gloss. 19. & seq. Ranchin. in anno.
 ad quest. 7. Guid. Pap. Franc. Merlin.
 in decis. 19. Rotæ Lucens. num. 10. &
 dicam in his sup. 9. nu. 6. ex eo autem
 quod sum. patrimonium tantum va
 let, ideo tot soluere debes, Bald. in l.
 vnic. num. 33. vers. simile dico, C. de
 12. sent. que pro eo. Et † hac de causa
 dicitur collecta personæ pro rebus
 imponi; quia obligatio in personam
 dirigitur; Sed causa finalis est ipsa
 res, Federic. de Senis conf. 151. n. 3.
 Episcop. Io. Maria Belleus disquisi
 clerical. part. 1. tit. de exemptionibus
 13. cleric. §. 7. num. 9. Quare † si res aliq.
 accrescat, ipse ob rem tenebitur, quia
 res est casualis ipsius obligationis

Pacian. d. col. 5. n. 18. & seqq. & ed.
 cimit Bald. in l. propter, C. qui bon
 ced. poss. quod collecta naturaliter
 sunt onera rerum, formaliter onera
 personarum, subsc. bon. Ant. in l. 1.
 addit. ad Cappell. Thotof. que ff. 28.
 & clarius quest. 134. post Aretin. in
 §. fin. de act. sequitur l. si ibi col. 1.
 vers. sexto supra scripta; Olfet. de cil.
 95. num. 46. 14. Quin etiam onus hospitand. milib.
 res, onus reale, dici affirmat Bart. in l.
 1. C. de mul. in quo loco, lib. x. &
 in l. 2. §. eos milites, ff. de muner. &
 honor. & ed. ipso; quod domus in
 mundo erigitur, hoc onus ei a lege
 constituitur, ut milites Regij in ea re
 cipiantur, quando necessitas imminet
 d. l. 3. §. mundus, ff. de muner. & honor.
 Bart. & DD. in l. fin. C. de muner. pat
 rim. tradit Regens Moles in d. tit. de
 collect. quest. 6. decis. 6. Rot. conf. 60.
 post alios, quos citat lib. 1. num. 3. Lu
 dovic. Saccar. respons. 14. qui ceteros
 cumulat, num. 95. Io. Baptista Costa
 conf. 1. sub nu. 213. Alex. Randen. de
 Analog. lib. 1. cap. 40. num. 28. & 89.
 Petr. Ant. Anguissol. conf. 52. in fine,
 lib. 3. Natta conf. 238. 409. & 434.
 idem Io. Baptista Costa, d. q. 238. n. 8.
 Mar. Antonin. varian. resoli. lib. 1. res
 foli. 11. et lex in l. 3. §. munus, ff. de
 muner. & honor. Plot. in tract. de mi
 litibus, r. nu. 7. Ferret. de gabell.
 nu. 464. vers. quæro de non obligato
 tom. 2. tract. foli. 9. Alciat. col. 165.
 num. 3. lib. 8. Vluus decis. 167. n. 14.
 vers. & hinc aduerte, lib. 1. Pacian. d.
 conf. 3. num. 16. de Ponte in tract. de
 probat. proreg. & de prouil. fieri foli.
 57. vbi num. 2. & 5. affirmat per Ro
 giam

- non tenetur, secus pro alijs. 21.*
Item non tenetur, quando onus est varia-
bile, & incertum, secus, si certum, per-
petuum, & inuariatib. nu. 22.
 23 *Donationes facta per laicos clericis*
in fraudem, ne gabellas, aut collectas
solvant, inuolida reputantur, & cleri-
ci ad Collectas tenentur.
 24 *Fraudis species circa donationes pra-*
dictas enumerantur, & nu. 26.
 25 *Fraus, & dolus donantis, & donata-*
rii, qualiter considerata presumitur,
& illa detecta, bona publicantur.
 27 *Clerici coniugati in distincte colle-*
ctas solvere tenentur.

Caput Quintum

Is proxima est
 questio, an si
 bona in cle-
 ricos deueni-
 ant in illos co-
 onere colle-
 ctas soluendi
 transeat, quæ

questio, licet sit nimis ardua propter
 diuersas inter se diffidentium opinio-
 nes. Tamen duorum casuum distin-
 ctione, materia huius decisionis de-
 lucidabitur:

1. Aut. n. onus est reale, certum, perpe-
 tuum, & inuariabile, & tunc omnes
 unanimiter rem cum onere suo transi-
 re concludunt, & clericos ad colle-
 ctas teneri profitentur; quia tunc di-
 citur tributum, quod onus est reale, c.
 si tributum. 1. r. quest. 1. c. tributa. 23.
 quest. 8. c. placet, 16. quest. 1. item op-
 tionis in c. Abbates de decimis. 11.

in prædicto C. de Sacr. Sanct. l. fin. C.
 de exaction. tribut. lib. x. l. de his C.
 de Episcop. & cleric. adest in Regno
 Bulla Pape Honorij inserta in pragm.
 2. de cleric. cap. 8, & habemus Regiã
 prag. in tit. de cleric. quæ incipit. per
 moke querele. Panormitan. in .c. non
 minus, de immua. eccles. & in .c. fin.
 de vit. & honest. cleric. tradunt Do-
 ctor in l. placer, & in l. ad instructio-
 nes. C. de Sacr. Sanct. Eccles. Bald in l.
 si debitor, C. de distr. & pignus. Spec-
 ulator. in tit. de cleric. coniug. §. 1.
 vers. ad hulus autem articuli. Angel.
 cons. 24. Ecclesia non tenetur, & cons.
 106. pro decisione Roman. in l. si pu-
 blicanus. §. 1. ff. de publican. Tiraque
 de primogen. quest. 43. nu. 9. Sord. cons.
 262. nu. 3. & 52, & decis. 32. an. 6. l. si
 & Abb. relati per Io. Ant. de Nigr. in
 extranag. clement. de vita, & honest.
 cleric. nu. 161, & seqq. Capyc. in in-
 nestin. feudal. in verbo, cleric. fol. 122
 nu. 161. Theaur. in decis. 234. nu. 4
 & 5, Dominus Regis. Tapia in con-
 stit. Regni Prædecessorũ nostrorum,
 sub. rubr. de Sacr. Sanct. Eccles. n. 14.
 Dominus Regens. Roan. in d. prag. 2.
 nu. 19. de cleric. seu diacon. seluat.
 De Regens Fulsius Constant. in l. 24.
 C. de decimis. lib. x. n. 14. vbi de cons.
 Theologorum, Pontificũ, Cæsarijque
 Iuris opinione affirmat. Guid. Pap.
 decis. 76, & post. Gregor. Lopez, Da-
 con. & Azueu. tradit Garnieres in
 tract. de gabell. quest. 91. nu. 61. 63
 Franc. Marr. quest. 45. nu. 24. 30, &
 31, & quest. 458. n. 6. part. 1. Monetr.
 decis. Aragon. 13. sub. nu. 41. Anquet
 Robert. rer. iudicat. lib. 2. cap. 2. fol.
 303. & 304. magis communis opi-
 nio.

nionem dicunt Ripa in respons. 1. n. 5. de muner. & honor. & in tract. de peste in cap. de remed. ad conservandam ubertatem, nu. 234. Guid. Pap. in sing. 409. incip. verū ad instructionem, Barbat. in cons. 1. vol. 5. Vulpell. de libertat. Ecclesiastice. part. 2. n. 1. & seq. Caroc. in decis. 127. num. 6. & 9. ubi hanc magis communem laudat sententiam, refert, & sequitur Bar. decis. bonon. 117. nu. 15. & 17. Gail. observat. 33. nu. 8. cum seq. ubi alios concordēs coacerat, & observat. 52 num. 12. cod. lib. Rosenthal. de feud. esp. 5. tit. de regal. conclus. 80. glos. in litera C. Bonacoll. in tract. commun. opin. tit. de vestigalibus, loco, 12. c. 9. vers. onera realia, fr. 48. Aegid. Thom. de collecta. pag. 39. in fin. sub nu. 3. ubi dicit communem, & pag. 46. num. 1. Surd. de aliment. tit. 1. quæst. 29. num. 8. magis communem dicunt Foller. in d. constit. prædecessorum nostrorum, nu. 6. Florid. Mauson. in tract. de caus. execut. ampliat. 29. nu. 46. Becc. cons. 24. nu. 8. Card. Tusc. litera O. conclus. 145. nu. 29. Giurba ad Consuet. Messan. esp. 9. glos. 7. n. 2. superius post alios de communiori opinione ardit Episcopus. Io. Maria Bellert. disquisit. Clerical. par. 1. tit. de exempt. Clericor. §. 3. nu. 1. & 2.

Aut verò onus est variabile, quod personis pro rebus imponitur, & quia personam respicit, tunc onus in Clericor., & Ecclesiam non transire resoluunt Doct. in d. 1. placet, C. de sacrosanct. Eccles. ita magistraliter distinguit Bar. in cōl. 180. ubi ait, quod, nisi onera sint rebus realia, aut tributa, non ligantur à collatione, & hanc

distinctionē sequitur post alios The-
saur. in d. decis. 234. num. 5. ubi ait, qd si onera sunt invariabilia, tenentur Clerici ad collectas super bonis, alias non tenentur, alios quoque huius distinctionis affectas recenset Gaspar. Anton. filius in addit. ad d. decis. sui patris ad num. 1. hanc quoque distinctionem amplexi sunt Matanta in cons. 99. Rosenthal. de feud. cap. 5. conclus. 80. num. 4. glos. in litera C. Foller. in d. constit. prædecessorum nostrorum, num. 6. Borrell. consil. 74. num. 50. vers. septimò principa-
liter, Ioannes Baptista Costa de re integrā distinct. 71. sub. num. 7. Gutierrez de Gabell. relat. quæst. 92. nu. 63. Florid. Mauson. in supradicto tract. ampliat. 29. nu. 46. & 47. qui magis communem esse asserit, & ita distinguit Regens Reueter, in causā inter universitatē Portorellæ, & venerabile Monasterium S. Laurentis de Padula, quæ est decis. 37. tom. 1. & similiter eandem distinctionē firmat Castillo. in addit. ad decis. 105. post 3. volumen decisionū, impressam, vers. secus in oneribus, & vers. hæc contrarium, & secundum hoc ultimum distinctionis caput procedit opinio Episcopi Ioannis Mariæ Belletti disquisit. clerical. part. 1. tit. de exemptione clericor. §. 2. nu. 9. quod ita distinguendo explicat idem Belletr. in præcitato §. 3. nu. 3. id quoque adamussim admittunt Doctores in bonis peruentis titulo emptionis, vel donationis, Bald. in l. si debitor, C. de dist. pignor. & cons. 248. præmissis asserto, vol. Mauson. in cōl. 246. vol. 3. ubi inquit communem in utroque foro

foro. Aegid. Thomat. in distract. de a collect. pag. 41, lo. de Placet in l. Sena torū, C. de dignit. lib. 12. Card. in Clem. mentin. 1. in 2. opposit. de immunit. Eccles. Folles. in d. consue. p. de cessorum nostrorum, nu. 6, in sig. Petrus Piccolus in Commentar. super pragmat. de appren. nu. 68. Florid. Maufon. d. ampliat. 29. nu. 49. & 43. Valasc. de iur. emphit. quest. 17. lib. nu. 8. Mar. Anton. lib. 1. variat. resol. resol. 88. nu. 3. vers. & licet aliqui. Dom. Episcop. Ricc. part. 2. decal. 208. nu. 4. Et ex Theologis uno ore firmiter asse- uerant Vincentius Filiusius, Societari- tis Iesu in 99. moralibus, tom. 1. tra. 1. 16. cap. 1. l. 1. nu. 294. In 388. Azor. so- ciet. Iesu in lit. moral. part. 3. lib. 3. ca. 19. quest. 8. Leonard. Durandus de Regular. in bulla cen. domini lib. 2. can. 28. quest. 6. nu. 6. Marcell. Mrgal. cleric. regul. in instit. consue. 2. lib. 2. cap. 17. quest. 6. nu. 98. & 103. Mari- rius Akerius de censur. tom. 1. disp. 17. lib. 1. cap. 6. fol. 739. Prosper. de Augustino in addit. ad l. 1. Quam vel vestigal. Antonius de Soula Do- minican. in relect. in bulla cen. do- mini cap. 19. disp. 92. nu. 5. Malfes. in summ. tom. 2. tractat. 12. cap. 22. nu. 147. & 168. Aloysius Turrian. Soc. Ies. in 2. diu. Thom. disp. 44. du- bit. 4. n. 13. Molin. tom. 3. tract. 2. dis- put. 672. Paul. Layman Societ. Ies. in Theolog. moral. lib. 4. tract. 9. cap. 6. num. 5. Ioannes Malderus ad diu. Thomam in 2. 2. tract. 5. cap. 6. dubi. 9. Suarez contra Regem Anglie, lib. 4. cap. 20. & post hos nouissime An- tonio Dian. Cler. Regular. in resolu. moral. tract. 2. de immunit. Eccles. fol. 423.

Hæc estigitur vera, & catholica patri- tudinio, quam etiam nostrates am- plexi sunt, nempe lo. Ant. de Nigr. in d. clementin. de rit. & honestat. cler. nu. 132. ubi ap. ita decisum per Reg. Cameram. Afflict. in consil. statum. nus. in 6. col. & in c. 2. de clerico, qui inuestitur. sect. nu. 7. ubi in hoc plura rescripta Regis Camere ad esse testantur, & in iis, quæ sunt regali in- vert. plausib. tom. 1. nu. 27. Aloys. de Leo in d. l. placet. 2. 6. de sacroscto. Eccles. Grammatici in c. Regi, non exigit sub iur. 1. & 2. Goffred. da- n. Camer. super iuribus Regis Camere in rubr. de iur. fundic. verbatim quia dictum est fol. 1. l. 1. de decan. in la- g. l. 1. Cad. quæst. tributor. nu. 27. & sequ. in hoc ad esse decretum gen- erale Regis Camere commemorat Reg. Reuersion. indec. 56. in modis. 2. & ad est Regia pragmat. de clerico seu diacono Iesu cuius verba sunt.

Per tanto vogliamza de da nostra scien- tia commettiamo & mandamo, che procediate & mandiate, & facciate, che per tali beni, colli alienati & che de cetero si alienarano, nelli cleri- ci, & persone Ecclesiastiche, si con- tribuisca nel detto pagamento per il possessore di quelli cleri, & persone Ecclesiastiche, & altri, che fussoro, fori come prima per quelli si con- tribuiva, & donec contribuire per li laici alienatori di quelli, tanto per il passato de po. d'alienationi di quelli fatta, et supra, quanto per d'epuente. Que procedit per onibus, m. e. x. li. h. bus ordinatis, & ita loquitur Domi- nus Rous, in d. pragmat. de clerico seu diacono Iesu in 1. 1. ubi in quæst. testat- tur

ut Carol. de Grass. in tract. de effect. cleric. effect. 3. nu. 33. Otravius Glor. in respons. 5. n. 13, & 14, & est gloss. communiter approbata in c. 1. in verbo, bonorum, de immun. eccl. in 6.

¶ Illud tamen est non parum disceptationis, an in extraordinarijs oneribus, & collectis, si bona catastrata in clericum alienentur, transcant cum onere suo, hanc questionem exquisitè examinat Thesaur. in decis. 234. in 2. limit. quo loci Doctores inter se gladiantes proponit, & relatis eorum opinionibus, ex magis communi, clericos collectas solvere non teneri, concludit, & in senatum iudicasse affirmat: in tertia verò limitatione, statè, & utiliter regulam declarat, quòd si ante acquisitionem factam ab Ecclesia esset Imposita collecta, per laicum; quia bona iam essent pro collectis hypothecata, & in ecclesiā postea pervenirent; cum onere transirent, & hoc casu non ecclesiam, sed bona ecclesie teneri asseuerat. subdit deinde in quarta limit. quòd quando quis catastrauit bona suis oneribus submittendo, si deinde in Ecclesiam alienet, cum suo onere in eam transibunt, est text. in l. ea conditione, C. de resc. vñd. & in l. 1. C. de omn. agr. desert. lib. 11. Petr. Piccol. in pragmat. 2. de appretio nu. 67; & 68. Don Frācisc. Merlin. cōtrouerfiar. forēs. cent. 2. cap. 2. nu. 19. ex quibus deducitur, quòd quando bona ad ecclesiam deveniunt, & ante acquisitionem non erant catastrata, non possunt in alicuius poni, ut clerici, vel Ecclesia ad collectas teneantur; quia collecta personarum pro rebus imponitur; persona

autem non est facta subiecta, & blata consuetudo. nu. 11. Petr. Piccol. hoc proxime citato; aut verò postea collata in ecclesiā, & alicuius & tunc quia hinc suum transibit, ita in puncto Bald. in l. omnes, nu. 102. C. sine censu, vel reliq. Alberic. de natura in Alphabeto Baldi de Perusio per. sig. subinducti princeps, & confecto, in verbo, collecta, vers. statutum, quod disponit. Adversus tamen quòd locuta transitio adducta per Thesaur. præcedit in hypotheca tacita; nam certum est, quòd quando sit catastrans, citantur omnes omnes, & bonorum possessor, qui cum bona in catastro describi consentiunt, & descriptione, & consensu oritur tacite hypotheca super bonis ipsorum, & dicuntur tacite pro collectis obligati. doctrina est gloss. notabilis, quam ibi probantur Bartol. ceterique scribentes unanimi consensu in l. 1. C. in quib. caus. pign. tacit. contrah. & his stipulationum Alex. Arent. & Balson. in lapud Iulian. S. hares, ff. de leg. 1. Dec. cōf. 285. cōf. 3. Rol. cōf. 32. in 3. & 4. vol. 13. & cōf. 79. nu. 2. & seqq. vol. 24. Don Francisc. Merlin. d. cap. 2. nu. 21; & cap. 36. n. 17. Olafch. dec. 9. nu. 4. Afflic. decis. 95. Ioannes Baptista Costa de ratione rata, quest. 47. nu. 12, & seqq. Surd. decis. 311. nu. 2. & cōf. 236. n. 1. cōf. 168. nu. 11; & cōf. 262. g. 1. Bero. cōf. 150. nu. 33. vol. 3. Bald. in tit. de pace constantie, vers. iudic. Romanorum, col. 4. vers. quid de collectis, & in l. 1. S. quòd si nemo, col. 4. vers. quid de 2. puncto, ff. quòd cuiusque univ. nom. Valde. de iur. iur. quest. 17. nu. 31, Jul. Gar. Gal.

6 Gallupp. tom. 2. methodi iur. feudal. part. 5. cap. 5. tit. de iure imponendi collectas. n. 42. sunt t. em. bona. ipsa hypothecata, & supposita pro solutione ipsarum collectarum. quasi euidam seruituti, & ita transgunt ad quemcuque cum onere ipsarum in venditione, ff. de ac. emp. Bald. de pact. constantia. §. 1. in gl. in verbo, transiitio Civitatis, circa fin. Petr. Piccolini pragmat. 1. de appretia. n. 78.

Quarta verò limitatio in expressa, quando quis pro solvendis collectis presentibus & futuris quocumque tempore, quo imponerentur, bona sua obligat, ut tradit Grammat. in cap. Regni, non exigit, sub num. 6. & recepta est opinio, quod si bona catastata, & onere hypotheca, siue tacite, siue expresse affecta, in clericos vel Ecclesiam deveniant, illa cum suo onere transibunt, & Ecclesia, & clerici ad collectas, propter bona ad ipsam peruenta, tenebantur, intelligendo tamen de oneribus extraordinarijs; & variabilibus, quia pro realibus semper indistincte tenentur, ut idem Gaspar Ant. ad d. decis. par. 234. per Sententiam determinatam aestatur; & ex communi Theologorum opinione, post Molin. Azor. & Gregor. Lopez, egregie astruit Dom. Regens Constantius Marchio Cortesi in suo eleganti Commentario ad l. 24. C. de decurion. lib. 10. num. 14.

7 ex tali enim descriptione debitum à principio primi die factæ descriptionis singulis annis, præstandum contrahitur; prædium autem quovis modo registratum acquiratur. siue ex

donatione inter vivos, siue ex obligationibus, vel defunctorum donationibus, publicis muneribus, quæ rei coherent, obligat. l. sunt munera, ff. de vacat. & exculat. muner. & ibi gl. in verbo, principali. facit l. neminem, C. de sacr. sanct. Eccles. & l. scripto, in fin. ff. de muner. l. fin. S. patrimoniorum autem, eod. tit. Archid. in cap. 1. de immob. Eccles. in 6. Maranta disput. 8. num. 46. Campan. ad statuta Mediolan. cap. 2. §. 18. nu. 22. tom. 2. scilicet observavit Dominus Regens Tapia in addit. ad cap. Regni. Item statuimus, quod clericis nu. 5. ex pragmat. supra relata, Carod. decis. 127. nu. 6. & 9. Festus. in tract. de collectis, par. 4. cap. 2. num. 17. & seqq. Duen. regul. 100. limit. 2. Viuius in addit. ad decis. 88. Bertrand. conf. 181. num. 2. & seqq. conf. 200. vol. 7. & conf. 53. vol. 1. part. posteriori, sum. 8. & 9. Floridus Mauson. de causis executivis, ampliat. 29. nu. 50. expedit quoque idem Dominus Regens Tapia in constit. prædecessorum nostrorum, nu. 4. ubi magistraliter distinguit, quod aut in aliqua Regni Civitate, Terra, aut Castro vivitur per Catastrum, & est factum appretium secundum formam capitulorum Regni; tunc quia per descriptionem in æstimo, reale onus efficitur, quod ad quoscumque transit possessores, ut inquit Franc. Marc. decis. 224. par. 1. si res ad Ecclesiasticas personas transibit, cum onere suo transire debet; Aut si vivitur per gabellas, & tunc Ecclesiastici à tali gabellarum munere exempti dicuntur, & ita procedit allegatio Ioannis Vm;

Ec. supradictam receptissimam distinctionem proberunt quoque Card. in clem. 1. in 2. opposit. de immunit. Eccles. Alex. in l. Titia, ff. ad Municip. Afflic. in d. constit. Regni, predecessorum, nu. 3. & in constit. hac addit. in 3. notat. Bald. cons. 246. præmisso statuto, in primo vol. Bur. far. dicens communem in cons. 16. num. 11. lib. 1. Berp. in cons. 150. nu. 19. & per eos. lib. 3. qui similiter inquit communem, Follet. in constit. Regni in tit. de Episcop. & cleric. in verbo, statuimus, nu. 3. Valsq. in tract. de succession. in repetit. l. quoniam, in prioribus, par. 1. num. 654. C. de inoffic. testam. Alberic. Galtot. in Margarita, cap. 30. n. 15. Surd. dec. 20. num. 11. & cons. 262. num. 31. Monter. decif. Aragon. 25. nu. 51. ita decisum testatur. per Curiam Archiepiscopalem huius Civitatis eruditissimus Dominus Episcopus Ricius in sua Collect. 504. par. 3. lo. Ant. de Nigr. in d. clement. unica, de vit. & honest. cleric. nu. 132. & in cap. Regum, correct. nu. 65. Sola in constit. Sabaudie, tit. de iur. emphit. glos. 2. ser. 12. partis decreti, licet iure, n. 21. Iscon. con. 246. 3. vol. ubi dicit communem in utroque foro, Aegid. Thoma. de collect. pag. 41. Grammat. in

Quando

quando rei est annexum; aut res
transit in quemcumque illo. onere af-
fecta, quod ab illa moveri nequit,
ut declarat Curia in consil. 1740
col. 1. & larius in consil. 89.
lib. 3. Felsas de collectis par. 4. cap. 3.
num. 14. & 20. Quamvis
Quamvis contra Marti opinionem so-
let, quod considerat Felsas in d. par.
te 4. cap. 2. nu. 17. inquit, quid si
omnia pradia in Ecclesia annexa
sunt, non ne magnum fisco praerogativa
officium resultaret, si vero maior illa
tota pars in eam deventer, non ne
12. est in d. consilio descripta multis pro-
grauarentur? hoc quidem iniquum
esse videtur, & contra rem. Apud nos
ut nulli ex vicis. lib. 1. idem in 3
Ecclesia non compensanda; cum
seu iustitiae cultrix; nolitque cum al-
terius laetitia locupletari, cap. 11. de
liberat. fendi, ut tradit lae Anchar.
consil. 96. super dicto debito, sequitur
Felsas in cap. Ecclesia sanctae Mariae
col. 26. num. 83. de consil. Dec. col.
282. num. 4. Natta consil. 313. nu. 12.
Mantica consil. 147. Follis in consil.
praedecessorum solutorum, num. 8.
ubi magis communem affirmat.
Nec est (subdit ipse) Ecclesiam onere
collectarum afficere; quia non Ec-
clesiam, sed bona iam obnoxia affe-
cta tenent.
Nec minus contra libertatem Ecclesia-
ricam per nullum dici posse co-
actus, num. 25, & seq. cum antequam
in eam perveniret, erat obligatio, &
hypotheca super bonis onere affe-
ctis, contracta.
Huc pertinet peregrina Bartoli tradi-
tio in l. incola in ad municip. ubi

13. quis post denunciationem colle-
ctae, nullatenus ingreditur, propter
illam praerogativam non esse ob onere in
diabolis, sequitur Argid. Thoma.
de. & in d. de collecta pag. 76. in
13. argumento, & latus pag. 96. &
97. quo loci post multa in compro-
bationem praedictorum adducta, in-
quit, quod mutato rei dominio, non
mutatur hypotheca ibi annexa; quia
pradium cum suo onere mutat do-
minium, l. via, vers. si fundus, ff. de
servit. rusticor. praedior.
Et licet contra Marti opinionem contra
hanc sententiam tenere videatur
Carol. de Grass. in tract. de effect.
clericar. effect. 3. a nu. 162. usque ad
nu. 168. Attamen idemmet nu. 255
declinans inquit, quod quando
pradium ad clericum post maturata
tempus solutionis collectae, vel ga-
bella, pertinuit, tunc cum sua cau-
sa transisse censetur, & clericus ad
solutionem compelli potest, ex plu-
ribus per ipsum citatis in 7. limitat.
subdit deinde in 17. limit. nu. 277.
quod si gabella, vel collecta pro cer-
to, & determinato tempore, & ante
quam ad Ecclesiam deveniret, fuisset
imposita, tunc clericus ad oneris so-
lutionem tenetur; quia unica colle-
cta imposita dicitur, soluenda tamen
pro expensis factis; seu debitis con-
tractis, tempore, quo pradium erat
per laicum, & hanc opinionem
verissimam fatetur, eamque pluribus
corroborat in nu. 279. & 280. in 19.
limit. inquit, si pradium aliquo onere
oneratum transiit ad Ecclesiam, vel
clericum, cum suo onere pertinet;
sicut in secundo, pro quo servitium

militare debetur. Ergo non mutatio personæ facit mutare rei conditionem, quando onere est affecta.

Hanc quoq; sententiam comprobauit Guid. Pap. in decis. 79. (quàm tamen corruptè allegat Marta citando 78), ubi per registra, idest per catastum, uiuitur: secus verò ubi sine registro. Neque offendit alia eiusdem decisio 387. à Marta per errorē citata, 387. in qua aliud determinat ex c. clericis, de immunit. eccles. lib. 6. loquitur. n. post acquisitionem factam ab Ecclesiā, quòd non possint clerici collectari, & ita possunt procedere omnia, quæ in contrarium adduci possunt: Festasius verò ab ipso citatus in parte, 4. cap. 2. n. 14. cōtrariam sectatur opinionem, ibi nu. 17. cum pluribus seqq.

14 Nemo nanque, ibi, inficias, quin emptor, siue rei possessor, quæ fuit in Catastro alterius, hypothecaria teneatur pro onere, ad quod lex ex eo catastro bona catastata ob tacitam hypothecam obligauit, tradunt Doctores in l. apud Iulianum S. hæres. ff. de leg. 2. & ibi præsertim Iason, idque tam pro collectis Fisci, quàm communitatum. Negus. de pignor. membr. 4. 2. partis, n. 125. Surd. conf. 146. nu. 1. Quin respectu Fisci etiam absq; catastro tacita oritur hypotheca; quia res est tributaria, l. 1. C. in quib. caus. pign. tacit. contrah. quando estimum est certum, & perpetuū, Soccin. conf. 119. & conf. 243. coh. 2. vol. 2. & ita intelligitur Don Franc. Merlin. Controuerfiar. forens. cent. 15. r. cap. 36. num. 16. † Fiscus. n. non solui ex contractu hypothecam ta-

citam habet l. aufertur. S. Fiscus ff. de iure Fisci, sed etiam ex quasi contractu, glos. communiter approbata in l. 1. C. de iure Fisci lib. x. Reuētera decis. 49. part. 1. sed respectu vniuersitatis, solum bona catastata, & non alia, sūt hypothecata, Bos. de Princip. n. 102, & seqq. Quando. n. res in æstimo describitur, tacita oritur hypotheca pro omnibus sequentibus annis, l. fin. C. sine cens. vel reliq. Mantica de tacit. & ambig. lib. 11. tit. 18. nu. 16.

16 Hinc est, quòd collecta, & antiqua, & nouum possessorem ad Fiscī electionem habet obligatum, Castr. in l. si negotium C. de neg. gest. & in l. ea conditione C. de rescind. vendit. ita quoq; vniuersitas habet electionem, vt post Castr. inquit Natta conf. 612 nu. 6, & per tot. vol. 3. Thesaur. decis. 164. lo. Baptista Costa de ratione rata, quæst. 47. & de remed. subsid. remed. 37. vers. Tertius est casus, Festas. d. tract. de collectis, part. 2. cap. 4. nu. 19. & seqq. Aloyf. de leo in d. l. 1. C. sine cens. vel reliq. Pacian. conf. 7. nu. 94. Alex. Trétacinq. var. resol. lib. 1. tit. de iure Fisci resol. 4. in fin. Gabiel Periera decis. lusitan. 63. nu. 3. Perègr. de iure Fisci, lib. 6. tit. 6. n. 49. Verum aduertendum censeo, quòd licet Vniuersitas contra bonorū possessorē agere possit, non tamen exactor; nisi à descripto in libro collectarum exigere poterit, vt ex communi tradit Thesaur. decis. 64. Floridus Mauson. de caus. execut. ampliati 29. nu. 17. & sub num. 150. vers. neque obstant.

Assuplatur, quòd cum res sit causa fina-

G lis

lis, ut diximus, ipsius obligationis; si in alium transeat, ipse propter rem 18 tenebitur: bona autem clericorum onus annexum non habentia sequitur personam, tanquam accessoria, ut inquit idem Marta in d. 4. parte, cetur. 1. Cas. 49. nu. 4. Ergo quando onus habent annexum, principaliter bona considerari dicuntur, & persona venit accessoriè, & hoc in casu clerici Ecclesiarum privilegijs non gaudet, ut affirmat idem Marta, ibidem, num. 10. plures citat concordantes Gurb. ad Consuetud. Messan. cap. 9. glos. 7. sub num. 1.

19 Nec sanè mirū; quia, ut ante probauimus, collectæ rebus impositæ censentur, quæ ad Ecclesias perueniendo, cum eodem onere, cum quo reperiuntur, deuenire intelliguntur, ut pleno ore probat Bart. in l. fin. C. de exactor. tributor. lib. 10; & in d. l. rescripto. S. fin. & per Canonistas in c. 1. de censibus, ubi glos. in vers. vlt. lo seruitio, plura ad id iura recenset Guid. Pap. cons. 72. nu. 4. Curt. iun. cons. 68. nu. 4. Gaill. pract. obseruat. lib. 2. obseruat. 33. nu. 8. cum seqq; & ita in his terminis ex magis communis opinione tenent Ripa in resp. 1. n. 5. de muner. & honor. & in tract. de peste, in c. de remed. ad conseruandam vbertatem, nu. 234. Guid. Pap. sing. 409. Caroc. in decis. 127. nu. 6. & 9. dicēs magis communem, refert, & sequitur Barz. decis. Bonon. 117. n. 13, & 27. In muneribus. n. realibus nulla personæ qualitas, vel immunitas attenditur, Annæus Robert. rer. iudicatar. lib. 2. c. 2. pag. 337. Boss. de Principe, sub nu. 137. quod idem

Marta tradit in eod. tract. de iurisdic. par. 4. centur. 1. cas. 1. num. 41. licet contrarium astruat in casu 11. n. 22. Frustra igitur elaborasse, inanemque laborem suscepisse perspicitur, dum subtilitatis studio opinionem hanc verissimam, ac receptissimam subuertere concitatur, non aduertentes, quod faciunt plerumque subtilitates errare, l. si seruus, S. sequitur, ff. de verbor. oblig. ubi latè Iason. nu. 4, & refert. Marc. Ant. de Amatis decis. 41. nu. 4. prout etiam errant ita sepe Doctores, qui sophismatizare conantur, ut firmat Bald. in l. præcibus, col. 6. C. de impub. & alijs substit. & in l. 2. col. 2. quæst. 4. C. de bonor. poss. contra tabulas per d. l. si seruus S. sequitur ff. de verbor. oblig. quod notat etiam Cotta in suis memorab. in vers. Apices iuris, ante finem, quos refert Viuius in sua Sylua commun. opin. tom. 3. commun. diuersor. loc. 7. cap. 24. propè finem, vers. imò, ideoque Doctores facile est in legali sciencia contradicentes reperire. Attamen veritatem omnino opprimi, aut deleri non posse notat Ioseph de Rusticis in tract. an & quando libex. fol. 114. nu. 41.

20 Non me tamen præterit, quod in Regno pro patrimonialibus, clericis, clericaliter viuentes, ad collectas non tenentur de portionibus ipsis legitime contingentibus, ut legitur in c. Regni. Item statuimus, quod clerici, 98. ubi Io. Ant. de Nigr. Mar. Antonin. de resol. 88. n. 2. Dom. Ricc. par. 2. decis. 298. nu. 5. Octavius Gloriotius in 5. responso, n. 9. Afflict. in c. 1. de clerico, qui inuehitur, fecit. n. 7 ubi

21 vbi ¶ quod pro alijs vltra portiones contingentes, collectas soluere tenentur, Capyc. in inuestitur. feudal. in verbo, collectis, verbo clerici, in 5. limitatione, pag. 122. Verum ¶ clerici pro patrimonialibus exempti dicuntur, quando onus est variabile, & incertum: Secus si esset certum, perpetuum, & inuariabile; quia tunc omnino tenentur, vt tradit Afflict. in d.c. 1. n. 9. & seqq. Episcop. Io. Maria Bellett. disquisit. clerical. par. 1. de exempt. clericor. §. 5. nu. 1.

Sed quia sæpissimè in Regno fiunt donationes clericis in fraudem, ne soluant collectas, difficultas est, immò labyrinthus ferè inextricabilis in dignoscendo, quando fraudulentæ dicantur; sed vt hic nodus enodetur, 23 aduertendū cenfeo, quod ¶ quando laicus clerico bona in fraudem donasset, ne ipse laicus gabellas, aut collectas solueret, tunc nulla, & inuálida reputatur donatio, argum. tex. in l. sed Iulianus, ff. ad Macedon. Doct. in l. post contractum, ff. de donat. vbi Bart. & in l. in fraudem, ff. de iure Fisci, Duenn. regul. 226. in 1. limit. sed esto quod non esset ipso iure nulla, sed requireretur reuocatoria, adhuc donatione non obstante, clericus gabellas, & collectas soluere tenetur, Specul. in tit. de cleric. coniug. n. 26. Bar. d. conf. 180. Bald. conf. 112. vers. sciendum est, vol. 2. Imol. in Clementin. præsent. in princ. de censibus Petr. Antibol. de muner. part. 3. in princ. nu. 209. Otalor de nobilit. par. 2. cap. 1. nu. 15. A Egid. Thomat. de collectis, pag. 111. nu. 2. Grammatic. in c. Regni, non exigit, num. 7. 8. & 9.

Mari. Antonin. d. resolut. 88. num. 8. Octavius Gloritus respōs. 5. sub nu. 15. aliosque citat Carol. Grass. d. effect. 3. nu. 288. & seqq. vbi pluribus raionibus hanc opinionem exornat, ibique non nullas fraudum præsumptiones subnectit post alias adductas per Mari. Anton. ibidem, nu. 9. quæ 24 rum ¶ prima est, si frater laicus omnia eius bona, vel maiorem ipsorum partem fratri clerico donauerit ex tex. in l. omnes, §. Lutus, vbi Bart. nu. 2. ff. quæ in fraud. credit. Mascard. cōclus. 559. nu. 1. & 2. Gutierrez præct. qq. lib. 2. quæst. 132. nu. 6. Remig. de gonn. de charitat. subsid. quæst. 62. nu. 6. in 15. tom. tract. diuersor. part. 2. fol. 286. secūda si pater plures habens filios, vni tamē Clerico omnia bona, vel maiorem partem donauerit, Grass. d. effect. 3. nu. 193. Mascard. loco citato, nu. 17. 18. & 19. Tertia si donator in possessione rei donatæ remanserit, argum. l. si quis §. superuacuum, ff. quib. mod. pignor. vel hypothec. solu. & l. si quis in fin. C. de natur. liber. Bart. in l. post contractum nu. 4. & 5. Mascard. in præcitata conclus. 559. nu. 3. 4. & 9. Grass. ibidem. n. 192. ex Doctorib. per ipsū relatis. Quarta, si donator post factam donationem, idoneus, ad soluendas collectas, non reperiatur, Gutierrez d. quæst. 132. nu. 7. Quinta, si fuerit cōuictus donator, quod in fraudem fecerit, ne gabellas, & collectas solueret Soccin. conf. 264. num. 2. vol. 2. Mascard. d. conclus. 559. num. 24. & per totam; generaliter tamen, quod 25 ¶ fraus, & dolus, attentæ, ac consideratæ personæ donantis, & donatæ,

- ri qualitate praesumitur, & si fraus tamen in donatione, quam in immunitate detegatur, bona ipsa donata publicabuntur, Bart. in l. 1. C. de nau. non excus. lib. 1. 1. Arnon. solid. q. 2. Gramatic. in d. c. Regni, non exigit, nu. 9. Addentes ad Afflict. in condit. Apostatantes, in litera, C. in fin. lib. 1. vbi
- 26 idem procedere dicunt, si laicus pecuniam clerico dederit, ut de ea fundum emeret, de gabella solvatur; ita Ferrett. de gabell. nu. 173. Grassi loco relato nu. 194. vers. & si fraus, & 195. Capyc. in inuestit. feudal. in verbo, collectis, vers. clerici, limit. 5. pag. 122. col. 2. circa finem.
- 27 Ceterum quando sunt clerici coniugati, memorata distinctio non admittitur; quia ij etiam pro bonis proprijs collectas, datias, & gabellas solvere tenentur, ita Abb. Antiq. in c. ex parte, de cleric. coniugat. Bald. in Margarita, in ver. clericus, vers. fin. & in addit. ad Speculat. in tit. de cleric. coniug. Abb. in eod. cap. ex parte Angel. in Auth. de Monacis, S. pen. Berthac. de gabell. part. 7. num. 12. Guid. Pap. decis. 383. nu. 2. vbi addentes in litera, O. Couar. pract. qq. cap. 3. nu. 9. vers. 2. hanc, Capyc. in inuestit. feudal. in verbo, collectis, vers. clerici, limit. 7. pag. 123. qui allegat c. Regni, non exigit, Additio ad Guid. Pap. in decis. 381. lit. A. Afflict. in c. 1. de clerico, qui inuestitura fecit, nu. 8. Io. Ant. de Nigr. in d. clement. in verbo, privilegia, nu. 187. de vit. & honestat. clericor. & in c. item statui- mus, quod si clerici, Festas. de col- lect. part. 4. cap. 1. num. 7. Borrell. ad Bellug. in Specul. Princip. rubr. 11. S.

videamus, in litera, A. vers. quo vero Bartolom. de Capua, idem Io. Ant. de Nig. in c. Regni, item statuimus, q. Clerici, 98. nu. 16. in rubric. de cler. ric. clericaliter viuētibz, Ferrett. de gabell. nu. 541. Duen. reg. 100. fall. 10. Remig. de Gōn. de charit. subsid. quest. 65. nu. 5. & 6. in 15. tom. tract. diuers. part. 2. Camill. de Curt. in diuersor. feudal. part. 2. cap. 2. num. 89. Carol. de Grassi. d. effect. 3. nu. 44. & 45. vbi magis communem profite- tur, Floridus Mauson. de caus. exe- cut. ampliat. 29. num. 48. Riccius in collectanea, 105. in fin. part. 1. Epi- scop. Io. Maria Bellett. disquisit. cler- ical. part. 1. tit. de exemptio. cleri- cor. 5. 6. nu. 2. Donat. Anton. de Ma- rin. quotid. resolut. cap. 58. num. 9. 2. editione.

S V M M A R I V M.

- 1 **A**nnui introitus in astitmo, pro sel- uendis collectis, apponuntur.
- 2 Gabella inter immobilia connume- rantur.
- 3 Censui loco coheret.
- 4 Ius censum percipiendi rei immo- bili in loco rei sita consistere dicitur.
- 5 Res mobilis si immobili cohereat, ratione coherencia reputatur.
- 6 Censui pro ipsius substantia super re immobili constitui debet.
- 7 Censui inter immobilia ex magis communi connumeratur, & nu. 9.
- 8 Censui super obligatione personali non potest constitui, etiam ex bulla Pij V. licet super re, & persona consti- tutus valeat, & nu. 11, & 121.
- 19 Censui ex bulla Gregorij 13. super certa

certa re constitui debet: verum contrahentes generalem obligationem super omnibus bonis addere possunt.

Caput Sextum.

Sed ut è diuerticulo in viam redeamus, ✠ inter bona, q̄ in æstimo pro soluendis collectis apponitur, veniunt quoque annui introitus, vt post Sebaſt. de Neap. & Io. Ant. de Nigr. in d. c. Regni, porrecta, ille nu. 19. & ille nu. 71. Luc. de Penn. in l. agros, num. 20. C. de fund. limitoph. lib. 1. r. comprobatur Dominus Ferdinandus Ruytus in d. alleg. n. 25. cum seq; etiam, quòd super gabellis sint constituti, † quæ inter immobilia computantur, Ludouic. Molin. de contract. part. 2. dilput. 389 nu. 3. vers. quatenus autem, Felician. de censibus, tom. 1. lib. 2. cap. 3. nu. 36. Ioannes Franciscus Leon. in Thesauo fori Ecclesiastici part. 2. cap. 15. de censibus num. 7. ad finem Ludouic. de Auendan. de censib. hispan. cap. 52. nu. 1. cū seqq. Cencius in eod. tract. part. 1. cap. 3. quæst. 1. art. 1. n. 14. Nouissimè Duar. de cent. §. 1. quæst. 30. in 1. conclus. Censu verò loco cohærent, Bald. Aluarot. & Affliat. in c. 1. §. sciendum, de feud. cognit. Rip. respons. 171. visis instrumentis, nu. 12. Paris. conf.

84. n. 7. vol. 3. Bart. in l. cotem ferro, §. qui maximos, nu. 4. in fin. ff. de publican. Auendann. respons. 23. nu. 2. & de exequend. mandat. lib. 2. cap. 14. nu. 15. vers. item ille, Stephan. Gratian. in addit. ad decis. 13. nu. 6. Duar. de censib. in proem. quæst. x. in 4. conclus. nu. 17.

4 Neque à ratione diffitum est, quòd ius censum percipiendi, re immobili cohæreere debeat, ratione cuius cohærentiæ in eodem loco rei sitæ, cui cohæret, consistere dicitur, inest. n. prædio tãquam accidens in subiecto, Nauarr. in commentar. de vsur. §. 2. r. nu. 83. Parlador. rer. quotidianar. lib. 1. cap. 3. nu. 20. ita non obscure Bald. in c. 1. nu. 5. in fine. de controuers. inuestitur. inter vassall. & Episcop. Rip. in l. fin. nu. 2. ff. quor. bonor. quos, & alios refert Gabriel conf. 141. n. 15. lib. 2. Roderic. de ann. reddit. lib. 2. quæst. 9. nu. 8. in fine, alios congerit Stafil. Pacifi. in tract. de saluian. interdict. inspect. 3. cap. 2. n. 223. iuxta postremam impressionem, Caroc. decis. 103. nu. 16. Alcibiad. lucerin. obseruat. præd. lib. 1. Academ. 5. obseruat. 3. nu. 5. & seqq. Gratian. discept. forens. lib. 3. cap. 585. n. 6. & seqq. Ludouic. Cencius part. 1. cap. 3. quæst. 1. art. 2. nu. 4.

5 Rursus hæc cohærentia adeo qualitatem rebus, quæ alteri cohæret, tribuit, vt res, quæ de sui natura est mobilis, si immobili cohæreat, immobilis reputetur Rimin. iun. conf. 507. n. 76. lib. 5. Menoch. de retin. poss. rem. 3. n. 284. Bertazol. de clausul. instr. clausul. 19. glos. 3. nu. 7. Parlador. rer. quotidianar. cap. 3. §. 8. nu. 18. lib. 1.

H

Cen.

Cencius, de censibus, part. 1. cap. 3. quæst. 1. art. 2. nu. 5. Duard. de censibus in d. quæst. x. in 2. conclusione, nu. 12.

- 6 Et de substantia censualis contractus est, ut super re immobili constituitur, alioquin non valet, Cassan. in consuetud. Burgund. rubr. 11. §. 6. in textu, al. sene. ciose, & in Catalog. glor. m. p. d. part. 12. consid. 99. vers. aduerte tamen, fol. 328. Cencius in tract. de censibus, part. 1. cap. 3. quæst. 1. art. 1. nu. 4. & 5. Mafes. ad consuetud. Neapolit. tom. 1. part. 2. tit. de bonis, quæst. 22. nu. 2. & 3. & cons. 8. nu. 8. & 9. & cons. 11. nu. 18. Foller. in praxi censuali, in verbo huiusmodi censuali, nu. 48. Couar. var. resol. lib. 3. cap. 7. nu. 5. ubi dicit communis, Jacob. Gab. cons. 18. nu. 2. Viuius decif. 369. nu. 3. Thesaur. decif. 154. nu. 3. Milanens. decif. 1. nu. 97. & decif. 2. sub. nu. 21. part. 2. Bursat. cons. 114. n. 11. vol. 2. Intrigliol. singul. 10. nu. 2. lib. 2. & in addit. Surd. cōf. 318. nu. 12. cōf. 421. nu. 2. cōf. 511. n. 4. & 5. Borrell. cons. 93. nu. 3. Alex. Trentacinq. var. resol. lib. 3. tit. de censib. resol. 1. nu. 17. col. 2. vers. circa quartam conditionem, Marcell. Conuersan. in annot. ad Intrigliol. in tract. de censib. ad quæst. 35. litera A. & B. ad quæst. 37. litera A. & ad quæst. 60. ead. litera, & latè Canonicus Nouarius in summ. bullar. tit. de contract. censual. nu. 15. & seqq;

- 7 Et hac de causa cum nil aliud sit census, quam ius annuam pensionem ex immobilibus percipiendi, ut tradit Mantica decif. 14. nu. 1. & post alios Anellus de Amat. in cons. 7. nu. 6.

13. & 35. ideo inter immobilia connumeratur, ut magis communiter probant, scribentes per tex. in l. i. ubi nemo nulli ubi glos. & Bald. n. 5. C. de Sacr. Sanct. Eccles. c. quærelam, extra de elect. clement. ex l. ui de paraf. 5. cumque annui redditus, de verbor. signif. 10. Faber super Codice ad tex. in l. hac edictali. C. de secund. nupt. nu. 6. Federic. de sen. quæst. 12. nu. 7. Benedic. Bon. de censib. fol. 15. 10. dilect. de arte testandi, tit. 8. de varijs testatorum præceptis, cautel. 5. sub. n. 5. innumeros more solito recitet Tiraquell. de ritract. lignag. §. 1. glos. 6. nu. 4. cum seq. plures cogerit Decia. respons. 2. n. 121. vol. 1. plurimos cumulat Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 3. quæst. 17. de annuis reddit. fol. 141. & latius in tract. de ex. aus. part. 2. quæst. 44. alios citat Molina de primogen. hispan. part. 1. c. 61. & lib. 2. cap. 10. nu. 6. longam Doctorum congeriem adducit Surd. de plim. tit. 9. quæst. 40. nu. 36. & decif. 204. Rol. à. valle cons. 54. n. 6. & 28. lib. 2. Hieronim. Gabriel cons. 105. num. 10. lib. 2. Paris. cons. 56. nu. 15. & seqq. vol. 3. Franc. Beccius cōf. 35. nu. finali, Honded. cōf. 61. nu. 35. vol. 2. & cumulatissimè Casar Barz. decif. 203. nu. 16. & 18. & decif. 109. Aubermann. respons. 23. n. 2. & 3. vers. item census, Rimin. iun. cons. 501. nu. 80. & 81. Magon decif. Florentin. 107. nu. 9. Gaill. obseruat. 10. lib. 2. Misinger. obseruat. 69. centur. 1. Redoan. de reb. Eccles. nō alien. rubr. 13. Eugen. cons. 100. Ant. Gabriel, tit. de verbor. signif. conclus. 8. Rota diverforum decif. 239. part. 1. Cachet. decif.

21. n. 15. & seqq. cōmunē poss. mut
 tos relaps inquit Castil. de usufructu
 cap. 41. n. 5. qui licet tertiam speciem
 em ab aliquibus reuocantam dixerit
 quando census super re immobili
 est impositus, illam tamen reproba
 do, hanc amplectendam constantem
 affectu luculenter comprobant Surdi
 da decil. 204. n. 8. & Hieronimu Ga
 briel d. conf. 147. n. 16. qui istam
 tertiam speciem tunc dici posse con
 cedunt, quando super re mobili cen
 sus constituitur, Ioan. Grutelli decil.
 Doloan. 57. num. 3. & 9. Papon
 lib. 17. tit. 4. de rebus mobilibus
 vel immobiliibus arto. 1. Carp. ad
 flagut. Mediol. c. 41. n. 91. 97. & seqq.
 Bellugam specul. Princip. rubr. 13.
 de decimis, in vlt. reslat. n. 8. & ibi
 Bonell. in addit. lit. b. & consil. 17.
 nu. 23. Sola ad Constitut. Sabaudic.
 tit. de alien. bonor. minor. & mulier.
 glof. 3. n. 6. Cassan. in consuetud. Bur
 gund. rubr. 5. des reues, §. 1. n. 5. tot.
 806. Redoan de reb. eccles. nō alien.
 rubr. de alienat. reddituum n. 19. &
 30. Parlador. ner. quotidianar. cap. 3.
 §. 8. n. 22. & 18. lib. 1. Camill. de Me
 dic. conf. 133. nu. 18. Koppen decil.
 Germaniz. 24. nu. 8. & 16. Ferron. in
 consuetud. burdegal. tit. 8. de feud. &
 emphit. §. 20. vol. 1. Prosper Rendel.
 in tract. de iur. congrui, pag. 376. lib.
 nu. 14. Mahtica decil. 14. nu. 1. Eut
 thezer pract. quast. lib. 2. cap. 146. n.
 15. & in tract. de gabell. quast. 37. n.
 13. Rodinger. de feud. lib. 2. cap. 13.
 n. 21. Gratia. discip. for. 685. n. 1. &
 seqq. Duardus de censibus. in pre
 mio, quast. 10. in 5. conclus. 1208.
 Canez. ibi. l. var. resolut. tit. de re
 21. n. 15. & seqq. cōmunē poss. mut
 tos relaps inquit Castil. de usufructu
 cap. 41. n. 5. qui licet tertiam speciem
 em ab aliquibus reuocantam dixerit
 quando census super re immobili
 est impositus, illam tamen reproba
 do, hanc amplectendam constantem
 affectu luculenter comprobant Surdi
 da decil. 204. n. 8. & Hieronimu Ga
 briel d. conf. 147. n. 16. qui istam
 tertiam speciem tunc dici posse con
 cedunt, quando super re mobili cen
 sus constituitur, Ioan. Grutelli decil.
 Doloan. 57. num. 3. & 9. Papon
 lib. 17. tit. 4. de rebus mobilibus
 vel immobiliibus arto. 1. Carp. ad
 flagut. Mediol. c. 41. n. 91. 97. & seqq.
 Bellugam specul. Princip. rubr. 13.
 de decimis, in vlt. reslat. n. 8. & ibi
 Bonell. in addit. lit. b. & consil. 17.
 nu. 23. Sola ad Constitut. Sabaudic.
 tit. de alien. bonor. minor. & mulier.
 glof. 3. n. 6. Cassan. in consuetud. Bur
 gund. rubr. 5. des reues, §. 1. n. 5. tot.
 806. Redoan de reb. eccles. nō alien.
 rubr. de alienat. reddituum n. 19. &
 30. Parlador. ner. quotidianar. cap. 3.
 §. 8. n. 22. & 18. lib. 1. Camill. de Me
 dic. conf. 133. nu. 18. Koppen decil.
 Germaniz. 24. nu. 8. & 16. Ferron. in
 consuetud. burdegal. tit. 8. de feud. &
 emphit. §. 20. vol. 1. Prosper Rendel.
 in tract. de iur. congrui, pag. 376. lib.
 nu. 14. Mahtica decil. 14. nu. 1. Eut
 thezer pract. quast. lib. 2. cap. 146. n.
 15. & in tract. de gabell. quast. 37. n.
 13. Rodinger. de feud. lib. 2. cap. 13.
 n. 21. Gratia. discip. for. 685. n. 1. &
 seqq. Duardus de censibus. in pre
 mio, quast. 10. in 5. conclus. 1208.
 Canez. ibi. l. var. resolut. tit. de re

terrib. cap. 7. nu. 78. Rota Romana apud Farinac. tom. 2. decis. 492. n. 11. Donat. Ant. de Marin. quotidianar. resolut. cap. 11. nu. 1. & seqq. Dom. Regens Hector Capyc. latro in dec. 136. nu. 18.

- 8 Est tamen extra difficultatis aleam in terminis Bullæ Nicolai quinti; cū subiugatio per venditionem, & emptionem fiat, & census super re certa imponatur, quæ ad ipsum annum censum obligatur, ut docet Foller. super Bulla, in verb. huiusmodi censualia, nu. 5. & est communis formæ contractus subiugatorij, quæ in Regno servatur iuxta tenorem pragmatice, & ipsius bullæ, ut super obligatione personali tātū subiugatio subsistere non valeat, Dominus Regens Tapia in Iure Regni Neap. lib. 4. tit. de censib. fol. 12. nu. 7. 108. 109, & 112. cum seqq. qui communem esse inquit, sicuti tenet Canner. in d. cap. volentes, in quæst. quæ incipit successe, fol. 164. ibique contrarijs respondet, magis communem ex Gregorio Lopez dicit Parlador. rer. quotidianar. cap. 3. §. 8. nu. 22. lib. 1. sequitur Ant. de Ball. iun. super Bulla, quæst. 2. n. 41. cum seqq. lib. 5. Duardus de censibus §. 1. quæst. 2. nu. 18, & q. 4. n. 18. licet super re, & persona constitutus valeat, Mastrill. in addit. ad Petr. de Gregor. super bulla Nicolai quinti, quæst. 5. nu. 57, & 58. quem refert, & sequitur Duard. d. §. 1. quæst. 4. nu. 17, & 18. & in supradicta quæst. 2. ampliat. 2. nu. 14 & seqq. † supradictam principalem conclusionē, quod census inter immobilia numerentur, cōstanter tenet Ant. de Ball. super bul-

la, quæst. 30. nu. 7. quia perpetuo durare possunt, dum nō redimuntur, et tex. in l. sufficit, ff. de condit. indebit. poss. Foller. optimè Peregrin. d. dec. 70. n. 3. plurimos, ut ppetui dicantur, et rat. Maur. Burg. in trac. de laudim. p. 2. inspect. 20. n. 16. Intrigliol. super bulla, quæst. 97. Thesaur. decis. Pedè. 154. Iac. Gall. conf. 55. n. 6. Surd. conf. 511. nu. 3. & 4. Duardus in d. quæst. 10. nu. 40. & 41.

- 10 Et licet in Regno vigore bullæ Papæ Nicolai quinti census super omnibus bonis generaliter constitui potuisset, ut ait Petr. de Gregor. super bulla prædicta, quæst. 5. vers. Tertio requiritur, Foller. super bulla in verb. huiusmodi censualia, n. 48. Tamen superuenit Bulla Gregorij 13. executoriata in Regno, quæ disposuit, quod subiugatio fiat super certo prædio. verum quod contrahentes possint addere generalē obligationem super omnibus bonis, Milanens. dec. 2. n. 116, & seqq. lib. 2. Mastrill. ad Petr. de Gregor. super bulla, quæst. 5. n. 55, & clarius, nu. 165. Iacob. Gall. conf. 18. nu. 2. Mantica. decis. 302. nu. 9. & 10. Alex. Trentacinq. var. resolution. lib. 3. tit. de censibus, resol. 1. sub. num. 17. vers. non discederem in iudicando, Marcell. Conuersan. ad quæst. 35. Nicolai Intriglioli, super bulla, lit. A. Nouissimè Duardus in trac. de censibus, §. 1. quæst. 4. nu. 12. 14, & 15, & quæst. 51. nu. 10.

- 11 Confirmat hūc intellectum, & penè in aperto cōstituit Bulla Pij quinti disponens, ut super re immobili, & nō super obligatione personali census constitui possit, veluti declarauit

Ro.

Rota Romana decis. 80. nu. 1. post di-
 cum tract. Cencij, & dicā infra cap.
 8. nu. 16. quæ bulla, licet in Regno
 non recepta dicatur. Tamen contra-
 rium vsum, vel non vsum in qualibet
 Orbis Christiani parte non posse al-
 legari, sed vbiq; seruandā esse do-
 get Navarra de vsur. n. 108. Honded.
 conf. 35. nu. 3. lib. 2. Thesaur. decis.
 154. na. 4. Cingulo de censibus, part.
 2. n. 20. Ludouic. Lopez. de contract.
 lib. 1. cap. 57. vers. omnibus, ergo, vbi
 alium vsum tolerandum non esse in-
 quit Surd. consilj. 282. per tot. lib. 2.
 Paul. Comital. è Societate Iesh res-
 ponf. moral. lib. 3. quæst. 38. Viu. dec.
 369. nu. 3. part. 1. Muta decis. 98. nu.
 10. post Regentem Rouitum, Regen-
 tem Tapiam, & Mastrill. ac totis Viri-
 bus defendere conatus est, præ cæ-
 teris idem sentientibus. Boccatus
 de censibus, part. 2. n. 13. cum seqq;
 & 208.

SUMMARIUM.

- 1 **O**nera soluit, qui fructus percipit;
 iure tamen proprio, & nu. 3.
- 2 Percipiens partem fructuum, pro illa ra-
 ta ad onera tenetur.
- 4 Conductor ex re conducta fructus perci-
 piens, ad onera non tenetur, & si sol-
 uerit, à domino repetit, & nu. 5.
- 6 Emphiteuta Ecclesie fructus iure pro-
 prio percipiens, ad collectas tenetur,
 & nu. 7.
- 8 Emptor census ad onera tenetur, & col-
 lectas soluit, & nu. 9.
- 10 Pensionarius pro sua rata, onera soluit.
- 11 Fructuarius onus rei, vel fructibus,
 aut persona impositum, soluit.

- 12 Onus Semper suscipit, qui commodum
 percipit.
- 13 Censum possidens dicitur esse in pos-
 sessione respectu rei, pro qua census
 præstatur: non autem respectu obli-
 gationis, seu actionis personalis.
- 14 Census super fructibus emitur; & licet
 super re imponatur; tamen respectu
 fructuum imponitur, & n. 15.
- 16 Emptor Census commoditatem percep-
 tionis fructuum ex re Summissa: non
 autem rem acquirit.
- 17 Census super re infructifera impositus,
 inualidus, & usurarius reputatur,
 & nu. 18.
- 19 Idem si res non esset tanti redditus,
 quantus est census.
- 20 Emptor census pro rata fructuum, quos
 ex re percipit, Soluere cogitur: si autē
 venditor, vel rei possessor onera sol-
 uerit, in solutione census, illorum ra-
 tam penes se retinere potest.

Caput Septimum

Pud omnes in-
 confesso est,
 quod is, qui
 habet cēsum
 super re, ad
 solutionem
 onerū tene-
 tur, sicutis, q
 immobilia possidet; est. n. regula; q
 is, qui percipit fructus, tenetur ad o-
 nera, l. hætenus, vers. modica, ff. de
 usufr. l. stipendia, ff. de impens. in reb.
 dot. fact. l. quæro, ff. de leg. 1. l. 1, & 2.
 C. de annon. & tribut. lib. x. l. fructus,
 C. de ad. empt. l. fin. C. sine cens. vel
 I reliq.

reliq. Clapper. caus. 85. quæst. vnic. nu. 3. per tex. in d. l. hætenus, & in leg. si pēdentes, S. si quid cloacarij, ff. de usufruct. qui de communi testatur, & caus. 98. quæst. 2. nu. 2. Bald. in l. ad instructiones, nu. 1. C. de Sacr. Sanct. Eccl. & in l. pen. S. idem testator, ff. de leg. 3. Thesaur. decis. 116. n. 5. Marta de iurisdictione, parte 4. ceter. 1. cas. 112. Ludouic. Sacc. respōs. 14 nu. 19. Surd. post. Bart. Castrenf. Roman. Alex. Barbat. Soccin. Dec. Affl. Paris. Curt. iun. Natta, & Cephal. in conf. 146. nu. 6. lib. 1. Alex. conf. 52. lib. 5. Iason. in l. 1. n. 32. C. de iur. emphit. Paris. conf. 25. nu. 56, & 97. lib. 1. Soccin. iun. conf. 49. nu. 16. lib. 4. Rol. à Valle cōf. 79. n. 17. lib. 4. Petr. de Vbald. in tract. de collectis. n. 74, & 75. Dominus Regens Valenzuela lib. 1. conf. 94. nu. 98. Marc. Mantua singul. 440. Afflict. in constit. Regni, rubric. 97. de pæna contumac. S. fin. incip. sine reali, lib. 1. nu. 5. Auendā. de exeq. mandat. lib. 2. cap. 14. fol. 190. col. 1. Io. Orosius in l. inter debitorem ff. de pact. Soccin. cōf. 217. vol. 2. Valasc. de iur. emphit. quæst. 17. sub. nu. 1. vers. regula est enim, Garfias, post Cassançum, Gig. Bald. Angel. Auendann. Oros. Pinell. Vasqui, & Molina, in tract. de expensis, cap. xi. nu. 46. & 47. vbi t subdit, q percipiens partem fructuum, pro rata rata tenetur ad onera, & nu. 56. extendit etiam ad collectas, quæ imponuntur pro bonis. Tamen intelligitur pro bonis ad rationem fructuum, & reddituum, & personam quæritur pro modo tamen rei, fructus, & redditus. sic tradit ipse post Bart. Bald. Angel.

Roman. Petr. de Vbald. & Afflict. teneri ad collectas, dicunt quoque Alex. Trentacinq. var. resol. lib. 1. tit. de iure fisci, resol. 4. Neuizan. conf. 74. nu. 11. Menoch. conf. 9. n. 12. lib. 1. Io. Baptista Costa, conf. 1. num. 139. Petr. Ant. Anguissol. cōf. 52. nu. 3. Io. Ant. niger in c. Regni, porrecta, nu. 32. Morotius respons. 76. nu. 4. Pinell. de bonis maternis, in 2. part. l. 1. sub. n. 82. ampliatur 7. fol. mihi 187. Surd. in tract. de aliment. tit. 8. priuileg. 97. n. 7. & seqq. Vrsill. ad Afflict. in dec. 262. nu. 8. Olasch. dec. 83. n. 6. Clapper. d. caus. 85. quæst. vnic. nu. 3. Ant. Hering. in tract. de fideiussor. cap. 24 nu. 271, & seqq. Surd. conf. 146. nu. 6. Rot. Roman. decis. 197. nu. 10. post tract. de censibus Ludouici Cencij, Gratian. disceptat. forens. lib. 2. cap. 294. nu. 20. Florid. Mauson. in tract. de caus. executiuis, ampliatur. 29. nu. 15. vers. fructuum. n. perceptor.

3 Quod tamen intelligunt, quādo qui percipit fructus, iure proprio possidet; quia ipse tenetur; etiam quod alius sit in æstimo descriptus, Roman. cōf. 73. circa primum, col. fin. nu. 5. Alex. conf. 39. nu. 11, & 12. vers. cum ergo munus, lib. 4. & conf. 31. nu. 4. in fine lib. 5. & conf. 148. n. 2. lib. 6. Gozad. conf. 83. Festas. de collect. cap. 1. nu. 35. 36, & 37. Curt. iun. conf. 42. n. 1 Afflict. decis. 252. nu. 4. Natta conf. 312. n. 5. Cephal. conf. 200. n. 1. Surd. conf. 246. nu. 6. lib. 1. Bellon. conf. 27 nu. 10. Olasch. decis. 83. n. 6. Anton. Hering. in tract. de fideiussor. cap. 24 nu. 271. Mar. Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 111. nu. 9. Rol. conf. 79. n. 12. lib. 4. & dicam infra, cap. 8. nu. 9.

Et

- 4 Et ideo conductor licet fructus ex re conducta percipiat; nō tamē ad onera collectarum tenetur: sed locator, qui dicitur habere commodum fructuum, onera subire tenetur, Iason. conf. 109. in fin. lib. 1. Curt. sen. conf. 36. Parpal. in l. placet, col. 19. & 21. C. de Sacr. Sanct. Eccles. quos refert & sequitur Bellon. conf. 27. Natta cōf. 409. nu. 4. Olasch. decis. Pedem. 83. nu. 6. Petr. Angel. Morla in emporio iuris, part. 1. tit. 10. in 12. præmisso, nu. 37. vbi sententiam Angeli, & aliorum contrarium sentientium, falsam esse ait, Ant. Hering. de fideiusoribus, d. cap. 24. nu. 272. Vinc. de Franchis decis. 107. num. 5. Vrsill. ad Afflict. in decis. 252. num. 8. Cancer. var. resol. lib. 1. tit. 14. de locat. & conduct. nu. 51. & si quid soluerit conductor pro huiusmodi collectis, repetit à domino, Parpal. in repet. d. l. placet, nu. 3. Caroc. de locat. & conduct. part. 2. cap. 64. nu. 2. Rol. à Val. le, conf. 79. n. 10. & seqq. lib. 10. circa quam conclusionem videndus est Arius Pinell. in l. 1. in 2. parte, sub nu. 72. in 10. ampliat. pag. 286. & seqq. & Aluar. Valasc. de iure emphit. q. 17. num. 27.
- 6 Prout è conuerso; quia emphiteuta Ecclesie fructus iure proprio percipit, tenetur ad collectas, Andr. in c. 1. in verb. Plaustrorum, nu. 56. & 57. quæ sint regal. in vsib. feud. Luc. de Penna in l. vnica, C. de imponend. lucrat. descript. lib. 10. & in l. 1. vers. emphiteuta, C. de indict. eod. lib. Alex. conf. 101. nu. 11. lib. 1. Ancharan. conf. 124. in fine, & conf. 433. nu. 2. Natta conf. 114. per tot. consil.

312. & 380. nu. 3. Purpurat. conf. 332. nu. 2. Rol. conf. 66. nu. 34 lib. 1. Festaf. de æstimo, & collect. part. 2. cap. 4. nu. 24. & part. 4. cap. 2. num. 43. Menoch. de arbitr. iud. cent. 5. cas. 562. nu. 21. Soccin. conf. 217 vol. 2. Ioan. Ant. de Nigr. in c. porrecta, num. 16. Vulpell. de libertat. eccles. part. 3. nu. 22. vers. conerarium, qui citat Albertum Brunum super stat. quod stant mascul. art. 8. quæst. 22. num. 104. vbi hanc communem affirmat, Paris. de reintegr. feud. cap. 16. nu. 10. Burlat. conf. 140. nu. 25. vol. 2. Ludouic. Sacca, respons. 14. nu. 14. & 97. latè Carol. de Grass. de effect. cleric. effect. 3. nu. 78. & seqq. Ratio est; quia collecta est onus fructuum, qui spectat ad emphiteutam, Bald. in l. si negotium, C. de neg. gest. Menoch. d. cas. 562. nu. 22. Decian. cōf. 69. in fin. vol. 3. & conf. 13 nu. 21. vol. 1. Rom. in l. Imperatores, in princip. nu. 2. ff. de public. Alex. conf. 101. n. 11. vol. 1. & ibi Apostilla Rimin. iun. conf. 447. nu. 2. & seq. vol. 4. Carol. de Grass. d. effect. 3. nu. 80. Bald. conf. 111. lib. 1. Bertrād. conf. 14. supposita, lib. 2. part. 2. plenè Dec. in c. quæ in Ecclesiarum, nu. 20. de constit. vbi Apostilla. Ancharan. conf. 125. n. 15. & conf. 435. n. 2. Pacian. conf. 69. nu. 21. Capyc. in inuestit. feudal. in verb. collectis, vers. clerici, in fine, pag. 123. Vrsill. ad Afflict. in decis. 129. num. 3. Bardellon. conf. 31. nu. 8. Pinell. in l. 1. sub num. 70. de bon. matern. Auendann. de exequen. mandat. cap. 14. nu. 33. Sardus, conf. 338. nu. 13. vol. 3. Donat. Ant. de Marin. quotid. resol. cap. 99. nu. 1. & seqq. & quod emphiteuta Eccle-

Ecclesiæ possit collectari, tenet Andr. de Ifern. in tit. quæ sunt regal. cap. l. in vsus feudor. Lucas de Penna in l. 1. C. de indict. vers. emphiteuta, lib. x. & in l. vnica, vers. non mutetur, C. de imponen. lucratiu. descript. lib. x. Barbat. cons. 14. nu. 5. lib. 1. Bologn. cōs. 34. Anchar. in regula, et quæ, de regul. iur. Brun. in tract. de exclus. feminar. art. 8. quæst. 22. qui dicit communem opinionem, & est tex. in d. l. vnica. C. de impon. lucratiu. descript. lib. x. in verb. non mutetur, & in l. 1. C. de indict. quia quando onus imponitur personæ pro rebus, inspicitur persona cui imponitur, l. rescripto, S. fin. ff. de muner. & honor. l. indictio- nes, vbi glos. C. de annon. & tribu. lib. x. glos. in rubr. C. de muner. patrim. & collectæ imponuntur possessoribus, Card. in c. qua nobis, de decimis, Impoli in cap. cum non sit, eod. tit. Sed sic est quod emphiteuta etiam Ecclesiæ, dicitur res Ecclesiæ possidere, vt in l. naturaliter, vbi Doctor. ff. de acquirend. poss. ergo sequitur, quod teneatur ad collectas, nam quilibet grauari potest ratione fructuum, quos ex re percipit, l. si venditor, S. fin. ff. de seru. exportan. l. fin. vbi Bart. C. sine cens. vel reliq. Ripa. cons. 23. nu. 15. & 27. Et emphiteuta grauari potest, cum habeat utile dominium, & ius in re, & bona Ecclesiastica ratione utilis dominii possunt collectari à laicis, ita Purpur. cōs. 332 lib. 1. possunt. n. laici statuta facere contra laicos habentes bona Ecclesiastica in emphiteusim quoad utile dominium, Ancharan. cons. 433. nu. 3. qui dicit communem, Iulius Clar. in S.

emphiteusim, quæst. 48.

7 Idque, siue magna, siue modica sit, pensio, post alios Laurentius Siluan. cons. 47. incip. exoritur difficultas, firmat Valasc. de iure emphit. quæst. 17. nu. 6. & in puncto, latè, n. 1. post Garziam, & quamplures alios, quos citat contra Siluanum contrarium tementem, in cons. 9. Ripa respons. 23. nu. 6. de rescript. in quo tamen articulo videndi sunt Caxallos, q. 731. Castill. decis. 227. lib. 3.

8 Vade est emptor census illum ex fructibus percipiat, ipse ad onera tenetur, Tiraquell. de retract. part. 1. S. 32. glos. 1. n. 78. & seq. & de prim. quæst. 49. nu. 9. Muta decis. 84. nu. 1. Surd. de alim. d. tit. 8. privileg. 91. nu. 7. & seq. ex quo habet ius in re, & in terminis Ludouic. Sacca, d. respons. 14. nu. 19. & 20. Virginus Boccatus in tract. de censibus, part. 1. num. 71. & seqq.

9 Et in puncto, quod emptor collectas soluere teneatur, quæ, re ipsa, onus fructuum est, vt omnes fatentur per l. fructus, C. de act. empt. l. omne, C. de censibus, l. 1. C. de annon. & tribu. lib. 10. copiosè tradit Cephalus, cons. 636. nu. 55. & seqq. Brunor. à Sole in compend. proposit. iur. in verb. collectarum solutio, fol. 39. & in verbo, collectas soluendi onus, fol. 40.

10 Id etiam in pensionario procedit, tenetur enim pro sua rata soluere onera, post Dec. in cons. 156. tenet pluribus hoc firmans Cassianus in Consuet. Burgundia, tit. des droicts rubr. 4. S. 6. in tex. & supporter, nu. 7. in additione, optimè Ludouic. Sac-

ca.d.respons. 14. num. 19. & seqq. & num. 97.

11 Sicut quoque fructuarius tenetur soluere onus, rei, vel fructibus, aut personæ pro rebus impositum, d. l. haftenus, l. si pendentes, §. si quid cloacarii, ff. de usufruct. l. quæro, vbi glos. & Bar. de usufruct. legat. Alber. in d. l. haftenus, in princip. ideoque collectas, quæ personæ pro rebus imponuntur, soluere tenetur, glos. in l. rescripto, §. fin. ff. de muner. & honor. Bart. in d. l. quæro, las. in l. apud Iulianum, §. hæres, nu. 1. ff. de leg. 1. Camill. de Medic. conf. 18. num. 5. Arius Pinell. in 2. part. l. 1. num. 72. vers. distinctio autem, C. de bonis maternis, fol. 119. vsque ad fol. 128. Garfia de expensis, & meliorat. cap. 11. num. 45. vsque ad num. 62. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 27. nu. 8. Aluar. Valasc. de iure emphit. q. 17. n. 1. Cuauc. de usufruct. mul. relict. n. 160. vers. hinc est, fol. 354. & dec. 44. nu. 54. & 55. par. 1. Cephal. conf. 290. n. 2. 3. & 4. lib. 2. Iacob. Mādell. de Alba in conf. 745. num. 10. lib. 4. Hipol. Riminal. cōf. 172. n. 22. & 23. lib. 2. Crassius in §. legatum, q. 37. per totam, Caroc. de locat. & conduct. 3. gradu personarum, q. 16. de usufr. per tot. Morla in Emporio iuris, p. 1. tit. 12. de var. qq. q. 2. n. 10. latè Castill. de usufruc. c. 56. n. 14 & 15. vbi alios citat.

12 At qui nemo dubitat, quin onus semper suscipere debet, qui comoda suscipit, l. secundum naturam, de reg. iur. c. qui sentit, eod. tit. in 6., & ibi Dec., & Dyn. idcirco ad quem spectat commodum, vel incommo-

dum fructuum, spectat, & grauamen functionum, & similium, Alex. conf. 148. col. 3. Dec. cōf. 284. n. 2. & cōf. 694. las. latissimè conf. 83. vol. 3. Rol. cōf. 32. n. 4. lib. 1. Brunor. à Sole in cōpend. proposit. iur. in verb. collecta soluendi onus, fol. 140. Aliàs valde absurdum esset, aliū comoda habere, & alium onera sustinere, l. is, qui in potestate, §. fin. ff. de leg. præstand. Pacian. conf. 7. n. 43. Nuda autem possessio ex parte personæ sine fructuum commodo, non est respectu onerum considerabilis, Rol. d. conf. 32. n. 4. vers. & ratio est. vbi de communi testatur, Polyd. Ripa, obseruat. 278. n. 5.

13 Porro is, qui censum possidet, dicitur esse in possessione respectu rei, pro qua census præstatur: non autem respectu obligationis, seu actionis personalis, Bart. in l. solent, §. non, verò, col. fin. vers. posset tamen dici, ff. de offic. procons. & legat. Pacian. conf. 105. nu. 63.

14 Etenim census super fructibus emitur, Innoc. & Ioan. de lign. in c. fin. de vsur. & pleniori manu tradit Gaspar. Antonin. Thesaur. qq. forens. lib. 1. q. 32. nu. 9. contra tradita per Surd. in conf. 162. argumentando à censu, qui super gabellis imponitur, quæ fructus esse dicuntur, alioquin non valeret contractus, Mastrill. post alios ad Petr. de Gregor. super bulla q. 5. n. 168. D. Reg. Tapia, post Felic. de censibus, in decisione Sac. Conf. 25. n. 23. & seqq. lib. 2. & in iure Regni, lib. 4. in tit. de censibus, n. 102. Io. Andr. de Georg. in repet. feudal. cap. 42. num. 8.

K

15 Esto

15 Esto tamen, quòd super re imponeretur, respectu tantum fructuum imponi censetur, Viu. dec. 369. nu. 1. lib. 2. ubi emptorem fructuum esse commemorat; tamen si super re, quæ fructus producat, census emitur, Nauarr. in commentar. de vsur. nu. 117. quæst. 23. & seq. Soto de iustitia, & iure, lib. 6. quæst. 5. art. 5. post med. ante prim. correlat. Ferdinand. Rebell. de obligat. iust. fol. 10. quæst. 10. nu. 11, & 12. Cencius, d. tract. part. 1. cap. 3. quæst. 2. art. 3. nu. 7. Tolet. in summa, lib. 5. cap. 45. vers. tertium dicens, plures allegat Casar Manent, de contract. liuellar. pact. 4. n. 42. Pacian. cons. 105. nu. 61. cum seqq.

16 Cum dicatur emptor solum commoditatem perceptionis fructuum, acquirere, illorūq; quantitatem quotannis præstandam emere: nō autem bona, seu prædia, super quibus emitur census, Menoch. cōf. 983. nu. 19. in fin. vers. secūdo suffragatur, lib. 10. Viu. dec. 361. n. 2. in fin. Gratian. discept. forens. cap. 420. nu. 10. lib. 3. Couar. lib. 3. var. resol. cap. 7. nu. 6. Guttier. lib. 2. pract. quæst. quæst. 168. nu. 6. & cōf. 47. nu. 2. Menoch. psūpt. 107. nu. 2. lib. 3. Tolet. in sua summa, lib. 5. cap. 45. Gaspar. Anton. Thesaur. lib. 1. quæst. 32. nu. 9. Auendann. cons. 12. Giucba decif. 79. nu. 8. P. Duardus de cēsib. in præmio, quæst. 9. nu. 15.

17 Corroborantur prædicta; quia si bona, super quibus cēsus imponitur, fructus non redderent, illius constitutio inualida censeretur, Viu. decif. 369. nu. 3. Mastrill. ad d. quæst. 5. Petri de Gregor. in tract. de censib. nu.

102. Lupus de vsur. comment. 1. §. 2. nu. 8. & communiter scribentes, maximè Foller. in pract. censuali, in verbo huiusmodi, nu. 45. Nauarr. in commentar. de vsur. nu. 79. & seq. Boccac. de censib. part. 2. nu. 100. Ludouic. Lopez de contractib. lib. 1. cap. 60. vers. deinde iam tandem, & vers. seq. Gregor. de Valēt. cōment. Theologic. tom. 3. disputat. 5. quæst. 22. de censib. puncto. 2. vers. quintò sequitur, Federic. Martin. de iur. cēs. cap. 4. n. 1. & seqq. Sigismund. Scaccia, de cōmerc. §. 1. quæst. 1. nu. 177. & neminē discrepare ait Cencius in d. tract. de cēsib. part. 1. cap. 3. quæst. 2. art. 1. nu. 1. Pacian. cons. 105. num. 58, & seqq. Reginal. lib. 25. sup. pract. sub nu. 410. Megal. instit. cōfess. 2. 2. lib. 2. cap. 7. quæst. 2. n. 35. Nouissimè Duard, de censib. §. 1. quæst. 43. nu. 4. & seqq. † Alioqui cōstitutio census diceretur vsuraria, & illicita, ita declarauit Rot. Roman. in decif. 88. n. 4. post eundē tract. Cencij, Duard. d. §. 1. quæst. 44. n. 7. fuisse Canonicus Nouar. in sum. bull. tit. de contract. censual. n. 21. & seqq. par. 1.

18 Idem si res, super qua census cōstituitur, non esset probabiliter, vel à communiter accidentibus tantū redditus, quātus est census, Panorm. & communiter Canonistæ in cap. in Ciuitate, de vsur. Gallia. cons. 123. n. 19. Io. Bap. Costa de remed. subf. Rem. 124. n. 16. Nauarr. in c. si sceneraueris, n. 79. & 85. 14. q. 3. Molin. de contract. disp. 389. sub n. 3. vers. quatenus verò, alios cumulat Duard. d. tract. de cēsib. §. 1. q. 47. n. 2. & seqq. & idē Can. Nouar. in sum. bull. p. 2. de

de contract. censual. num. 29.

29 Quapropter grauati dicuntur illo onere fructus, illudque emptor pro rata fructuum, quos percipit, soluere cogitur; quis non solum principalis fructuarius, & integros percipiens fructus ad onera tenetur, sed pro rata tenebitur quicūq; partē fructuum habuerit, Afflic. in §. præterea Durcatus, n. 53. de prob. feud. alien. pet. Fed. & in dec. 252. n. 2. sequitur Pinell. in l. 1. p. 2. sub n. 72. in 7. ampl. C. de bon. matern. pag. 183. in fin. & quamuis bonorum possessor ad solutionem teneatur. tamē in solutione census, vel pensionis, poterit ratā onerum solutorum pro emptore census apud se retinere, & censuario minime soluere, Abb. in c. cum nō, col. 2. vers. ultimò nota, de decim. Dec. cōs. 156. n. 4. vbi cōtrarijs respōdet, Gig. de pensionibus, q. 59. n. 5. latē statit Boccaccius in tract. de censib. p. 1. n. 71. eam seqq. Anna sing. 414. in verb. promittens, qui sic per Sacrum Cōcilium decīsum restatur, Io. Bap. Costa in tract. de clausul. conuersionalibus, claus. 45. integrè, & sine diminutione.

S. V. M. M. A. R. I. K. M.

3 **B**ona censui summissa ponuntur in appretio, deducto onere etusam, & ratione oneris iniuncti minori pretio estimantur.

2 Censui ponuntur in aestimo, ut is, qui habet censum, pro ea rata ad collatas teneatur, & quātum soluit Dominus census, tanto minus soluit Dominus proprietatis.

3 Emptor census domini iuris percipiendi annuos introitus ex re summissa habere dicitur, & naq.

4 Censui constitutio, venditionis, & emptionis contractus, appellatur.

6 Emptor census contra venditorem agit, uti rei possessorem, non ut contra debitorem.

7 Tertius possessor rei censui summissa cogi potest ad faciendum actum recognitionis in beneficium Domini, præsertim respectu Ecclesie, pupillorum, & similium.

8 Dominus census ex clausula constituti in contractu solita apponi, remque possidere dicitur.

9 Fructus percipiens soluit onera; iure tamen proprio.

10 Annui redditus, fructus ciuitis appellantur.

11 Differentiam inter census, ac fructuum emptorem, à fundo traditam in censu. 162. n. 25. falsam esse demonstratur.

12 Dominus census habet remedia possessoris.

13 Responsetur opinio Syndi, Couarr. aliorumque tenentium actionem personalem principaliter: hypothecariam vero secundario, domino census competere.

14 Fundus: non autem persona est materia, in qua ius exigendi censum constituit.

15 Contractus census, fundiarius, & vere realis appellatur, ex quo res principaliter, & non persona obligatur, sed persona ratione rei.

16 Censui super persona imponi non potest.

17 Repræbentur Syndi. & Menores negantes emptorem census ad collectas teneri.

18 Re.

18 *Refellitur diffinitio tradita à Io. Baptista Costa circa onerum solutionem ab emptore, vel venditore faciendā.*

Caput Octauum.

Is planè ratio-
nibus in me-
dium addu-
ctis, non of-
fendunt mo-
dò, quæ à Sur-
do in consil.
162. nu. 25.

cum seqq. & Menoch. cons. 983. lib. 9. Gratian. decis. Marchia. 20. alijq; sectatoribus adducuntur, siquidem bona cæsi summissa, deducto onere censur, in appretio ponuntur, ne vnus alterius onera sustineat, l. legatorum, in princ. de legat. 2. l. hac diffinitione C. de omni agro desert. lib. 11, & ratione oneris iniuncti, minori pretio res æstimatur, quia onus rei adiectum, pars pretij est, l. si seruus, ff. de cõdit. furt. Rol. cons. 96. n. 41. lib. 2. Castil. decis. 127. nu. 2. lib. 2, & ideo onus detrahatur, glos. in l. generali. S. fin. ff. de vsufruc. legat. Dec. cõf. 167. Olaf. dec. 73. nu. 9. Gutierrez. de Gabell. quæst. 54. nu. 23. & seqq. cum bona dicantur deducto ære alieno, l. subsignatum, S. bona, ff. de verbor. signif. & l. mulier bona, ff. de iur. dot. Andr. de Iser. tit. quæ sint regalia, S. & plaustrorū, Io. Ant. Niger. in c. Regni Porrecta, nu. 16. Cardinal. Paris. in prag. 1. de appretio, nu. 11. Boninsegn. in tract. ad iustas negotiationes, tit. de censib. art. 15. n. 36. quem refert, &

sequitur Cæsar. Barz. dec. 109. nu. 4. Gutierrez, ibidem, n. 36. quod non considerauit Menoch. in 4. argumēto, sub n. 23. † Censur autē ponuntur in æstimo, vt is, qui habet cēsum, pro ea rata teneatur ad collectas, & quantum soluit dominus censur, tāto minus soluit dominus proprietatis, Auendañ. respons. 23. n. 2. Rol. à Vall. cons. 66. n. 33. & 34. vol. 1. Gutierrez de gabell. q. 54. n. 28. cū censur in bonis immobilibus computetur, Niger, ibidem, n. 19. & 71. & latè supra deduximus; Emptor † autem censur dominium iuris percipiendū annuos introitus habere dicitur, Murta dec. 85. n. 9. ex Bar. in l. fundi Trebatiani, ff. de vsufr. leg. quia † cēsus constitutio emptionis, ac venditionis cōtractus appellatur, & rata fructu illius rei, super qua fit veditio, dicitur vendita, Domin. de Soto de iust. & iur. li. 6. q. 5. Sesse dec. 68. n. 3. Io. And. de Georg. in d. repet. feud. c. 42. n. 8. Fachin. cōtrouerf. iur. lib. 8. c. 2. Couarr. var. resol. lib. 3. c. 7. sub num. 2. vers. contrarium, Felician. de censibus, to. 1. c. vlt. n. 1. & 2. & to. 2. in addit. ad c. vlt. n. 1. pag. 131. Cancr. variar. resol. to. 3. c. 1. n. 14. & ita loquitur Bulla Nicolai V. & pariter Bulla Pij V. ita quoq; emptionis, ac venditionis cōtractum appellant Petr. de Greg. de censib. q. 5. n. 19. & 20. & ibi Mastrill. in add. n. 184. 228. & 230. Felician. de cēfib. to. 1. lib. 2. cap. vlt. n. 4. Maur. Burg. de laudimio p. 2. inspect. 20. num. 7. Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. glos. 18. p. 2. n. 14. Gutierrez pract. qq. lib. 2. q. 167. idē Mastrill. ad Petr. de Greg. q. 7. n. 27. & seqq.

& seqq. Sord. decis. 204. nu. 1. & melius nu. 9. ibi, quod dominus primi census non dicitur creditor, sed dominus, & possessor, ex Conrad. de contract. quæst. 83. conclus. 14. vers. 5 & ex quo, dicente temptorem census, directum illius dominium, prædij verò censuati nullum dominium acquirere, sequitur Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 107. nu. 15. post Couar. Guid pap. Felician, & Roder. Maur. Burg. d. inspect. 20. n. 8. Auendann. d. respons. 23. nu. 2. Gutierrez de gabell. quæst. 57. nu. 13. Parlador. rer. quotidianar. cap. 3. n. 4. lib. 1. & nu. 16. Vergin. Boccatus in tract. vti possidetis, cap. 19. nu. 60. Duard. de censib. in præmio, quæst. 8. nu. 47. & §. 1. quæst. 51. nu. 4. in fin. & 5. Hieronim Gabriel. cons. 141. nu. 8. lib. 2. vbi etiam quod si is, qui soluit fructus, non est debitor respectu ipsius census, qui rei inhæret; sed possessor rei, cuius occasione debet fructus, agiturq; contra eum, vti possessorem rei, non vti contra debitorem, l. fin. C. sine cens. vel reliq. Rip. in l. fin. ff. quor. bon. col. 1. nu. 2. Abb. cons. 30. col. 1. latè Cencius d. tract. de censibus, part. 2. cap. 2. quæst. 2. art. 1. ac veram esse venditionem, & emptionem dicit Couar. var. resol. lib. 3. cap. 7. nu. 2, & hoc indubitabile apud omnes dicit Lassart. de dec. vend. cap. 10. nu. 4. & est tex. in Aut. vt hi, qui obligatas se habere perhibent res minor. §. quoniam, vers. licet, iuncta glos. ibi, verbo, sed redditus, in 2. expositione, & extraug. 1. & 2. de emptione, & venditione, Gutierrez. de gabell. relat. quæst. 54.

- nu. 4. vbi plures citat.
- 7 Adeò, vt ex pluribus disertè, & expressè firmauerit Mastril. ad d. quæst. 5. Petri de Gregor. nu. 228. cum seqq. tertium possessorem à domino census cogi posse ad faciendū actum recognitionis in beneficium ipsius domini, & ita pluries determinatum asseuerat Valasc. de iure emphit. qst. 32. sub n. 14. circa finem, ex Salicet. in l. r. S. fin. C. sine cens. col. 1. licet Marius Muta decis. 85. nu. 11. respectu Ecclesiæ, pupillorum, & similis piæ causæ, ex pluribus eam opinionem sectantibus, procedere non recuset.
- 8 Quin etiam dominus census rem quoque possidere dicitur ex clausula constituti, in quolibet contractu, in hoc Regno solita apponi, Grat. respons. 42. n. 12. lib. 2. Tiraquell. de constit. limit. 1. nu. 23. vers. sed hoc, quod dicimus, Rot. Rom. decis. 150. nu. 5. post tract. Cencij.
- 9 Vnde cum solutio collectarū ad dominū ratione dominij spectare dicatur, Iacob. Butrig. in l. cum notissimi, C. de præscript. 30. vel 40. añor. col. 1. vers. modo pone quod statutū dicit, ad dominum census pro eius rata illarum solutionem spectare, non est, qui possit cōtrouertere; cum dominus census redditus percipiat, vt dixi supra cap. 7. n. 1. & 3. qui si fructus ciuiles appellantur, Dom. Præf. Vinc. de Franchis. decis. 168. nu. 13. Rot. Roman. decis. 176. post. Cencij & ipse plenius in d. tract. de censib. part. 2. cap. 2. quæst. 2. art. 4. nu. 12. Castill. decis. Siciliæ. 4. nu. 15. Ideo, que si cessat. 4. differentia inter census

- fus emptorem, & emptorem fructuum, tradita à Surdo d. conf. 162. nu. 25. siquidem etsi rem subiugatam dominus census non possidere dicatur; attamen dominium iuris percipiendi annuos introitus habere, & in possessione, seu quasi illius exigendi permanere, nō dubitatur, de Franch. decif. 373. Honded. conf. 17. nu. 45. vol. 2. Marius Giurba, decif. 55. n. 17. ratione cuius dominij, & possessionis ponitur in æstimo.
- 12 Nemo autem est, qui ignoret, quòd Dominus cēsus habet remedia possessoria, vt ex communi late deducit Cencius in d. tract. de censibus, part. 2. cap. 2. quæst. 5. art. 2. Burgius de laudimio, d. part. 2. cap. 2. inspect. 20. n. 12. Parlador. rer. quotidianar. cap. 3. §. 8. nu. 19. lib. 1. Afflict. decif. 305. & ibi addentes, Osalch. decif. 67. de Ponte conf. 144. n. 5. Abb. in c. quærelam, de elect.
- 13 Quòd autem Idem Surd. post Couar. in 2. differentia, nu. 12. firmat, vt personalis actio principaliter, hypothecaria verò secundariò domino census competat, in eo, vt reprehenditur Couar. à Ferdinand. Rebell. de obligat. iustit. lib. x. quæst. 1. n. 7. Federic. Martin. de iure censual. cap. 9. nu. 50. in fine, Ludouic. Auendann. in tract. de iure cens. hispan. cap. 23. nu. 16. & latius cap. 58. n. 20, & cap. 96. nu. 8. Itaque quoque cōfuratur Surd. à Cæsar. Manent, de contra. liuel. lar. pact. 4. nu. 40. post Corbul. per eum relatum, & contra Surdum expressè tenet, & nodum difficultatis egregiè dissoluit Gaspar. Antonin. Thesaur. qq. forens. lib. 1. quæst. 32. nu. 14. hoc idem affirmat Sarmienf. Selectar. interpret. lib. 7. cap. 1. nu. 32. cum seqq. & præsertim n. 36. cū seqq. Guttierrez pract. qq. cap. 177. nu. 7, & 8. lib. 2. Aluar. Valasc. de iur. emphit. quæst. 32. sub. n. 14. vers. sed, & illud, alios citat Roderic. de annuis reddit. lib. 2. quæst. 19. nu. 11. vers. septimò quia, & nu. 29. ob Bullam Pij Quinti, Costa de remed. subsid. remed. 124. n. 28. cū seqq. quicquid nouissimè in contrarium dixerit Donat. Ant. de Marin. resol. quotidiana; nar. cap. 28 nu. 5.
- 14 Est. n. fundus, & non persona, materia, in qua ius exigendi censum consistit, vt dicit Io. Azor, instit. moral. part. 3. lib. x. cap. 4. vers. item quia, Ferdinand. Rebell. d. lib. x. quæst. 6. nu. 11. & 12, & ad fundum terminatur, Conrad. de contra. quæst. 72. in 1. supposit. in 4. & 5. corrolar. ideoque ꝑ contractus cēsus fundarius & merè realis appellatur, ex quo res principaliter obligatur, & non persona; sed psona ratione rei, Hinc est, vt pactione venditoris effici non possit, quòd emptor prædij ad census, & tributa non teneatur, l. 1. & 2. C. sine cens. vel reliq.; quippe quòd cēsus, & tributum, prædij onera sūt; non autem personæ, Ioānes Griuel. decif. Dolan. 99. nu. 1, & 2. Pinell. de bon. matern. in l. 1. part. 2. sub. n. 72. vers. terciò ampliatur, pag. 185, & vers. vndecimo ex supra adductis, pag. 190. Ancharan. quæst. 80. nu. 20. lib. 3. & ꝑ super persona, census imponi non potest, vt ex magis communi fundat Cencius in tract. de cēsis, part. 1. cap. 3. quæst. 1. art. 6. qui

ad

ad singula in contrarium adducta ex professo, & accuratè, ac pleno stylo responderet, nouisque præsidij illam communit; & ante eum Ant. de Ballis iunior super pragmarica, & Bulla in 2. quæst. lib. 5. perbellè Aluar. Valasc. de iure emph. d. quæst. 32. sub nu. 14. vers. sed & illud, Molles. conf. 11. nu. 17. Iacob. Gall. conf. 55. nu. 6. Molina de contract. disput. 387. Mastrill. decis. 147. nu. 21. Surd. conf. 511. nu. 3, & 4. Pater Duard. de censib. in præmio, quæst. 28. sub nu. 130. vers. ceterum, quoniam. ubi adducit decisiones Rotæ Romanæ, & dixi supra cap. 6. nu. 17.

17 Quinimmo falsam, & nullo nixam fundamēto hanc Surdi, & Menochij opinionem, illosque malè loquutos fuisse asseuerat Manent. de contract. liuellar. pact. 4. nu. 44. & emptorem census ad collectas, & ad alia onera teneri refert, Infinitisq; medijs consuluisse, cōtrarijs respondendo, Molignatū, qui ita in fine consilij iudicatum testatur, & in hanc opinionem concordēs adducit Purpurat. conf. 356. nu. 3. Boccati. de censib. part. 2. n. 123. post Luc. de Penna, & Cauagnol. eūdem quoque articulum scitissimè disserit Gaspar. Anton. The-saur. qq. forens. lib. 1. quæst. 32. sub. n. 32, & 33. copiosè admodum punctum expendit, & contra Surdum acerrimè concludit, & ad hoc Ioānes Bapt. Costa de ratione ratæ, quæst. 170. nu. 7. citat lallou. recemat. 112.

18 ipseque † foederis distinctione procedit, ut si census, siue pensio magna sit, teneatur emptor; si verò parua, teneatur venditor; quæ tamē distin-

ctio; etsi ex prædictis non vera dignoscitur; tamen in his terminis in hanc partem inclinaret, supremum. n. & non infimum, nec mediocre dicitur, quod Princeps iustum pretium esse constituit, Aluar. Valasc. consultat. 43. nu. 12. vbi, sic per Senatū Lusitanum iudicatū refert, & indistinctè ita ultra prædictos affirmat Gaspar. Roderic. de ann. reddit. lib. 2. quæst. 4. nu. 1. vers. vnde inquirendū, Felician. de censib. lib. 2. cap. 6. n. 2. vers. onus, vbi plures citat Floridus Mauson. de caus. executiu. ampliat. 29. n. 144. qui n. 145. ait, quod si pactum in contrarium fuerit appositum, nec venditor ad solutionem tenebitur ex Roderic. loco citato, n. 1, & 5. quod tamen declarat, quando venditio ad rationem decem pro singulis centenariis, secus si ad rationem nouem, vel minus facta esset.

S V M M A R I V M.

1 **E** mptor census collectam in loco rei sita, super qua census est impositus; licet forensis soluere tenetur, idque de communi consuetudine totius Italia, & præsertim in Regno Neapolitano, & nu. 2.

3 **C**ollecta, ad quam tenetur forensis, dicitur anomola; quia respectu ipsius dicitur onus reale; respectu verò ciuium, personæ pro rebus dicitur imposita, & pro dictis collectis carcerari potest.

4 **F**orensis non capitur de persona; sed fructus exequuntur, & dimittendo bona, ad collectas non tenetur; nisi pro debitis pro tempore, quo possedit.

5. *Forenses, siue bona tenentes pro quibus collectis contribuere tenentur, remissive; sed quod obseruanda sit generalis consuetudo proponitur: verum quia Regia Camera declarauit, quae sint onera realia; Ideo ad ipsa subbeunda forenses teneri affirmatur.*
6. *Onus, quod persona pro rebus imponitur, rei possessorem sequitur.*
7. *Forensis ex solutione alibi promissa, non excusatur, quin ad solutionem collecta imposta super re censui summissa, in loco rei sita teneatur.*
8. *Ius reale, quod ex censu oritur, ad quemcunque, etiam singularissimum successorem transit.*
9. *Census seruitutis species appellatur.*
10. *Pactum, quod venditor census solutionem in alieno foro emptoris soluere teneatur, quando tamen ad rationem decem pro singulis centenis fuit constitutus, illicitum reputatur.*
11. *Debitor quoties ad domum creditoris censum asportare tenetur, proprio sumptu, & periculo: non autem creditoris, intelligitur.*

Caput Nonum.

1. **H**oc autem onus reale emptor census in loco rei sitae, super qua census est constitutus; etiam si sit forensis, soluere strictus erit, l. forma, §. si verò, ff. de censibus, l. 2. & in glos. & l. qui immunitatem, & l. professio,

C. de muner. patrimon. lib. 10. & l. rescripto, §. fin. & l. fin. S. patrimoniorum autem, ff. de muner. & honorib. glos. in l. libertus, S. sola ratio, ff. ad municip. & in l. 2. C. de annon. & tribut. lib. 10. vbi Canon. Nouar. latè. Pacian. post Bart. Aretin. & Nattam in conf. 5. n. 10. Franc. Marc. q. 458. n. 5. p. 1. Et licet de iure communi ad onera mixta, quae imponuntur personis pro rebus, forenses cogi non possint, vt tradit Pacian. d. conf. 5. n. 7. & seqq. Gratian. discep. forens. c. 29. n. 7. & seqq. lib. 1. Ant. Gabr. lib. 6. tit. de immunit. concl. 2. n. 1. alios citat Fab. de Anna conf. 59. n. 2. & 4. Dec. conf. 285. n. 4. lib. 2. conf. 358. n. 2. Corn. cōf. 217. n. 8. lib. 2. & cōf. 194. lib. 4. Festas. de collectis, p. 2. n. 43. & 44. Ant. Faber in suo Codice lib. 9. tit. 30. definit. 9. sub n. 5. ibi, ex regula generali. Tamen de consuetudine totius Italiae astringi posse tradit Bar. in l. 1. n. 54. C. de mulier. & in quo loco, Bal. in l. etiam n. 15. circa fin. C. de execut. rei iud. Alex. conf. 52. n. 5. & seq. lib. 5, & conf. 68. n. 10. lib. 2. Dec. conf. 694. n. 10. Nicolaus Losæus de iure Vniuersitatis, p. 3. c. 9. n. 28. Iason conf. 83. vers. ite; generalis consuetudo, vol. 3. Soccin. iun. conf. 49. n. 26. vol. 1. Crauetta. conf. 111. n. 10. & hanc veram, & communem conclusionem firmat Curt. iun. conf. 6. Natta in conf. 304. nu. 4. Aluar. Valasc. de iure emphit. q. 17. n. 29. Vrsill. ad Affl. in dec. 400. n. 4. & innumeros recenset Thesaur. dec. 149. & 257. n. 1. Coler. de process. execut. p. 2. c. 3. n. 372. Rosenthal de feud. c. 5. de regalibus, cōcl. 89. n. 1. & glos.

& glos. in l. A. Ant. Gabriel de iure immunitat. concl. 2. n. 8. Cæsar Barz. dec. Bonon. 117. n. 12. qui dicit cōmunem, & n. 13. Brunor. à Sole in cōpédio propositionum iuris, in verb. collectæ, fol. 39. Guttierrez in tract. de gabellis, q. 55. qui communem sententiam testatur, & q. 110. nu. 6. Pacian. d. cōf. 5. n. 48. & 50. & cōf. 7. n. 89. Bursat. cōf. 59. n. 34. & 35. vol. 1. Carpan. ad statut. Mediolan. c. 218 n. 66. to. 2. Aluar. Valasc. de iure emphit. q. 17. n. 29. vers. verum hæc recepta opinio, Rāchin. ad Guid. Pap. q. 7. Et in Regno nullam habere difficultatē ex c. Regni, in singulis, tradit Fab. de Anna in cōf. 59. n. 3. post multos, quos citat Andr. in tit. quæ sint regalia, in ver. & plaustrorū, n. 54. vers. inducuntur enim, & Capyc. in d. vers. feudorum clausulæ; col. 56. vers. quod autē, fol. 120. & in annuo redditu post Luc. de Penna in l. fin. C. de fundo limitro, lib. 11. Aegid. Thomat. in tract. de collectis, pag. 341. n. 2. & seqq. eamq; comprobat, pag. 345. idem tenet Auendañ. de exeq. mād. c. 14. n. 15. in fin. vers. itē ille, lib. 2. ita quoq; cōcludunt Boccati. in d. tract. de censib. p. 2. n. 49. & 98. Parlador. lib. 7. rer. quotidiana. c. 3. §. 8. q. final. per totam, præsertim, n. 10. & 13. Didac. Perez in rubr. tit. 2. lib. 8. ordinam. col. 1. vers. quo fit, cōmunem inquit Lassart. de decim. vedit. c. 4. n. 31. Auendañ. respons. 23. n. 1. Felician. de censib. lib. 2. c. fin. nu. 12. Gironde de gabellis, p. 6. n. 29. & post prædictos, & Azuned. ita quoq; affirmat Guttierrez in tract. de gabell. q. 55. n. 1. Gailld. ob;

feru. 52. lib. 2. nu. 11. Boccatus de censib. p. 1. n. 66. Magon. dec. Florēt. 66. nu. 2. Gratian. d. cap. 29. nu. 13. Festas. de collect. p. 2. c. 2. n. 48. & 49

2 Et ut diximus in Regno recepta, est opinio, ut forenses teneantur per tex. in c. Regni, in singulis, à Carolo Quinto condito, in ordine 195. & expeditum esse inquit Capyc. in inuestit. feud. verbo, collectis, vers. forensis, fol. 120. col. 2. firmat Fab. de Anna d. cōf. 59. n. 3. Anel. de Amat. cōf. 77. n. 22. & 23. Iul. Cæsar. Gallupp. tom. 2. methodi iuris feudalis, p. 5. c. 5. tit. de iure imponendi collectas, n. 38. Florid. Mauson. de causa executiua, ampliat. 29. n. 122. & præsertim ad collectas pro murorum, pōtium, portus, & viarum extructione, eorumq; refectione l. 2. C. de mun. patrim. lib. 10. Guid. Pap. q. 7. Alex. cōf. 68. col. 4. lib. 2. Natta cōf. 255. nu. 1. vbi subdit, quod pro his quoque tenetur Ecclesia, l. ad instructionem, C. de sacr. sanct. Eccles.

3 Et hoc casu munus merè patrimoniale appellatur; quia cū ratione rei, & non personæ imponatur, non erit propriè collecta, ut tradit Sesse dec. 7. nu. 15. sed collecta anomola, & irregularis appellatur; quia respectu incolarum, & municipum, personis pro rebus indicitur, & hi possunt pro collectis carcerari, l. nemo carcerē, C. de exactor. tribut. lib. x. vbi Angel. & Bart. in tract. de carcer. num. 15. Petr. Piccolus super pragmat. 1. de appretio, nu. 109. Respectu verò forēsum munus erit merè patrimoniale, Clapper. caus. 37. quæst. vnic. nu. 2. ideoque † forensis non capitur

M de

- de persona; sed fructus exequuntur, ut eleganter explicat Bald., & post eum Castrenf. in l. etiam C. de execut. rei iudic. Natta conf. 389. Festaf. part. 2. cap. 3. nu. x. de æstimo, & collect. Magon. decis. Florentin. 66. num. 9. idcirco dimittendo bona, ad collectas amplius non tenetur; nisi pro decursis, & debitis pro tempore, quo possidet, idem Sesse decis. 7. nu. 17. & decis. 8. nu. 32. Erit igitur hoc casu onus reale, ita Bart. in l. libertus, §. sola, in fine, ff. ad municip. docet Andr. in tit. quæ sint regal. in verb. extraordinaria collatio, nu. 62. vers. de collecta, sequitur Alex. cōf. 52. nu. 8. lib. 5. Andr. de Barulo in l. qui immunitatem, num. 2. C. de muner. patrim. lib. x. Dec. conf. 694. nu. 9. Afflict. in c. 1. in verbo, & extraordinaria, nu. 42. quæ sint regal. Maranta conf. 81. nu. 4. Anell. de Amato conf. 77. nu. 22. & seqq. Festaf. de collect. part. 2. cap. 3. num. x. & seqq. Franc. Marc. quest. 457. nu. 24. Balzaran. de feud. tit. quæ sint regal. in verbo extraordinaria, nu. 5. fol. 399. de Ponte in conf. 105. nu. 18. lib. 2.
- 5 Pro quibus autem collectis forenses, siue bonatenentes tenentur cōtribuere, declarant Thesaur. decis. 149. Franc. de Clapper. caus. 37. quest. vnic. post Neuiz. cōf. 67. quos allegat Dominus Regens Rouitus in d. pragm. 1. de appretio: verum sub nu. 11. vers. Senatus, dicit esse obseruandam generalem consuetudinem, & quia Regia Camera declarauit onera realia, quæ sint, ad ea teneri forenses non dubitatur, & in dies expediuntur prouisiones, & taxantur in catastis.
- 6 Quin etiā onus personi pro rebus impositū sequitur eum, ad quem res transit, l. quomodo ff. de sol. notatur in l. 1. de mul. & in quo loco, lib. x. Aret. conf. 105. Crauetta conf. 112. nu. 2. Afflict. decis. 95. Ant. de Butrio conf. 60. & ibi, additio, Merlin. decis. 19. nu. x. & dixi supra, cap. 4. nu. 11.
- 7 Nec excusabitur emptor census; licet sit forēsis, quod cum solutio alibi promissa fuerit, locus exactionis, & non locus, ubi census est fundatus, attendi debeat; Etenim in casu nostro, dum iuxta bullam fit venditio ad rationem decem pro singulis cētenis, vel secundum pragmaticam ultimam ad rationem septem, & res certa annuo redditui supponitur, siue obligatur; tunc ius in re constituitur, & tale onus adhæret rei, ipsamq. rem sequitur, quod & cōsuetudine receptum, & æquum, ac iuridicum asserit Cassanæus in Consuetud. Burgund. tit. descēses, §. 6. in verbo, contra l' assignal nu. 2. & §. 2. nu. 29. vers. tamen de consuetudine, eodē tit. Parlador. rer. quotidianar. lib. 1. cap. 3. §. 8. num. 16. & seq. Crauetta conf. 217. nu. 5. vers. tertio præmitto, col. 3. Pacian. conf. 105. nu. 49. & 52.
- 8 Famulatur solidissima ratio; quia per census impositionem ius reale super fundo constituitur, qui dicto oneri subijcitur, etsi ad quemcunq. singularissimum transeat successor, Alciat. conf. 3. u. 18. lib. 1. Crauetta d. conf. 217. nu. 5. lib. 2. Ferdinand. Rebell. de obligat. iust. lib. x. quest. 3. nu. 3. & 6. Cassan. ead. rubr. §. 4. verbo, sur l'heritage, nu. 1. & seqq. Co-

nar. var. resol. lib. 3. cap. 7. nu. 6. Bened. bon. in tract. de censibus, art. 6. nu. 19. Cannet. ad extrauag. volentes, S. successuè, nu. 32. & seqq. fol. 166. Corbul. de iur. emphit. caus. 14. ob alienat. irrequisit. domin. fact. ampliat. 49. nu. 13. & seq. Surd. d. cons. 162. nu. 9. & seq. multos alios congerit Felician. de censib. tom. 1. lib. 1. cap. 4. nu. 3. & cap. 8. nu. 19. vers. pro qua sententia, scitissimè Aluar. Valasc. de iure emphit. quest. 32. nu. 13. cum seqq. Gutierrez pract. qq. lib. 2. quest. 167. nu. 4. Parlador. rer. quotidianar. cap. 3. S. 8. nu. 17. 18. & 19. lib. 1. Cencius d. tract. de censibus, part. 1. cap. 3. quest. 1. art. 6. nu. 19. & nouissimè Gabriel de Periera decif. Lusitan. 63. nu. 2. & decif. 66. num. 1.

9 Et propterea speciem seruitutis appellari per appositè tradunt Marian. Soccin. sen. in rubr. extra de vsur. sub num. 103. vers. sicut ergo bona, Dec. cons. 307. nu. 8. Rota Romana apud Farinac. tom. 4. decif. 620. nu. 3. Pegregin. de fideicommiss. art. 49. num. 68. Caroc. decif. 103. Ioannes Baptista Costa cons. 9. nu. 2. Cannet. in d. c. volentes, nu. 17. ex Ancharano in cons. 30. Federic. Martin. de iure cels. cap. 1. nu. 77. & cap. 4. nu. 89. Ludouic. de Auendann. in tract. de censibus hispan. cap. 74. nu. 3. Rota Romana decif. 1. nu. 4. post tract. Cencij, Valasc. ibidem, nu. 14. Maur. Burg. de laudim. part. 2. inspect. 20. nu. 11. Milanens. post alios decif. 1. nu. 117. lib. 2. licet contrarium defendat Felician. de censibus tom. 1. lib. 2. cap. 3. sub nu. 27. vers. tamen vix possum mihi persuadere; cuius tamen opinio

mihi probabilis non videtur; quia censum super sola persona constitui posse præsupponit, per ea, quæ tradidit in c. 8. lib. 1. eod. tom. nu. 7. cuius contrarium ex magis communi opinione fundauimus. Imponitur enim census super re immobili, vt illi inhereat, quasi seruitus, & ius percipiendi pecuniam, quæ soluitur pro fructu dicti census, qui semper, donec durat census, nascitur, & renascitur. Hieronymus Cabriel cons. 141. nu. 1. lib. 2. & dicitur ius quodam super re constitutum, tanquam onus ipsius fundi, quod transit in quemcunque possessorem. Couan. lib. 3. var. resol. cap. 7. sub nu. 5. vers. hæc verò.

10 Huc non incongruè pertinet quod sapienter tradit Mastrill. ad Petr. de Grego. in tract. de censibus, ad quest. 7. sub nu. 41. vers. tertio decimo quero, fol. 169. quod si venditor, & emptor sint diuersi fori, & solutio in foro emptoris promittatur, hoc pactum non valeret; cum enim de iure debitor creditoris domum petere non teneatur, vt voluit glos. in l. item illa per illu. tex. vbi Bart. nu. 8. Cast. nu. 12. & seq. Bald. & alij, ff. de constit. pecun. Alberic. in l. 2. nu. 22. C. de iure emphit. Ruin. cons. 151. sub nu. 2. vol. 1. Caballin. milleloq. 304. Ludouic. Sacca, respons. 14. nu. 68. Ludouic. Cencius de censibus, part. 2. cap. 2. quest. 4. artic. 5. nu. 17. sequi

11 tur, quod pactum facit redditum excessuum ob impensas, & periculum in deferendo censum; quia quoties debitor ad creditoris domum asportare tenetur, proprio sumptu, & periculo; non autem creditoris in-

telligitur, ut inquit præclare Bald. in l. fin. C. de conditionibus infert. & ideo vitatur pactum, & non contrahitur.

S V M M A R I V M.

Proponitur questio principalis, an Vniuersitas, qua promissit immunitatem emptori census ab ea, quando ante pragmaticam ad rationem decem, & post pragmaticam ad rationem septem pro singulis centenis fuit census constitutus, possit ratam onerum retinere, non obstante pacta immunitatis, & affirmatiue concluditur, & nu. 2.

3 Reijcitur Argumentum per Dominum Ferdinandum Rouitum, ex Rebuffo adductum.

4 Respuitur opinio Mexia dicentis pactum de soluenda gabella per emptorem pro pretio frumenti à statuto taxati, cuius solutio spectabat ad venditorem, validum esse.

5 Pactum quodcumque in contractu venditionis appositum, rei pretium auget.

6 Emptor quicquid soluit ratione emptionis, pro pretio habetur.

7 Gabella solutio ab emptore pro venditore facta, pars pretij dicitur, quamuis gabella ad eum non perueniat.

8 Pactum, quod venditor teneatur ad gabellam ultra decem pro centenis singulis, usurarium dicitur, & n. 11.

9 Pactum solutionis onerum per venditorem census ultra legitimum pretij ipsius, per Bullam Pij V. nullum declaratur.

10 Pactum quodlibet, siue onus in venditione appositum operatur, ut res minus aestimetur.

12 Census ante Regiam pragmaticam, si computato onere summam ducatorum decem pro singulis centenis excedebat, pactum immunitatis erat nullum.

13 Exemptionis ab onere collectarum promissio in predicto casu illicita est.

14 Onerum solutio ad emptorem pertinet, sed de iure Hispano ad venditorem spectat, & nu. 15.

16 Pactum contra substantialia contractus non dicitur, quando de una specie in aliam transire non facit, & eo casu vitatur pactum; sed non contrahitur, & nu. 17.

Caput Decimum.

Vnc arrepta, an ad questionem nostram descendendo, si Vniuersitas immunitatem emptori annuorum introituum

ab his collectis promiserit, quas emptor ipse ex rata fructuum, quos ex re censui summissa percipit, tanquam onus reale fisco soluere tenetur, & Vniuersitas illas Fisco soluat; quia, habet ius repetendi à creditore, seu retinendi in solutione census, iuxta singulare Marci Mantuæ 440. quis dubitare potest; quod si soluisset creditori ad rationem decem, iuxta Bullam, & deinde ad septem, iuxta ultimam pragmaticam, ob pactum immunitatis ipsa Fisco onus ad creditorem spectans solueret, eadem causa pactum usurarium iudicari debeat,

il-

illudq; vitari, vt creditor onus prædictū rescire teneatur ita in terminis citatis vno ore firmiter asseuerat *Cast.* in l. ab omn. ff. de legat. 1. *Alex.* conf. 178. vol. 2. *Rol.* conf. 76. col. 1. vol. 2. & conf. 40. n. 33. eod. lib. *Ruin.* conf. 125. vol. 4. *Bursat.* in conf. 16. n. 67. vol. 1. *Mar. Antonin.* var. resol. lib. 2. resol. 56. n. 14. *Natta* conf. 198. n. 12. & 13. *Boccatus* in tract. de cēsis. p. 2. in decis. *Rotæ Rom.* n. 167. *Io. Koppen* dec. *German.* 50. n. 18. & 19. vbi dicit non valere pactum prædictum, cum solutio spectet ad emptorem ex pluribus per ipsum adductis, nu. 15. & 16. *Roderic.* de annu. reddit. lib. 2. q. 4. nu. 1. & 5. *Floridus* *Mausonius* de causis executiuis, ampliat. 29. n. 145.

Non officit ratio adducta per *Rebuffum*, to. 2. constit. *Gall.* tit. de rescissione contractus, art. vnic. glo. 15. super verbo, d'outre Moitie de iuste puz, vers. 13. n. 17. de laudimio, cuius onus ad emptorem spectat, vt in venditorem ex pacto reijci possit absque venditionis rescissione; cum illud emptor non recipiat, quam rationē pro creditoribus adducit *Dominus Ferdinandus Rouitus*; siquidem hoc pactum ex partium conuentione habitum non auget, nec minuit pretiū; quo minus verum sit tanto pretio venditam rem esse, quantum in conuentionem ex partium consensu deductum fuit; si .n. prædium aliquod centum aureis vendatur; quamuis aliquid ab emptore, vel veditore impendatur, certissimum est, centū aureos integros, esse verum illius prædij pretium, & ex integro eo pretio

gabellam esse deducendam, & soluendam, expensis prædictis à prætio minime deductis, iuxta communem Doctorum Sententiam, de nob per *Lassart.* de decim. vend. cap. 16. nu. 3. & post eundem, probat *Azeue* d. quē refert, & sequitur *Gutierrez* de gabellis quæst. 67. vbi rationem prædictam per *Rebuffum* adductam reijciens pluribus exornando optimè comprobatur.

- 4 Minus pugnat *Mexiæ* consideratio in prag. panis, conclus. 3. num. 17. in fin quē referūt, & sequūtur *Felician.* de Solis in tract. de cēsis. part. 1. lib. 2. cap. 6. nu. 11. circa finem, *Stephan.* *Gratian.* disceptat. forens. lib. 2. cap. 258. n. 42. & *Castill.* decis. *Sicil.* 127. nu. 12, vt solutio gabellæ de frumētī pretio per Statutum taxato, cuius solutio iuxta *Hispaniarum* constitutionem ad venditorē spectabat, ex pacto in emptorem transferri possit, nec Statuti transgressor dicatur; cum venditor solum legitimum pretium recipiat iuxta taxam; etenim dictam opinionem falsam, & minimè tenendam, nec secundū eam consulendum affirmat, *Gutierrez* d. quæst. 67. nu. 10. quippequod esset fraudem facere legi, & eius conditoris mēti; cum
- 5 t pactum de soluenda gabella, pars pretij sit, pretiūq. augeat ex. l. fundi partem, ff. de contrahen. empt. pro vt sic consuluit *Ioannes Baptista Marianus* conf. 76. n. 1. lib. 1. Omnia. n. pacta in contractu apposita, pars pretij sunt, *Frāch.* decis. 17. nu. 5. *Castill.* d. dec. 127. nu. 2. *Duardus* de censib. 5. 2. quæst. 21. nu. 43, & t quicquid soluit emptor ratione emptionis, pro

N

pre-

- pretio est habendum, tex. est expref-
sus in l. debet, ff. de edilit. edict. Par-
lador. rer. quotidianar. cap. 3. §. 7. nu.
7 9. & † quamvis gabella ad eum non
perueniat; tamen pars pretij est; cum
interfit vëditoris id fieri, nempè söl-
ni gabellam, quam ipse ex suo solue-
re tenebatur. l. hæreditatem Corne-
lij, ff. de hæred. vel action. vend. Gut-
tieres. d. quæst. 67. nu. 13. Duard. de
censib. part. 4. quæst. 39. nu. 11. Ideo-
8 que † pactum, quòd teneatur vendi-
tor ad gabellā, vltra decem pro sin-
gulis centum, est vsurarium, quia au-
geretur pretiū, Foller. de censibus in
verbo nihil vltra, nu. 24. Lupus de
vsur. commentar. 1. §. 1. nu. 45. Boc-
cat. de censib. part. 2. nu. 123. Vin-
dec. 369. nu. 14. Thom. Boninsegni.
de contra. tit. de censib. cap. 12.
Ioannes Baptista Perus. ad Bullam
Pij Quinti, glos. 20. Molina de iust. &
iure, lib. 2. disput. 397. Bald. cōf. 317.
num. 10. lib. 5. Mastrill. ad Pet. de
Gregorio de censibus, quæst. 7. nu.
23. & 24.
9 Præterea benè perpendit Lassart.
eodem tract. cap. 15. num. 25. vt hoc
casu locum habeat motus proprius
Pij Quinti super forma creandi cen-
sus, qui omnino pacta annullauit, quæ
vltra legitimum pretium census, cō-
tineret solutiones onerum ad eum
spectare, ad quem alias de iure, &
ex natura contractus non pertinerēt,
hoc est, ad venditorem cēsus, Vergi-
nius Boccatus in tract. de censibus,
part. 1. num. 62. sequitur Gutierrez
ibidem, sub nu. 13. vers. qua ratione,
vbi pro falsa, dictam opinionem Mé-
ria, damnaſſe Lassartem affirmat, &

- hanc opinionem acutè, & totis viri-
bus tuetur: idemque tradit in lib. 2.
pract. quæstionum, quæst. 116. nu. 1.
& Honded. conf. 35. nu. 19. & 20.
lib. 2. Duard. de censibus, part. 4.
quæst. 39. nu. 6. & 11. & per totam.
10 Omnibus denique est inconfessio
quoduis pactum, vel onus in vendi-
tione appositum, partem pretij esse,
& ob id res minus vilisq; æstimari, d.
l. fundi partem, ibi, ideò fundum vi-
lius vendidisti, & ibi, glos. in verbo
vendidisti, vbi etiam Bald. & Salicet.
ff. de contrahen. empt. l. si venditor
S. fin. ff. de seru. export. l. eum, qui, S.
fin. ff. de in diē addict. glos. in l. gene-
rali. S. fin. ff. de vsuf. legat. Luc. de Pē-
na in l. agros, col. 3. C. de fund. limi-
tro. lib. 11. Angel. in l. pretia rerum,
& ibi Alex. col. 1. ff. ad l. falcid. Dec.
conf. 167. n. 2. Felician. de censibus,
lib. 1. cap. x. num. 2. Lupus de vsuris,
post Tiraquell. & Cacharanum, in
Commentar. 2. §. 5. nu. 136. Guttie-
rez d. quæst. 67. nu. 15. vers. verum,
& nu. 18. & 19. & quæst. 51. nu. 2. &
3. Cencius in tract. de censibus, par-
2. cap. 1. quæst. 1. ar. 4. n. 12. Sarmie-
selestarum interpretationum, lib. 7.
sub nu. 40. vers. sed pone, tit. de cen-
sibus, Iacob. Gall. conf. 106. num. 1.
Octavius Glotitius in 1. responso,
part. 5. nu. 115.
11 Hinc quoque deducitur, quòd si
fiat pactum in constitutione census
ad rationem decem pro singulis cē-
genis, vt teneatur venditor sportulas
Notario soluere, dicitur contractus
vsurarius, glos. in l. eos, S. super vsu-
rarum, vers. vel sportularum, C. de
vsuris, D. Reg. Rouit. in prag. 1. de
cen-

censibus, nu. 5. & pragm. 1. num. 18. de vsuris.

12 Et in puncto quando census computato onere, summam decem pro singulis centenis excedit, pactum immunitatis, seu soluendi onera per venditorem census, non valere, tenet expressè Nicolaus Intrigl. ad pragmaticam primam, de censibus, lib. 1. quæst. 45. nu. 11. & 12. Foller. in eadem pragmatica, in verbo, nihil ultra percipiatur, nu. 24. Boccatus de censibus, part. 2. nu. 123. Viuius in decis. 369. nu. 14. qui allegat Nauar. in cons. 14. nu. 1. & seqq. tit. de censibus, lib. 3. Mastrill. post Thom. Boninsegni. Ioannem Baptistam Perus. Ludonic. Molin. & Rolan. in addit. ad quæst. 7. Petri de Gregorio, super eadem pragmatica, nu. 23. Roderic. de annuis redditibus, lib. 2. quæst. 4. nu. 1. vsque ad nu. 13. & quæst. 6. lib. 1. nu. 37. vbi plures allegat, ultra Federic. Martin. & Lassart. quos idem Dominus Ferdinandus Rouitus, ibi, adducit nu. 108. & seq. Cæsar Manët. de iure contract. liuellarij, pact. 11. nu. 4. & 5.

13 Quando enim exemptio expressè ab onere collectarum promittitur, tunc constâter, & viuidis rationibus pactum illicitum esse probant, Calcan. cõs. 84. nu. 3. vers. item pactum, & cons. 85. sub nu. 10. Nauarr. in appendice, lib. 3. tit. de censibus cons. 14. nu. 1. Honded. cons. 14. nu. 1. & cons. 35. nu. 19. lib. 2. Federic. Mart. in tract. de iure cens. cap. 6. nu. 310. Intrigliol. eodem tract. quæst. 9. nu. x. in fin. Cencius, ibidem, part. 2. cap. 1. quæst. 3. art. 6. nu. 1. & 2. Rot. Roman.

in decis. 146. nu. 10. & 11. post dictū tract. Cencij. Iul. Cæsar Gallupp. to. 2. methodi iuris feudalis, part. 5. cap. 5. tit. de iure iponēdi collectas n. 30.

14 Eò, quia emptor ad solutionem onerum tenetur, ita concinit tex. in l. debet, ff. de ædilit. edicto, quem tex. dicit notabilem Bald. in l. si in prædium, nu. 6. C. de iure emphit. ex tollit Rom. sing. 588. astipulatur Alberic. in l. & ideò, de condi. furt. Pet. de Vbaldis in tract. de collectis, vers. in correllario, nu. 6. Pinellus in l. 2. part. 2. cap. 3. nu. 4. C. de rescind. vend. Garz. de expēs. cap. 18. nu. 46. Sicut emptor tenetur ad gabellæ solutionem ex magis communi, post Palat. Ruu. Tiraquell. Matthiens. Azeued. Lassart. & alios per ipsum relativos, tradit Guttierrez in tract. de gabellis, quæst. 46. nu. 1. alios citat Ant. Gamma decis. 349. nu. 5. Alex. cons. 51. nu. 4. lib. 3. Parlador. rer. quotidianar. cap. 3. §. 7. nu. 5. lib. 1. Cappel. Tholos. quæst. 451. Gironda de gabellis 4. part. §. 1. nu. 1. fol. 76. col. 1. decis. Perus. 113. nu. fin. Monter. decis. Aragon. 20. nu. 72. Soccin. iun. cons. 70. nu. 8. vol. 3. Bursat. cons. 56. nu. 16. Hartman. Pistor. part. 1. quæst. 50. nu. 4. Ant. Hering. de fideiussor. cap. 24. nu. 273. Octavius Gloritus respons. 5. nu. 22. Felician. de censibus, tom. 1. cap. 6. & vltimo, num. 2. vers. onus, Mastrill. ad Petr. de Gregor. in tract. de censibus, quæst. 7. nu. 23. pag. 190. qui nu. 24. dicit de iure Hispano spectare ad venditorē, & ex pluribus per eum alligatis, Roderic. de annu. reddit. lib. 2. quæst. 4. nu. 1. & in gabella, Cumia in cap. si a;

- liquem, de success. feud. antiq. sub nu. 241. Petr. de Gregor. de concess. feud. part. 8. quæst. 16. tit. de iure decimæ, nu. 25. pag. 284. Iacob. Gall. conf. 83. nu. 6. Gozadin. conf. 65. nu. 2. & est communis opinio, vt post Alberic. Iason. Soccin. & Cappell. Tholos. affirmat Bursat. conf. 56. nu. 26. lib. 7. Ioseph Ludouicus d. dec. Perus. 113. nu. 3. Maur. Burgius de laudim. inspect. 3. nu. 2. Caballin. Millo. loq. 121. Duard. d. S. 4. quæst. 39. nu. 12. versimò in hispania, & S. 2. quæst. 21. nu. 24.
- 36 Quod tamen pactum, & si non dicatur contra substantialem contractum; quia de vna specie in aliam transire non facit, Surd. conf. 202. num. 40. Duard. d. S. 4. quæst. 41. nu. 2. tamen
- 37 + vitiatur, & non vitiatur contractum, vt eadem Rota Romana declarauit in decis. 147. post eundem Cencij tract. & ipse plenius recenset in part. 2. cap. 2. quæst. 3. art. 1.
- 8 *facit licitam usurarum extortionem.*
- 8 *Consuetudo in materia usurarum; licet de Iure ciuili permitteretur. tamen de Iure canonico, tanquam peccati nutritiua prohibetur.*
- 9 *Consuetudo usuram inducens, an excuset à pœna.*
- 10 *Consuetudo in materia censuali usuram inducens; licet excuset à pœna temporali: non tamen excusat à restitutione, & à nullitate contractus, & nu. 12.*
- 11 *Consuetudo nisi sit rationabilis, & prescripta, iuri naturali, Diuino, ac Positiuo derogare non potest, quando ipsius transgressio peccatum inducit.*
- 13 *Consuetudo irrationabilis, & iniqua non est seruanda; cum usurpatio, non consuetudo appelletur.*

Caput Vndecimum.

S V M M A R I V M.

- 1 **C**ontractus illicitus, consuetudine licitus redditur.
- 2 Consuetudo ex actibus Populi difformibus non inducitur.
- 3 Consuetudo non soluendi censum iuxta summam à Bulla, & Statuto taxatam, usuram inducit.
- 4 Consuetudo usuras inducens, valida non est, nec eam Princeps permittere potest.
- 5 Consuetudo inducens usuras, non excusat à pœna temporali, maxime de Iure canonico, & n. 6.
- 7 Communis usus, & obseruantia non

Dilectum tamen erit querere, an consideratio consuetudinis in Regno ex eo, quod sic soleat pacisci, faciat, vt

- licitus, & non usurarius contractus iudicari debeat; dum consuetudo illos reddit tales, Bart. in l. quod si fugitiuus, §. apud Labeonem, de ædilit. ædicto, Crauetta conf. 145. num. 12. Dec. conf. 169. col. pen. ad fin. Rolan. conf. 58. nu. 19. & 20. lib. 4. + verum nequaquam dubium aliquod in se habet; siquidem non omnes Vniuersitates hæc pacta immunitatis cō-
- 2

Alitum, & ex actibus Populi disfor-
mibus nulla legitima Consuetudo
introduci potest, Bar. in l. 2. in princ.
vers. ex quo nota, C. quæ sit longa
consuetudo, & in l. solet, S. non ve-
rò, ff. de offic. proconsul. Dec. cons. 8.
Alex. cons. 5. sub nu. 2. vers. quartò
quia, & cons. 127. nu. 4. lib. 5. Misin-
ger. singul. obseruat. centur. 6. ob-
seruat. 42. Crauetta cons. 325. Sur-
dus cons. 254. nu. 2. cons. 393. nu. 22.
cons. 449. nu. 7. & cons. 476. nu. 11.
& 12. Menoch. præsumpt. 31. nu. 8.
lib. 4. Regens Valenzuela cons. 4. nu.
42. cons. 34. nu. 167. & cons. 46. nu.
16. Bald. in l. de quibus, nu. 35. ff. de
legibus, Intrigliol. de feud. centur. 1.
quæst. 50. nu. 29. Bellon. decis. Rotæ
Genuæ 17. nu. 6. Morot. respons. 34.
nu. 8. & 9. Casanat. cons. 38. nu. 61.
Gratian. discept. forens. discept. 561.
nu. 26. & discept. 679. nu. 12.

3 Præterea hæc Consuetudo esset
contra Bullam, & Reg. Pragmat. &
& vsuras induceret, clement. 1. de
vsur. c. quia omnibus, & c. cū nobis,
vbi glō. in verbo, multi, de vsuris, c.
inter dilectos, de excessu prælatorū,
c. fin. de Consuetud. Bero. cons. 167.
in princ. lib. 1. vbi nu. 10. dicit, quòd
non excusatur. Sor. de iust. & iure,
lib. 6. quæst. 7. col. 6. paulò post princ.
vers. restant ergo tria argumenta.
Roch. in c. fin. in 3. notab. de Con-
suetud. Rot. Roman. decis. 9. nu. 23. &
decis. 11. nu. 2. & seqq. & decis. 155.
nu. 3. & seqq. post d. tract. Cencij de
censibus Scilicet. & Castr. in l. eos, S.
super vsurarum, C. de vsur. consue-
tudo t. autem, quæ vsuras inducit, va-
lida non est, nec Princeps, tam per-

mittere potest, Rebuff. in constitut.
Regni Gall. tom. 2. tract. de constit.
reddit. glō. 1. nu. 4. Afflic. decis. 97.
nu. 8. Petr. Royz. in decis. Lituanica
5. nu. 233. & seqq. Ant. de Ballis iun.
ad Pragm. Regni super Bulla, quæst.
18. nu. 13. lib. 5. Marta vot. 125. nu.
13. Mantic. de tacit. & ambig. lib.
8. tit. 25. nu. 22. & seqq.

5 Immo q. talis Cōsuetudo non excu-
set à pœna temporali, astruunt Lu-
douic. à Peguera in suis quæst. crimi-
nal. cap. 34. Crauetta in cons. 145.
6 n. 12. Sola in anriq. constit. Sabaud.
tir. de vsuris, glō. 1. fol. 179. t. maxi-
mè de iure Canonico, Rimin. iun.
cons. 218. nu. 53. & 57. & cons. 399.
nu. 56. & seq. Bero. cons. 207. nu. 16.
lib. 3. Lupus de vsur. commentar. 4.
cap. quenquam, nu. 65. quia t. com-
munis vsus, & obseruantia non facit
licitam vsurarum extortionē, c. quia
in omnibus, de vsuris. Item t. quia
procederet de iure civili non autem
Canonico, quod debet in hac mate-
ria attendi, & cum esset nutritiua
peccati, non excusat. DD. commu-
niter in c. fin. de consuetud. Ceph-
lus. cons. 549. nu. 77. Cæsar Manent.
de censibus, quæst. 6. nu. 6. 7. & 36.
Caballin. milleloq. 810. Surdus cōf.
327. n. 51. & seq. alios citat Farinat.
part. 3. tit. de poen. tēperand. quæst.
95. nu. 6. Crauet. cons. 319. col. 3.
Rolan. cons. 3. lib. 2. Morot. respons.
26. nu. 8. Viu. decis. 66. num. 6. lib. 7.
Molfes. ad consuetud. Neap. part. 4.
de renunt. quæst. 17. num. 10. & 11.
9 Mastrill. decis. 106. nu. 49. lib. 2. t. Et
in hunc sensum respectu pœnæ lo-
quuntur Menoch. præsumpt. 122.

- nu. 58. lib. 3. & Natta conf. 586. nu. 9. vt stante frequentia contractuum, non debeat cōtrahens, vti vsurarius, in pœnam incurrere, vt idem Natta declarat, nu. 10. vbi subdit, quòd si ex forma contractus commissam esse vsuram manifestè, appareat, consuetudo non excusaret à pœna, vt quia soluerētur decem annua pro singulis centum, vel pro vndecim denarijs soluerētur duodecim, & ita loquitur tex. in c. inter dilectos, in principio, de excess. prælatus. & in clem. 1. de vsur. & sic in puncto tradit Rolan. conf. 75. nu. 47. & 48. vol. 1. vbi concludit, quòd licet excusetur à pœna temporali: tamen restituere tenetur, alios citat Surd. conf. 184. num. 9. & 10. Farinac. d. quæst. 95. nu. 7. in prima limit.
- 10 Et regulare est, quòd etiam in censibus, in quibus consuetudo excusaret à pœna, à restitutione vsurarum non excuset, nec contractus validitatem operetur, Bart. in l. si quis sit fugitiuus, §. apud Labeonem, vbi Veronens. nu. 4. ff. de ædilit. edict. Bald. in l. vnic. quæst. 3. C. de his quæ pœn. nom. Iason. in l. 1. in vltim. lectura, quæst. 4. C. de summ. Trin. & fid. Cathol. Plot. ad l. si quando, §. 6. nu. 54. Caccialup. ad l. cunctos Populos, nu. 14. C. de Summ. Trin. & fid. Cathol. Soccin. in l. 1. §. final. ff. si quis ius dic. non obtemp. Idem Iason. in l. ait Prætor, §. iurari, nu. 16. ff. de iute iuran. Lupus ad l. curabit, §. 4. nu. 66. C. de act. empt. Stracc. de mercat. part. 1. nu. 37. latè Tiraquell. lib. 2. de retract. nu. 129. Seraphin. de privileg. iuram. privileg. 137. num. 2. Alex. conf. 107. nu. 22. vol. 2. Abb. conf. 76. vol. 1. Petrus Girard. sing. 18. Soccin. iun. conf. 104. num. 3. & 14. vol. 3. Pancirol. conf. 32. nu. 1. Oldrad. conf. 207. in fin. Veron. de simul. contract. in princip. vers. contrarium est in veritate, Rimin. iun. conf. 218. vol. 2. & conf. 177. in fin. Rimin. sen. conf. 450. num. 4. vol. 3. Anchar. quæst. 70. nu. 4. lib. 1. Dec. conf. 9. nu. 4. conf. 170. conf. 175. col. ante pen. vers. Tertio, & conf. 197. col. 2. Calder. conf. 4. de vsur. Vulpell. respons. 70. in fin. Grat. respons. 39. nu. 4. respons. 49. nu. 12. lib. 2. Barbat. conf. 29. col. pen. lib. 2. Ruin. conf. 143. nu. 27. lib. 1. Bursat. conf. 201. nu. 49. lib. 2. Borgnin. dec. 2. n. 40. part. 2. Guid. Pap. decis. 186. Caroc. decis. 111. nu. 11. Chartar. decis. Genuæ, 21. nu. 44. Bero. in c. quia in omnibus, nu. 8. & 9. extra de vsuris, & conf. 167. vol. 1. & quæst. 77. nu. 2. Natta conf. 498. nu. 24. & seq. lib. 3. Menoch. d. præsumpt. 122. nu. 97. & de arbitrarijs iudicium, cal. 400. nu. 8. & 9. Farin. de pœnis temper. quæst. 85. num. 8. vers. limita secundò, tom. 1. part. 2. & additio ad decis. x. post consilia, part. 6. lit. C. Surdus conf. 327. n. 51. Crauetta cōf. 145. nu. 12. Gutierrez pract. qq. lib. 3. & 4. quæst. 29. nu. 21. latè, & latè acutè, ac dexterrimè explicat Hartman. Pistor. quæst. 2. n. 49. lib. 1. Rolan. conf. 75. post nu. 47. lib. 1. & conf. 96. vol. 2. Ioseph Ludouic. conclus. 51. vers. quando tamen, in fine, Rot. in vna Romanæ Societatis coram Lancillotto, 2. Iunij 1570. quam refert, & sequitur Farinac. ibi, 2. dem nu. 8. limit. 2.

11. Possit insuper prædictis adici ea,
ab omnib. recepta declaratio, quòd
consuetudo iure naturali, vel diuino,
cuius transgressio peccatum inducit,
derogare non potest, nec positiuo;
nisi sit rationabilis, & præscripta, c.
fin. de cõsuetud. Siluester in summa,
12 in verbo usura, §. 2. cum ¶ etiam,
consuetudo nūquam excuset ad sal-
uandum contractum ab iniustitia, in-
ualiditate, ac restitutione eius, quod
indebitè fuit exactum, Crauetta cõf.
6. col. 22. nu. 103. in fin. Alex. conf.
39. visis, & consideratis lib. 3. Natta
d. conf. 586. nu. x.
13. Iridem consuetudo irrationabilis,
& iniqua non est seruanda, tex. est in
l. iniuriarum, §. fin. ff. de iniur. & ibi
glos. Roderic. Suarez allegat. 16. nu.
4. in fin. c. cum decorem, de vit. &
honest. cleric. Martin. Laudens. de
feudis, lib. 2. tit. 1. num. 7. Crauetta
conf. 116. nu. 5. tom. 1. Regens Va-
lenzuela, conf. 4. nu. 67. ea enim nō
consuetudo, sed usurpatio quædam
appellatur, Auth. vt nulli iudicium,
§. 1. collat. 9. Roderic. Suarez alleg.
17. nu. 6.
- S V M M A R I V M.
1. **R**eprobatur Ofasch. in decis. 95.
num. 25. & 26.
2. Immunitas oneris Doctoribus, & Me-
dicis ex causa. qua oneri præponde-
ret, ab Vniuersitate concedi potest.
3. Immunitatem gabellarum concedens
Vniuersitas, ius illas exigendi dona-
re dicitur.
4. Immunitas ad tempus: non autem in
perpetuum, cui nouello concedi potest.
5. Reijcitur las. in conf. 101. nu. 5. vol. 4.
6. Vniuersitates ius habent exigendi col-
lectas pro bonis, quæ in territorio pos-
sidentur, & quilibet bona registra-
re, & collectas soluere tenetur, &
nu. 7.
8. Vniuersitas exemptionem oneris con-
cedens, dicitur da re de communi, &
creditor ex remissione lucrum cape-
re, & nu. 10, & 11.
9. Paria sunt quoad Iuris effectum, re-
mittere; & dare, seu donare.
12. Vniuersitas non potest pro alio soluere,
nec debitum liquidum remittere.
13. Immunitas tanquam contra publicam
utilitatem concedi non potest.
14. Nemo pro alio grauari debet.
15. Immunitas per Vniuersitatem conce-
di non potest, maxime si est commu-
nitas, & populus subiectus, & nu. 16.
17. Immunitas concessa, vt valeat, tria
requirunt, videlicet, causa, consensus,
& auctoritas.
18. Immunitas nō tenet, si iusta causa de-
ficiat.
19. Immunitas, existente iusta causa à
generalib. Conciliis vniuersitatis, nō ab
ordine decurionum concedi potest.
20. Usura à Principe permitti non potest.
21. Principis confirmatio quoad illicita,
nihil operatur.
22. Decreta, quæ per Collaterale Conciliū
nomine Regio. Interponuntur super
pecuniæ ad interesse capiendis per v-
niuersitates, frunt pro obligatione bo-
norum vniuersitatum.
23. Impedimenta plura, ubi obstant, su-
blato uno, remanet alterum.
24. Clausula generalis non sufficit ad tol-
lendum plures Defectus; sed de sin-
gulis mentio fieri debet.

- 25 *Dispensatio quas ad unum defectum non porrigitur ad alium.*
- 26 *Donatio facta coram iudice ob aliam sollemnitatem, quam ob insinuationem, non dicitur insinuata; cum non propter illam; sed propter aliud aditus sit Iudex.*
- 27 *Collaterale Concilium dispensare non potest contra Regias Pragmaticas, in consulto Principe, per quem fuerunt emanata.*
- 28 *Ab absurdo euitando valet argumentum.*

Caput Duodecimū.

LX eadem radicē emanare existimo responsū ad illam considerationē, quod Vniuersitates, eodē momento, quo onera inducūtur, unico contractu, immunitatem concedere possint, per ea, quæ tradit Osasch. decis. 95. nu. 25. & 26. nēpē in nouo ciue, qui venit ad habitandum; non enim considerant DD. in eodem momento, vel diuersis temporibus concedatur immunitas, sed causam, quæ oneribus occurrentibus, præponderat, ut puta † Doctoribus, vel Medicis; nam tunc de iure communi valet concessio, l. 2. ff. de iure immunitatis, prout sic expressè tradit Osasch. d. nu. 26. Iulius Cæsar Gallupp. to. 2. methodi operis feudalis, par. 5. c. 5. tit. de iure imponendi collectas, nu. 31. Losæus de

iure vniuersitatis. p. 3. c. 10. nu. 6. vbi dicit specialiter à iure cōmoni concessum esse, ut Doctoribus, & Medicis possit Vniuersitas concedere immunitatem; ergo respectu aliorum in contrarium est ius commune, Rol. cōf. 5. n. 1. & seqq. vol. 1. Osasch. dec. 39. n. 5. Alex. conf. 30. n. 7. & 8. vol. 5.

3 Atqui nemo dubitat, quin in nouo ciue causa sit lucrum, quod ad Vniuersitatem ex ipsius habitatione peruenit, quod non est in casu nostro, vbi Vniuersitates tractāt de damno; quia ius exigendi gabellas, quod habent, donare dicuntur, Ruin. conf. 217. col. 1. volum. 1. tradit Osasch. d. decis. 95. inquit Mastrill. decis. 173. n. 47. lib. 2. Bossius in tit. de Principe, n. 134. Octavius Gloriotius, resp. 1. p. 2. n. 32. † Item populus Principi subiectus non potest immunitatem concedere nouo ciui; nisi cū conditione, ut veniat ad habitandum, & Tali ad tempus concedi potest, non in perpetuum, Alex. conf. 101. sub n. 7. vol. 1. Felinus in c. accedentes, col. fin. vers. nona, & vltima, de præscript. Natta in conf. 304. sub n. 6. & Bart. in l. vacuatis, nu. 6. C. de decurionibus, lib. 10. declaratur per Barzium, d. dec. 117. n. 22. Capyc. in inuestitur. feudal. in verbo collectis, vers. priuilegiatus, limit. 2. pag. 124. Roman. in conf. 252. Cardin. Paris. in d. pragm. 1. de appretio n. 22.

5 Ex his redditur inanis, frustatoria, & penitus vana illa propositio, quod Vniuersitates concedendo exemptiones, nihil creditoribus de bonis communiatum tribuunt; sed creditores ab illis oneribus eximuntur, & nihil

- nihil ex hoc ad eos peruenit, ut dicit Iason cons. 101. n. 5. vol. 4. siquidem idem Olasch. nu. 27. dicit malè loqui
- 6 Iason. † eò quia, cum Vniuersitates habeant ius exigendi collectas pro bonis, quæ in territorio possidentur,
- 7 & † quilibet possessor bona registrare, & collectas soluere teneatur, l. forma, §. si verò, ff. de censibus, l. nullus, C. de decurionibus, lib. 10. Gaspar. Anton. Thes. lib. 1. quæst.
- 8 forens. quæst. 8. n. 1. † remittendo huiusmodi ius, siue actionem exigendi, quod fit, exemptionem concedendo, dicitur dare de communi, & creditores ex remissione lucrum capere, & hanc esse magis communem opinionem Canonistarum, & Theologorum, testatur idem Olasch. sub n. 30. in d. decif. 95. Marius Antonin. var. resol.
- 9 lib. 2. resol. 56. n. 14. † Paria. n. sunt quoad effectum iuris, remittere, & dare, seu donare, l. si mulier de condit. caus. dat. l. si fundum, §. Titio, ff. de legat. 1. & l. 2. ff. de calumn. l. si extraneus, ff. de cond. caus. data, l. contra iuris, §. si filius, vbi Bart. num. 2. in fin. Cast. num. 3. Iason. n. 8. ff. de pact. l. 1. vbi Iason. n. 16. ff. de transact. Io. Andr. in c. 2. per dictum tex. de donat. Innoc. in c. 1. de depos. & in c. cum olim. il. primo, vbi latè Imola, col. 9. de off. deleg. de Franch. decif. 22. sub n. 4. l. Modestianus, ff. de donationib. vbi quod primo loco remittere appellauit, postea donare nominat, infinitos cumulat Caroc. in tract. de excussione, par. 2. quæst. 1. n. 58. Io. Bapt. Costain cons. 32. nu. 6. cum seqq. Ant. Hering. de fideiussor. c. 29. §. 29. n. 2.
10. Quis autè negabit, quòd creditor non soluendo collectas, lucrum capere dicatur? ita tenet Cardinalis Zabarella in .c. consuluit. vers. sic ego, de vsuris, quæ refert, & sequitur Jacob. Vng. in addition. ad summam Angeli, in verbo, tenet quod non, in fine, quorum opinio probatur in l. sed & si ea lege, §. quòd autem, ff. de petit. heredit. & in l. si quis ab obligatione, & ibi Dec. & Cagnol. de regul. iur. Olasch. ibid. sub. nu. 32. 33.
11. Astipulatur, quòd hæc remissio est pactum de non petendo collectas, quod habet inclusam causam donationis, quam ordo decurionum facere non potest, nec remittere debitum Curie; q̃a hoc sacris Cõstitutionib. reprobat. l. ambitiosa ff. de decret. ab ord. fac. & l. 2. cum glos. de dec. decurion. lib. x. Bart. in l. 1. §. quòd si nemo, nu. 3. ff. quod cuiusq. vniuers. nom. Franc. Marc. decif. 484. nu. 5. vol. 1. Odoffred. in l. 1. per illum tex. C. de decret. Decurio. super immunit. conced. lib. x. Nicol. Losæus in d. tract. de iure Vniuers. in his terminis, part. 3. cap. x. nu. 3. & 4. Barz. decif. Bononiæ, 117. nu. 10. Fab. de Anna cons. 45. nu. 35. & seqq. & dicitur donatio ipso iure nulla, Castrens. in l. 58. nu. 8. ff. de procurat. Losæus dicto tractatu, de iure Vniuersitatis, part. 3. cap. 11. nu. 3.
12. Aliud quoq; addi collibet, quòd Vniuersitates non possunt soluere pro alijs, nec debitum liquidum remittere d. l. ambitiosa, ff. decret. ab ordin. faciend. l. pactum curatoris, C. de pact. vbi latè Dec. in princ. l. Præses, & l. pactum, C. de transact. l. Imperatoris, ff. de

ff. de pact. Losæus de iure Vniuersit.
p. 3. c. 10. n. 3. sed promittendo im-
munitates, pro creditoribus soluerēt,
quod fieri non potest; tum quia
13 † immunitas est contra publicam
utilitatem, glos. in l. si ita sit scriptum
filiabus, in princ. in verbo, masculo,
ff. de leg. 2. & post alios Surd. conf.
140. n. 1. lib. 1. Iacob. Gall. conf. 98,
n. 5. Cephal. conf. 553. n. 15. Bardel-
lon. conf. 31. n. 11. & ideo non potest
concedi, d. l. ambrosia, ff. de decret.
ab ord. fac. l. 1. & l. præscriptio, C. de
oper. public. Losæus de iur. vniuersit.
p. 3. c. 10. n. 2. Couar. in c. Rainald. in
princ. sub n. 13. de testam. Pinell. in l.
3. n. 32. C. de bon. matern. Surd. cōf.
140. n. 1. D. Reg. Tap. in l. fin. in 2. p.
c. 3. n. 61. de cōstit. Princip. Lanarius
post Bald. Alber. & Luc. de Pen. in
conf. 65. & 76. Bardellon, conf. 94.
Octavius Gloritus, qui ceteros re-
censet in primo responso, p. 2. n. 63.
& nulla dicitur concessio, Iason in l.
si ex toto, n. 13. ff. de leg. 1. Felin. in
c. causam, quæ, n. 17. de rescript. per
rex. in l. iubemus nullam, C. de Sacr.
sanct. Eccles. & in l. ad instructio-
nē, C. eod. & per tot. tit. C. si contra
ius, vel util. public. Plot. de in lit. iur.
§. 1. n. 20. Io. Andr. in c. peruenit. &
ibi, Abbas, sub n. 16. de immunit. ec-
cles. Stephan. Austerius in addit. ad
Tholos. q. 348. ver. quinta conclusio,
Octavius Glositius, in primo respon-
14 so, p. 2. sub num. 64. † tum etiam
quia ex huiusmodi solutione alij gra-
uarentur contra dispositionem legis
primæ, C. de apoc. public. lib. 10. &
l. 1. C. de censibus, & censit. lib. 11. &
l. primæ, C. de quibus muner. non li-

cet se eximi. l. vnica, C. ut null. ex vi-
can. lib. 12. Reg. Valenz. conf. 94. nu.
98. Nicol. Losæus de vniuersit. c. 9.
sub n. 24. Osasch. d. dec. 95. n. 24.
15 Prædictis accedit fundamentum
receptissimam esse in iure cōclusio-
nem, immo pro regula tradi, q. Vni-
uersitates immunitatem concedere
non possunt, l. vacuatis, C. de decu-
rionib. lib. 10. l. vnica, C. de his, qui à
Princip. vacat. accip. l. 1. C. de immu-
nit. nemin. conced. lib. 10. l. immuni-
tates C. de agric. & censit. lib. 11. l. 1.
& 2. C. de decr. decur. lib. 10. Alex.
conf. 101. col. 3. n. 7. vol. 1. & cōf. 54.
col. ult. vol. 4. & conf. 34. col. 3. vol. 5.
Bart. & ceteri in l. exceptis, C. de
decur. lib. 10. idem Bart. in d. l. va-
cuatis, & ibi, Luc. de Pen. n. 3. & in d.
l. immunitates, Ruin. cōf. 196. in prin.
vol. 1. & conf. 105. num. 1. volum. 5.
Alciat. conf. 203. viso privilegio n.
1. Bellon. conf. 38. num. 2. & pro re-
gula firmant Natra conf. 304. nu. 1.
Brunor. à Sole in compend. resol. iur.
in verbo, collecta imponi, fol. 39. &
in verbo munera, fol. 139. & in verbo
communitas immunitatem, fol. 42.
Argid. Thomat. de collectis, fol. mē-
hi, 356. n. 3. Federic. de Sen. cōf. ult.
Dec. conf. 538. nu. 20. Mangrella ad
Bart. in l. placet, C. de fac. sanct. eccl.
Rosental de feud. c. 5. tit. de regalib.
concl. 84. n. 1. & glo. lit. A. Osasch. d.
dec. 95. n. 19. Losæus de iure Vni-
p. 3. c. 10. n. 1. & seqq. Capyc. in iur.
uestit. feudal. tit. de collect. ver. pri-
uilegiatus, pag. 124. Barz. d. dec. 117.
n. 1. & 2. Maxilla ad Consuetud. Ba-
rēses, tit. de immunit. nostræ Ciuitat.
§. ex antiqua, nu. 49. Iacobus Nouelli
post

post regulas Duenn. reg. 173. n. 14. & hanc magis communem dicit Capiblanco. in pragmat. 8. de baronib. & eorum officio, nu. 243. vers. contraria opinio.

16 Quæ quidem regula procedit maxime in Cōmunitate, & Populo subiecto, d. l. vacuatis, & in l. 1. C. de immunit. non conceden. lib. 10. l. immunitates, C. de agricul. & cens. lib. 11. Alex. cons. 101. n. 9. cum seq. vol. 1. & cons. 30. n. 7. vol. 5. Natta in d. cōf. 304. sub n. 1. Felin. in c. accedentes, col. fin. vers. nona, & vltima cōclusio, extra de præscript. Marcabrunus ab Anguill. cons. 40. n. 182. & 189. Ancharan. cons. 389. visis diligenter, Dec. cons. 638. n. 10. Paris. cons. 68. n. 3. vol. 1. lafon cons. 101. n. 1. vol. 4. Festas. de collectis, p. 4. c. 4. nu. 51. & 52. Rōlan. cōf. 5. n. 4. vol. 1. Menoch. cons. 887. nu. 18. vers. septimò, Barz. dec. 117. n. 1. Oñ. Gloritus in primo responso, p. 2. nu. 11. & dicam infra cap. 16. n. 14.

17 Hac autem ita posita, & delucidè (ni fallor) probata cōclusionem, minus obesse sentio, si decretum assensus per Concilium Collaterale interpositum fuisse allegetur; præstò. n. est illud axioma, quòd, ut immunitatis per Vniuersitatem concessio valida iudicetur, tria requiruntur, nēps causa, consensus, & autoritas, Mutius Surgès de Neap. Ill. fol. 486. Olasch. d. dec. 95. Peregrin. de iure fisci tit. 18 de conduct. n. 22. † At quando deficit iusta causa, immunitas non tenet, Luc. de Pen. in l. vnica, C. de his qui à Princip. vacar. accep. lib. 2. quæ sequitur Grat. respons. 61. & Olasch.

d. dec. 95. n. 21. qui num. prædicto, 19. & seqq. tradit, † quòd quando iusta esset causa, tunc à generali Concilio Vniuersitatis, seu per congregationē totius Populi, per capita domorum, & non ab ordine decurionum, concedi potest, post Bart. & alios per eū adductos, l. 1. & 2. C. de decret. ab eor. super immunit. tib. 10. l. ambitiosa, C. de decret. ab ord. faciend. Nicolaus Loszus de iure Vniuersit. p. 3. c. 10. n. 2. Ita intelligendus est Iul. Cas. Gallup. 10. 2. methodi iuris feud. p. 5. tit. de iure imponendi collectas nu. 29.

20 At in casu prædicto deficit iusta causa; immò induceretur vsura, quam Princeps permittere nō pōt, Rebuff. in d. consil. Regni Gall. tom. 2. tit. de consil. redit. glōf. 1. nu. 4. Petr. Ruyz. dec. Lituanica 5. n. 233. & seqq. Item quia non à toto Concilio; sed ab ordine decurionum concessa apparet, vnde sequitur, † quòd confirmatio facta per Principē, nihil operatur; quia non trahitur ad illicita, Bal. in cōf. 135. col. fi. vol. 3. facit tex. in c. 1. de iure iurand. in 6. Maranta. cons. 147. n. 25.

21 Præterea decreta, quæ interponuntur per Reg. Coll. Cons. sūt pro obligationē bonorum Vniuersitatū, ut tradit de mont. in tract. de potest. Proreg. in tit. de diuers. provision. rubr. de alienat. fieri solita bonor. Vniuersitatis; ideo † cum vnum impedimentum respiciant, nō rectè infertur, ut aliud ex nouella Pragmatica inducitur de non soluendo creditoribus plus septem pro centenario, sublatum dicatur, ex ijs, quæ tradunt

- dunt Felin. in c. nūsius, n. 1. de rescrib.
24. Surdus cons. 18. n. p. num. quia si quā plura sunt obstacula, nō sufficit clausula generalis; sed de singulis defectibus debet fieri mentio; Bald. in l. 1. n. 22. vers. vnum etiam scias. C. de furtis; Stephan. Gratian. disceptat. forens. lib. 5. cap. 982. num. 17.
25. Tum etiam quia dispensatio super vno defectu, non est dispensatio super alio defectu; Bal. in l. eam, quā. C. de fideicom. Afflict. de c. 13. 20. n. 12. & seq. idē Gratian. in c. 483. u. 9. lib. 3. & latius in c. 827. lib. 5. quo loci confirmat, quod si adiur. iudex ad conualidandam donationem; factam per minorem; & interponatur decretum super conualidatione, nō dicitur dispensatus ad defectū. insinuationis; de quo non fuit facta mentio.
27. Omitto ea, quae adducit idē Reg. de Ponte in d. tit. de diuersis prouisionib. praesertim de decretis Coll. Cons. super obligatione seu alienatione rerum dotalium; & multoties, n. 11. & 12. affirmās, quod Conciliū Collaterale non potest dispensare contra Reg. Pragm. inconsulto Principe, per quem fuerunt emanatae, ex decisione Pauli de Castro in l. haredes palā; & quid tñ, n. 4. ff. de testam.
28. Immo dispensatio esset contra ius commune, & contra Reg. Pragm. permittēdo, quod Vniuersitas possit donare creditoribus quantitates per ipsam soluendas Reg. Fisco pro ipsis creditoribus, ut supra probauimus, quod nullo modo est credendū; quia esset absurdum, contra tex. in l. fin. C. de author. praestand. & in l. fin. C. per quas personas nobis. acquir. & in l.

ynic. S. pro secundo, C. de caduc. tollend. & in l. si quis iusiurandum, & in l. generaliter, C. de reb. credit. in c. venerabilis, de election, Euerard. in sua topica, in loco ab absurdo.

S V M M A R I V M.

1. **R**efellitur Zappulli opinio dice-
tis super gabellis nullam impa-
ni collectam, quia gabellae, in quibus
exteri contribuunt, in appretio ponti-
tior; quando vero non contribunt,
exteri bonatenentes soluant, & nu. 2.
3. In appretio omnia immobilia, & mo-
bilia Ciuitatum, Terrarum, & Ca-
strorum, & cuiuslibet alterius etiam
exteri, ibi bonatenentis, apponuntur.
4. In facienda computatione res alienae
deduci debet, & quod reuocet re-
uocet appellacione bonorum.
5. Pactum, quo venditor collectas sol-
uere obligatur, dum ad emptorem
spectat solutio, seruari nō debet; quia
est nullum.
6. Fundus pretij ducatorum biscentum,
si censu datus erat decem, est sup-
erpositus, emptor pro eo, quod habet su-
per fundo, collectas soluet, venditor
vero pro residuo fundi.
7. Omnes reales plures possessoris sufficiunt
inter eos pro rata bonorum, est diui-
dendum.
8. Gabella pro solutione fiscalium per
Vniuersitatem imposita, a civibus
non autem ab Vniuersitate de pro-
prio solui debent.
9. Mutatione persona, status, ac rei, con-
ditio mutatur.
10. Bona libera penes Fiscum, si in priua-
tum alienentur, tributis, ac collecta-
rum solutioni efficiuntur obnoxia.

Caput XIII.

Ingrediamur
nunc alteram
inspectionem
per Zappullū
adductā, quæ
eō tendit, q̄
cum Vniuer-
sitas censum

vendat super bonis ipsius, videlicet
super gabellis, forestis, & defensis, in
quibus nulla imponitur collecta;
ideo concedendo immunitatem, ni-
hil dat; hic autē nodus aliter, atque
aliter soluitur; siquidem omnes illæ
gabelle, in quibus exteri contribuūt,
vel illas soluunt (vt quādo pro fisco-
libus imposite sunt) in appretio po-
nuntur, est sollempnis decisio Regen-
tis Reuerterij, qui ita decisum testa-
tur in decis. 27. lib. 1. in causa Vni-

versitatis Hadriæ; quando. n. † non
contribuunt; tūc super bonis soluunt
exteri bonatenentiam, vt idem de-
clarat, ad quod facit Regia pragma-
tica. 1. de appretio, quæ ordinat poni
† in appretio omnia immobilia, &
mobilia Ciuitatum, Terrarū, & Ca-
strorum, & cuiusque alterius, ibi, bo-
na prædicta tenentis; licet alibi inco-
latum, habeat, & dicam infra cap. 14.
nu. 4.

Cum igitur bona Vniuersitatum in
appretio debeāt apponi, & in facien-
da bonorum computatione, & alie-
num deduci debeat, & quod reman-
et, venit appellatione bonorum, l.
fundi Trebationi, ff. de usufructu. leg.

notat Bald. in l. neq. in fin. C. de cō-
pensat. sequitur Bacz de non melior.
dot. rat. fil. cal. 28. vbi eos scribit ap-
ponēdos redditus, qui deductis oner-
ibus, supersunt; cum onera, & debi-
ta prius deducēda sint. Aretio. conf.
17. alios adducit Castill. decis. 14. n.
33. lib. 1. & lib. 2. decis. 127. nu. 5. &
seqq. Gratian. cap. 343. nu. 7. Ioan-
nes Antonius Niger, post Andr. in
c. Regni portecta, nu. 18. Mascard.
conclus. 1398. nu. 13. & seq. meritō
Viuius decis. 369. n. 14. inquit, quod
† pacta, quibus vēditor collectas sol-
uere obligatur, dum ad emptorem
spectat solutio, seruari non debent;
sed sunt nulla; quia ita solueret plus,
quam ducatos decē pro singulis cē-
tenis, & subdit, quod si † fundus pre-
tij ducentorum est cē sui ducatorum
decem suppositus, debet emptor sol-
uere pro eo, quod habet super fūdo,
& venditor pro residuo fundi, qui
ipsi remanet sine censu, & ita extra-
uagantē Rij quinti interpretatur Na-
uarr. conf. 14. n. 1, & seqq. de censib.
lib. 3. cum census etiam in appretio
ponantur, vt tradit ibidem Io. Ant.
Niger nu. 19.

Subfragatur quod hæc onera realia sol-
uūtur à singulis Ciuib. pro modo fa-
cultatum, & patrimonij, † adeo, vt o-
nus reale plures possessores afficiēs,
inter eos pro rata bonorum sit diui-
dendum, Speculator, tit. de cess. ac.
§. 1. vers. sed pone habeo, ex tex. in l.
cum possessor, ff. de censib. Capyc.
decis. 57. n. 3. Camill. de Medic. cōf.
109. nu. 22. †, ideo dum gabellæ im-
ponuntur per ipsam vniuersitatem,
pro solutione fiscalium functionum,

Q

ciues

clues singuli soluant, & non Vniuersitas de proprio; cum unusquisque teneatur soluere collectas, quæ imponuntur ratione onerum patrimonialium, & extraordinariorum, l. rescripto, & ibi glos. in verbo, in colis, ff. de muner. & honor. l. 2. & fin. C. de muner. patrimon. lib. x. & fin. C. de immun. nem. conced. lib. x. Ofasch. d. decif. 95. nu. 32.

- Insuper nos tractamus, an si constitutur census super bonis Vniuersitatis, ipsi Vniuersitati debeat collecta, & in hoc receptissima est inter scribentes vtriusque Classis sententia, quod mutatione personæ, status rei conditio, & noui possessoris qualitas consideratur l. 7. C. de impo. lucr. de script. lib. 1. Rolan. conf. 61. n. 7. lib. 41. Paulus, alias pro procuratore, ff. de acquiren. hæred. l. cum quidam, §. si debitores, ff. de public. & vectigal. l. fiscus, ff. de iure Fisci. c. vnic. §. verum, de iure patron. in 6. Ancharan. conf. 180. nu. 5. Iason. conf. 20. lib. 1. copiose Tiraquell. de retract. consanguin. §. 1. glos. 13. nu. 22. Menoch. de arbitr. centur. 6. cal. 562. n. 44. Ioannes Koppen, decif. German. 50. nu. 17. Syrd. conf. 525. n. 4. Guid. Pap. singul. 273. & 287. Ioānes Baptista Costa, conf. 58. n. 14. innumeros congerit Gutierrez in tract. de gab. quæst. 44 n. 4. Carolus de Grassis in tract. de effect. cler. effect. 3. nu. 28. Dom. Regens Rouit. dec. 71. nu. 8.
- 10 & Ideo si bona, quæ penes fiscum erant libera, in priuatum alienata fuerint, statim solutioni tributis, siue collectarum sunt obnoxia. tex. est in l. licitatio, §. fin. ff. de publican. et la-

re probat Peregrin. de iure Fisci, lib. 8. tit. 4. nu. 45. & 46. quem refert, & sequitur Marta de iurisdic. part. 4. cent. 1. cal. 11. n. 43, & cap. 112. vbi ex Bertachino dicit communè, Syrdus conf. 525. nu. 4. lib. 4. Octavius Gloritus respons. 5. nu. 36. Episcop. Io. Maria Bellett. disquisit. clerical. part. 1. tit. de exempt. clericor. §. 5. n. 4. & 5. & exinde sequitur, quod cum emptor census acquisierit dominium census, super re, res illa, prius libera, mutatione personæ, efficitur solutioni subiecta.

S V M M A R I V M

- 1 **I**mpugnatur ratio Zappulli, quod Vniuersitas vendit censum super bonis proprijs, super quibus collectæ non debentur, & ideo emptor non tenetur, & contrarium demonstratur, & nu. 15.
- 2 **F**iscus locans suis conductoribus, non tenetur ipsis gabellam soluere.
- 3 **V**niuersitas, alijsque domini priuati locuantes gabellas, nisi ex pacto se assumptione exempterint, ipsis conductoribus gabellam soluere coguntur.
- 4 **B**ona mobilia, & immobilia Ciuitatum, Terrarum, & Castrorum, & cuiuslibet alterius, etiam exteri, ibi, bona tenentis, ponuntur in appretio.
- 5 **E**mentes à Fisco nullam habent publicis vectigalis soluendi immunitatem.
- 6 **E**mentes fructus ab Ecclesia collectas, & gabellas soluere tenentur.
- 7 **C**onductores rei Ecclesie soluant collectas, & gabellas.
- 8 **C**oloni Ecclesie pro portione colonica collectas soluere debent, & ibidem post alios refertur opinio Ioānis Maria

- ria Belletti. *disquisit. clerical. part. 1. tit. de exempt. clericor. S. 7. nu. 1.*
- 9 Bona Ecclesia si transcant in laicum non exemptum, is onera soluere tenetur.
- 10 Mutatione personę privilegiata, desinunt privilegia competere.
- 11 Retorquetur Argumentum Zappulli; nā Emptor cēsus si sit ciuis, collectas, pro Censu Vniuersitatis soluere tenetur, ita q̄ exterus.
- 12 Repugnantia eiusdem Zappulli ostenditur.
- 13 Immunitas venditoris ementem a gabella non excusat.
- 14 Priuilegium personale non transit in emptorem, & nu. 16.

Caput XIV.

Ltera principalis adducitur in aduersū ratio, quod cum Vniuersitas censum super bonis proprijs vendat, super quibus nō debentur Collectę; quia non potest à se ipsa exigere, ne actio, & passio in eodē subiecto permanere dicantur, contra extm in l. penultima, ff. de arbitr. l. si ei, ff. de eui. l. 2. ff. de stip. seru. c. fin. vbi glos. de instit. Dec. cons. 647. nu. 8. ergo exterus emptor ad illas non tenetur, dum nō debentur, desumendo argumentum à Gutierrez in tract. de gabellis, quest. 85. nu. 3. & 17. facillimē. n. hoc argumentum diluitur;

- Etenim Gutierrez tractat articulum
- 2 in Fisco †, quod si gabellas suis conductoribus locet, gabellam soluere non tenetur; ex quo Ius, quod habebat, locauit: sed ius exigendi à se ipso nō habebat ex regula prædicta, ideo non tenetur, Boer. decis. 213. Camil. de Medic. cons. 96. nu. 6. & seq. Rosenthal. de feud. cap. 5. conclus. 47. xi. 4. & 5. & glos. in litera F. vbi concordantes adducit, Dom. Regens Rouic. decis. 71. nu. 9.
- 3 At in Vniuersitate hoc non procedit pro vt quoque in alijs dominis priuatis; quia si locet gabellas; nisi à solutione ex pacto se exemerint, suis conductoribus soluere coguntur, vt latè tradit Gutierrez, ibidem, nu. 10. in fin. & 14. & 15. vers. Ergo cum ipsi domini, & vers. tandem. hanc distinctionem tradit Bertachin. in tract. de gabellis, in 7. part. nu. 25. in 8. quest. to, Peregrin. de Iure Fisci, lib. 6. tit. 4. nu. 46.
- 4 Præterquam quod assumptum, quod bona vniuersitatis non ponantur in æstimo pro soluendis collectis, est falsum, vt latè fundat Regens Reuerend. dec. 27. maxime quia gabellę, sine collectę exiguntur, vt fisco soluantur; Fiscus autem non locat gabellas, vt alijs soluat; sed bona penes se semper sunt libera, & ideo bene in eo procedit regula. ne actio, & passio in eodem subiecto esse possint.
- 5 At qui emunt à Fisco, non habent aliquam soluendi publici vectigalis immunitatem, ita tenent Iacobin. in tract. de homag. col. 4. Boss. in tit. de fisco, nu. 43. Peregrin. de iure fisci, lib. 6. tit. 4. sub. nu. 46. Bertachin. de Gabell. 7.

belli. 7. part. princ. quæst. 8. nu. 22. & seq. Parlador. lib. 7. rer. quotidianar. cap. 3. §. 1. nu. 32. cum seqq. ut refert idem Gutierrez. d. vers. tandem, Menoch. dicto casu 562. nu. 43. Alexan. Trentacinq. var. resol. lib. 1. tit. de iure fisci, res. 5. nu. 7. post Tiraquell. qui dicit communem, Io. Ant. Niger in extrauag. de vit. & honest. cleric. nu. 213. & 214. Episcop. Io Maria. Bellett. disquisit. clerical. part. 1. tit. de exempt. clericor. §. 8. nu. 4. Dom. Regens Rouit. dec. 6. nu. 3. Donat. Ant. de Marin. quotid. resol. cap. 169 nu. 5.

- 6 Quemadmodum ij, qui emunt fructus ab Ecclesia, collectas, & gabellas soluere debent, glos. in Clement. fin. in verbo, non negotiandi, de censib. Roman. in l. locatio, §. fin. ff. de publican. Archid. in c. ultim. de censib. lib. 6. Bertachin. part. 7. q. 7. Thesaur. dec. 116. n. 6. licet Ecclesia non teneatur, Marta de iurisdic. part. 4. cas. 1. nu. 2. cum seqq. & n. 48, & seq. & cas. 112. nu. 2, & 7. Menoch. conf. 112. nu. 21. & de arbitrar. iudic. cas. 180. nu. 8. & cas. 362. nu. 23. Rolan. conf. 61. lib. 4. Surd. conf. 301. nu. 89. & 90. Ripa de peste, de remed. ad conseruandam libertatem, nu. 128. Ant. Gabriel de regul. iur. conclus. 2. nu. 65. Remig. de gom. de charit. subsid. quæst. 61. nu. 23. in 15. rom. tract. diuers. part. 2. Zabarell. conf. 12. nu. 2. Ursill. ad Af. lib. in decif. 129. n. 3. Boer. decif. 313 n. 19. Aloys. de lep in l. ad instructiones, nu. 11. C. de Sacr. Sanct. Eccl. & in l. placet, nu. 11. C. eod. tit. Gutierrez. de gabell. quæst. 44. & quæst. 87. nu. 11, qui communiprem opinionem

esse inquit, & plurimos ad hoc recēset, Io. Ant. Niger in d. extrauag. de vit. & honest. cleric. num. 213. Alex. Trentacinq. var. resol. lib. 1. tit. de iure fisci, res. 5. nu. 7. post Tiraquell. de retract. lign. §. 1. glos. 13. nu. 128. Regens Reuerter. dec. 51. lib. 1. vbi ita determinatum per Regiam Cameram testatur, prout etiam nouissime refert Dom. Regens Rouit. d. 71. nu. 1. & 4. Dom. Reg. Tapia in l. fin. de Constit. princip. cap. 3. n. 73. Bardellonus conf. 31. nu. 6. 8. & 9. & nu. 20. Donat. Ant. de Marin. quot. resol. cap. 99. nu. 7. Carolus de Grassis de effect. clericat. effect. 3. nu. 62, & 89. Bursat. conf. 42. m. 14. lib. 1. Ripa resp. 22. in 3. dubio, lib. 2. Iason. conf. 20. nu. 7. lib. 1. Praet. Pap. in form. libell. pro solut. pedag. vers. ceciderūt, nu. 8. & ibi addentes, scitissime Odoarius Glotitius, resp. 5. n. 33. cum pluribus seqq. & nu. 43. & contrarijs respondet, num. seqq. verum licet in solutione gabellæ adducat distinctionem, quod quando opus gabellæ est extraordinariū, tunc immunitas venditoris prodest emptori, si vero erit ordinariū, tunc non prodest, ita ipse, ibi, n. 30. ex tex. in l. licitatio, §. fin. ff. de vectigal. vbi Bart. ita distinguit, & in id concordēs adducit, Dec. conf. 48 in princip. & conf. 37. col. fin. Menoch. conf. 136. nu. 27. Tamen num. 52, contra dictam distinctionem allegat Bald. in conf. 31. incip. statutum Cinitatis Astensis, vol. 1. reprehendentē Bart. in eo distinctionis capite quoad munera extraordinaria, & expresse tenet, quod emptor rei Ecclesiæ tenetur etiam pro extra ordinariis ordinariis.

ordinarijs; quamvis Ecclesia pro illis non teneretur, ea ratione; quia, mutata persona, mutatur privilegium, l. 1. C. de imponen. lucra descript. lib. 11. quam regulā exornat Rolan. cōf. 61. nu. 5. vol. 4. & insinuat Menoch. cōf. 136. nu. 2. & 3. quam reprehensionem refert, & sequitur Ioan. de Amic. in cōf. 18. in vers. & quod immunitas, & in hoc DD. omnes convenire inquit Octavius Gloritius, sub nu. 54. etiam quod aliqui contrarium consuluisset videantur, & potissimè Dec. in cōf. 48. in princ.

In vno verò casu essent immunes, quando per indirectum gravaretur Ecclesia, ut potè, quia viliori pretio venderet Ecclesia propter gabellā annexā, ut latè tradit Octavius Gloritius, ibi, nu. 56. cum pluribus seqq. vbi satis explicat prædictam conclusionē, & post alio s idem comprobatur Episcop. Io. Maria Bellest. disquisit. clerical. part. 1. tit. de exempt. clericorum, §. 8. nu. 4.

7 Idemque procedit in cōduktoribus rei Ecclesiæ, Bursat. cōf. 42. nu. 18. & seq. vol. 1. vbi hanc magis communem proficitur, prout ita etiā testatur Caualecan. decis. 44. nu. 98. lib. 1. alios citat, & sequitur Carolus de Grassis de effect. clericat. d. effect. 3. nu. 146. & seqq. uouissimè, ac plena manu inquit Episcop. Io. Maria Bellest. in præcitat. locis, nu. 1. D. Regens Rouit. d. decis. 71. num. 3. 6. & seqq.

8 Hinc iusta ratione infertur, quòd Coloni quoque Ecclesiæ proportionè Colonica similiter tenentur soluere collectas, Gloss. in clem. præsent. de

censibus, quam ibi sequuntur Imola, & alij, Archid. Io. And. Gemin. Fräch. & alij in c. quanquam de censibus in 6. Io. Andr. ad Speculatorē, tit. de immunit. eccles. in fin. Federic. de senis, cōf. 111. nu. 10. vers. item queritur, col. penult. Aegid. Thomat. in ara. de collect. pag. 87. nu. 1. Festaf. de collect. part. 4. cap. 2. nu. 70. & seqq. D. Riccius in collectan. 165. vers. 4. declarat, Ferrett. de gabell. nu. 537. Foss. dec. 96. nu. 8. Brunor. à Sole in præpos. var. iur. in verbo Coloni Ecclesiarum, fol. 40. latissimè post innumeros tradit Thesaur. d. decis. 116. & communissimam dicit esse opinionem, ibi, filius in additione; Osasch. dec. 83. Anna sing. 99. Surd. cōf. 301. nu. 89. & cōf. 338. nu. 14 lib. 3. latissimè Menoch. de arbitrar. iudic. lib. 2. cent. 6. cas. 562. nu. 34. & seqq. qui duo agmina DD. inter se pugnantium constituit, & in hanc partem, uti fortiolem, & à pluribus DD. munitam se immiscet, eamque validioribus rationum armis conuallidat, latè Morot. resp. 76. Io. Ant. de Nigr. in extrauag. de vit. & honest. cleric. nu. 306. communem dicit Carroc. de locat. & conduct. tit. de collect. à n. 20. infra, Franch. decis. 107. Castill. decis. 227. lib. 3. Octavius Gloritius, resp. 5. n. 39. & 61. vbi magis receptam affirmat esse sententiā, Floridus Mauson. de causis executiuis, ampliatur. 29. nu. 35. & 51. Pacian. de probat. lib. 1. cap. 63. n. 55. Boss. in tit. de Princip. nu. 121. & 174. Carolus Bardellon. cōf. 31. nu. 4. & seqq. Regens Reuertera, d. decis. 51. lib. 1. vbi ita per Regiam Cameram deci-

R

sum

sum affirmat, Bellacôba in tract. commun. opin. diuersor. loc. 12. tit. de vengal. & commiss. cap. 2. vers. & contra istam limitationem, fol. 148. tom. 2. Carol. de Grass. de effect. clerical. tus, effect. 3. nu. 56. vers. aut verò ipsi tales collectantur pro parte colonica; Vrsill. ad Afflict. in decis. 129. nu. 3. Grammatic. in cap. Regni, non exigit, in fine Dom. Reg. Sanfelix. tom. 1. dec. 1. nu. 7. quicquid nouissimè in contrarium generaliter, ac indistinctè senserit Episcop. Io. Maria Bellett. in d. tit. de exempt. clericor. §. 7. num. 1. nã, & ipsemet hoc verissimum subdit, nu. 4. & sequitur Dom. Regès Rouir. relata dec. 71. n. 2. & 5. Coloni. n. qui percipiunt fructus ab Ecclesia, pro eorū parte tenentur soluere; quia fructus dicuntur separati à parte domini & dicuntur propriè ipsorū Colonorum, Ideoq; Domino temporali subiecti, Gemin. in c. quāquā, de cētib. in 60. Tabien. in ver. excommunicatio, §. 5. cas. 19. nu. 5. Siuestr. in ves. immunitas, §. 1. nu. 16. & facit vulgata regula, separator. separata debet esse ratio, l. Papinianus, ff. de minor. l. fin. ff. de calumnia. Bald. in l. cū necessitate, C. de fideicommiss. Decianus in tract. crim. lib. 1. cap. 7. nu. 40. tom. 1. Cast. conf. 389. n. 20. vol. 1. Paris. conf. 101. nu. 38. vol. 1. Nec dicuntur dicti Coloni exempti; quia licet colant possessiones Ecclesiæ, non excusantur in aduētu Principis, quin personaliter inferuiāt. Innoc. in c. non minus n. 3. & ibi, Abb. nu. 14. de Immunit. Eccles. & etiam tributa soluere tenentur, l. hi penes, & ibi Bart. n. 1. Rebuff. nu. 1. & 2. C. de agricol. &

cent. lib. 12. & videatur Pasett. in conf. 25. nu. 3. lib. 1. & conf. 42. num. 14. eod. lib. 1. & est tex. in l. si venditor, §. fin. ff. de seru. exportat. l. fin. & ibi Bart. C. sine censu, vel reliquis. Ripa conf. 23. ex quibus omnibus habetur, quod ratione fructuū Coloni tenentur ad collectas, & alia onera.

Quòd autem fructus à solo separati, nō dicantur res Ecclesiæ, & personæ, ac res conductorum, & colonorum sint laicæ iurisdictioni subditæ, ideoque teneantur ad collectas, tradit Soccof. 119. n. 2. lib. 1. Bursat conf. 42. n. 14. vol. 1. Surd. d. conf. 301. nu. 29, & seq. & d. conf. 338. nu. 14. vol. 3. Gutierrez. de gabellis cap. 44. nu. 3. & seq. Mura decis. 31. nu. 46. Menoch. conf. 1144. nu. 25. Peregr. de fidei commiss. art. 50. nu. 18. Brunor. à Sole, in compend. proposition. iur. in verbo, Coloni ecclesiarum, Polidorus Ripa, obseruat. 278. nu. 2. Ioannes Baptista Costa de port. ratæ quæst. 158. nu. 10. cum seq. Iudouic. Sacca resp. 14. nu. 13. Tusch. concl. 556. litera E. nu. 19, & 20. Cæuall. quæst. 726. circa finem, alios congerit Castill. d. decis. 227. nu. 1. Bellett. ibid. d. nu. 4.

Preterea priuilegium personis ecclesiasticis concessum, est merè personale, c. non minus, extra de immunit. Eccles. & ibidem Cardinal. Abb. in c. cum secundum, de censib. Rol. d. conf. 61. nu. 13. Menoch. conf. 276. vol. 3, & præsumpt. 113. lib. 3.

At priuilegium personale non egreditur personam. l. maritum, & l. quia, ff. solut. matrim. l. cum patronus, in fin. ff. de

ff. de leg. 2. l. in omnibus, & l. privilegia, ff. de reg. iuris, ideo coloni tenentur ad collectas, Octavius Gloritius respons. 5. nu. 34. Cancer. var. resol. part. 1. cap. 13. de empt. & vendit. nu. 74.

Insuper fiscus, & Ecclesia à pari procedunt, & æquiparantur, l. fin. & ibi Doctores, C. de sacr. Sanct. Eccles. Menoch. de arbitr. cas. 562. n. 25, & 26. Tiraquell. de retract. lignag. S. 15. glos. 1. nu. 17. Afflict. decis. 153. n. 2, sed emptores à Fisco, qui à solutione vectigal. sunt immunes, non gaudent privilegio immunitatis, eodem modo habentes causam ab Ecclesia, Rol. conf. 61. nu. 16. vol. 4. Dec. conf. 48. in princip. Menoch. conf. 136. nu. 1. nam in æquiparatis idem est iudiciū, Bart. & alij in l. 1. de legat. 1. not. in l. si quis seruo, C. de furtis, & in cap. si post quā, S. fin. in glos. in vers. provisione, de censibus, in 6. Mastrill. dec. 146. nu. 20. Octavius Gloritius, resp. 5. nu. 36, & seqq. qui nu. 39. pro hac affirmativa, veriore, & receptiorem affirmat, ex Thesaur. & alijs, quos citat.

- 9 Ideo quādo bona Ecclesiæ transeunt in laicum non exemptum, is onera solvere tenetur, Silvan conf. 9. nu. 5. pro ut quoque emphiteuta ex magis communi opinione testatur decisum Gaspar. Ant. Thesaur. ad. d. dec. 116. Io. Ant. Niger. loco citato, nu. 215, & 216. Andr. de Ifern. in tit. quæ sint Regal. in verb. Angarie, Petr. Piccol. in pragmat. 1. de appretio, nu. 49. pro ut si à fisco deveniant in priuatum, Marta de iurisdic. part. 4. cent. 1. cas. 11. nu. 43. post Peregr. de Iure Fisci,

lib. 6. tit. 4. nu. 45. & 46. Valasc. de iure emphiteut. quest. 17. nu. 15. vers. quibus accedit; quia prohibitio temporalis, donec res est penes dominū, non videtur in perpetuum operari, l. Imperator, ff. de ppstul. l. statu liberū, S. 1, ff. de legat. 2. Bardellon. conf. 31. sub nu. 9. post. Bursat. conf. 452. nu. 17.

Similiter si bona quæ erant penes Clericum, privilegio clericali munita, ad laicum devenierint. Ecclesiastica esse desinunt, & sunt oneri collectarum subiecta, Guid. Pap. dec. 261. Papon. lib. 5. arrest. 23. tit. 11. Episcop. Io. Maria Bellet. disquisit. cleric. tit. de 10 exempt. cler. S. 5. nu. 4. & 5. quia mutatione personæ privilegiata, desinunt privilegia competere, Anch. conf. 110. 1. facie in princip. Alberic. in l. locatio, S. fin. in fin. ff. de public. & ibi DD. Pacian. de probat. lib. 1. c. 63. nu. 59. & 60. Bardellon. conf. 31. nu. 6, & 7. Andr. in cap. 1. de immunitat. Eccles. in 6. Eugen. conf. 92. nu. 4. & 5. latè in puncto Rol. d. conf. 61. n. 5. vsq; ad x. & in tract. de inuent. quest. 17. nu. 8. Surd. conf. 301. nu. 90. & conf. 525. nu. 5. Natta conf. 218. nu. 7. & 8. Alex. conf. 35. nu. 18. vol. 4. Tiraquell. in d. tract. de nobilit. cap. 20. nu. 160. Paris. conf. 40. nu. 21. & seqq. lib. 3. Bald. conf. 31. vol. 3. Bart. in l. Paulus, in fin. ff. de acquir. hæred. Io. de Amic. conf. 18. n. 9. Remig. de gonn. in tract. de charitativō subsidio, quest. 62. n. 34. in 15. tom. tract. diuersor. part. 2. Bertach. de gabellis, part. 7. n. 23. Duenn. reg. 100. fallent. 15. Ferret. de gabell. nu. 450. Alberic. conf. 513. n. 3. lib. 3. Franch. dec. 131. nu.

131. nu. 25. quem refert, & sequitur Fontanell. de pact. nupt. tom 2. claus. 5. glos. 4. nu. 42. Episcop. Io Maria Bellett. in locis supra relatis, S. 8. nu. 4.
- 11 Idem memorata ratio ex eiusdem dictis contra ipsum retorquetur, nā in casu, quo emptor census esset Ciuis, eūdem collectas pro censu Vniuersitati soluere teneri ipse met Zappullus affirmat, pro vt inquit quoque Bart. in l. ab omnibus, S. si à Titio, alias si Titio, ff. de leg. 1. Losæus in d. tract. de iure Vniuersitat. cap. 9. nu. 27. Io. Griuell. decis. Dolan. 69. n. 1. Afflict. in Constit. Regni, circa violentiam, Rubr. 26. nu. 32. conclus. 4. Carpan. ad stat. mediolan. cap. 279. nu. 6. exterum autem non teneri cōtēdit, At qui nulla probabilis diuersitatis ratio inter vnum, & alterum casum assignari potest, dum exterus corpus collectarum oneribus subiectum, sicut ciuis in illa Ciuitate possidet, & forensem posse collectari latè probauimus.
- 12 Prodeat ex abundanti apertissima ex proprijs ipsius verbis repugnantia, idem. n. fatetur, quòd si post vltimam pragmaticam creditor annua septem pro singulis centenīs emeret cum pacto immunitatis, pactum non valeret; quia scienter emit, ergo non est ea ratio, quòd vniuersitas vendit super bonis proprijs, quæ non veniunt in æstimo, cuius tamen contrarium supra deduximus.
- Non fileo commemorare, quòd si persona venditoris sit immunis, & privilegiata respectu gabellæ, vel collectarum, & vendat non exempto, teneatur emptor ad solutionem; quia
- 13 † immunitas venditoris euentem à Gabella non excusat, est communis sententia, vt tradunt Canonistæ in c. pen. de censib. in 6. & testatur Tiraquell. de retract. S. 1. glos. 13. n. 11, & 12. post maximum DD. cumulum, & pluribus late comprobatur Io. Koppenn. decis. German. 50. nu. 17, & seq. Surd. conf. 525. nu. 5. qui alios congerit, Dom. Reg. Ruitus d. decis. 14. 6. nu. 4. priuilegium. n. † personale non transit in emptorem, d. l. locatio, S. fin. ff. de publican. Pacian. de prob. lib. 1, cap. 63. nu. 53.
- 15 Et in puncto, licet quandiu Vniuersitas bona possedisset, quæ allibrari non poterant; cum à se ipsa collectas exigere nequiret, si non exempto vendiderit, illa accatastrari debent, & oneribus collectarum ad Vniuersitatis beneficium obligata remanent; cum ratio libertatis prædialis, quæ in vniuersitate vigeat, cesset in emptore, & ideo effectus cessare debet, ad tex. in c. cum cessante de appellationibus, & l. adigere, S. quamuis, de iure patronat. ita enixè tenet Clapper. caus. 98. quæst. 2. nu. 3. Hoc idem respectu Ecclesiæ tradit Andr. Fachin. controuerf. iuris, lib. 1. cap. 91. in fine, Io. Ant. Niger in extrauag. Clem. de vit. & honest. Cleric. num.
- 16 184. cum † priuilegium de persona in personam non transeat, & mutatione personæ priuilegiū extinguitur, l. licitatio, § mercatores, ff. de publican. & vetigal. Rol. conf. 61. n. 5. lib. 4. Dominus Regens Tapia in l. fin. ff. de constit. Princip. cap. 3. n. 71.

S V M M A R I V M

- 1 **R**etorquetur argumentum contra Zappulum.
- 2 Quod in creditorum onus inducitur, nō in eorum fauorem conuerſi debet.
- 3 Inducta ad vnum effectum, contrariū operari non debent.
- 4 Collectas patrimonialium, & extraordinariorum vnusquisque ratione domini ſoluere cogitur, præſertim in Regno, vigore capituli, in ſingulis, & num. 5

Caput XV.

Ic ſane non leuis ſcrupulus ab eodem Zappullo adducitur, quòd dum pretium iuſtum eſt declaratum ad rationem ſeptem pro ſingulis centenis; ſi creditor ſolueret collectas, ſiue onus bonatentie, cenſum perciperet ad minorem ſummam, & ideo non eſſet iuſtum pretium taxatum, quòd tamen ſemper à vero credidi alienum, & contorquendo argumentum, facile declinatur, ſiquidem Regia Pragmatica in fauorem Vniuerſitatis emanata diſpoſuit, quòd Vniuerſitates in futurum ad maiorem ſummam ſeptem pro ſingulis centū ſoluere non poſſint, ſic iuſtum pretium, ſtatuenſo. ſi ergo onera collectarum ad creditores ſpectantium Fiſco ſol-

uerent, ſummam taxatam excederēt, contra ordinem ipſius Regiæ Pragmaticæ, nec ex creditores ab onere prædicto eximere voluit, quia hoc expreſſiſſet, cum nō in creditorum onus induxerit, non idcirco in eorum fauorem debet conuerſi. l. reſegatorum, §. ſin. ff. de interd. & reſegat. l. ſiue hereditaria, ff. de neg. geſt. l. ne quis, C. de accuſat. Dyn. conf. 1. nu. 3. & 7. Præterea Reg. Prag. ad releuandas Vniuerſitates emanata fuit: 3 t. Inducta autem ad vnum effectum, contrarium operari non debent, l. legata inuiciter, in ff. de adim. legat. & in ff. de legat. 2. l. 3. §. ſi emancipatus filius, ff. de bonor. poſſeſſ. contr. tab. l. ſi emancipia; in principio, ff. de fund. inſtruct. Rol. conf. 23. nu. 16. lib. 4. Regens Valenzuela, conf. 35. num. 43. conf. 42. nu. 36. & conf. 92. nu. 74. Surd. conf. 495. n. 7. lib. 4. Grati. dec. 47. n. 31. Nec iuridicū videtur, vt de bitor ſoluat, quòd ex patrimonij cauſa ad creditorem ſoluere ſpectat: cenſum autem percipit ad rationem ſeptem, iuxta taxam: onera verò ſoluit 4 ob patrimonium, quòd habet; cum t vnusquisque obligatus ſit collectas patrimonialium, & extra ordinario. ratione domini ſoluere, l. Reſcripto, & ibi gloſ. in verbo, incolis, ff. de mſ. ner. & honor. & alios citat Oſaſch. d. 5 95. n. 31. & 32. & t in Regno pro omnibus bonis, quæ quis poſſidet, collectas ſoluere tenetur, a deſt dictum Capitulum Regni, in ſingulis, & c. Porrecta, de forma appretij, Afflict. in tit. quæ ſint Regal. §. Plauſtrorum, nu. 4. in fin. Eſto. n. quòd non Vniuerſitas. ſed Creditor hoc corpus alibi S tene;

teneret, nonne ipse collectas ex patrimonio prædicto solvere cogetur? hoc autem controuerti non potest, ita. n. habetur in dicta l. Rescripto, Brunor. à Sole in compendio propositionū iuris, in verbo, Collecta, fol. 39. Ergo non ratione Vniuersitatis, sed quia patrimonium possidet, ipse soluit.

S V M M A R I V M

- 1 **N**eapolitani ex privilegio Regis Catholici à quibusvis functionibus & collectis pro bonis etiam accatastratis in omnibus Regni locis sunt immunes.
- 2 Rex habens iura imperij, immunitatem etiam in subditorum præiudicium concedere potest, sed an in damnum Fiscī, vel subditorum redundet, asseritur distinctio, nu. 3.
- 4 Vniuersitas immunitatem concedere non potest, maxime si Communitas, seu Populus sit subiectus.
- 5 Exceptio firmat regulam in contrarium.
- 6 Zappulli lapsus notatur..
- 7 Vniuersitas alios gravare non potest, eximendo aliquos à collectarum solutione
- 8 Oneris Impositio secundum affirmationem fieri debet.
- 9 Onera realia possessor soluere tenetur pro rata bonorum, quæ possidet, attendita fructum qualitate.
- 10 Cuius in præiudicium aliorum ab onerum solutione eximi non potest.

Caput XVI.

Vbistamus q̄
so paululū in
indagando, an
fundamentum
habeat aliud
argumentum
ex re iudicata
excogitatum.

Primum exemplum fundatur † in privilegio Neapolitanorum Ciuum à Rege Catholico obtēto de immunitate à quibusvis bonis: etiam accatastratis in omnibus locis Regni ut in c. 31. de Gratijs concessis, anno 1567. fol. 44. de quo loquitur dominus Regens Rouius in pragm. 2. de immunitatibus Neapolitanorum; nā & si pendeat decisio facienda: tamen non dubitatur, quin † Rex, qui habet iura Imperij, Immunitatem etiam in subditorum præiudicium concedere possit, Abb. in c. accedentes, col. pen. de præscriptionibus, & ibi, Modern. sequuntur Io. Andr. & alij in c. peruenit de Immunit. Eccles. Imola in l. ab omnibus, ff. de leg. 2. Paul. de castr. & lason. in l. Auus, ff. de pact. Petr. dī Ancharano, conf. 10. videtur efficaciter, circa fin. Paul. de Castr. conf. 187. notandum est, quod ista Imperialis concessio, col. fin. latè Natta. conf. 160. nu. 37. & seq. Cassanz. in consuetud. Burgund. tit. des Mains mortes, Rubr. 9. §. 18. nu. 17. Mastrilla post Petr. de Vbald. Surd. Laderch. Riminald. iun. D. Franch. Alfari. & Nattam, in dec. 156. n. 25 & 26. Mar-

rius

3
 rius Antonin. relatis Paris. Alex. Ro-
 lan. Grat. Dec. Cephal. Ofasch. & alijs,
 in lib. 2. var. resolut. resol. 60. cas. 27.
 Octavius Gloritius in primo respon-
 so, part. 3. nu. 198. quod tamen tamen
 redundet in dominium Fisci, vel sub-
 ditorum, latè tradit Regens Moles
 in d. tit. de collect. quæst. 2. d. 2. Sur-
 cõf. 140. vol. 1. & cõf. 278. n. 1. & 10.
 lib. 2. Rolan. Cauagnol. ad decreta
 Moris Ferrati, lib. 2. §. 1. quæst. 10.
 Moneta de decim. cap. 9. quæst. 3. n.
 130. vsque ad n. 137. Octavius Glo-
 ritius in 1. responso part. 3. nu. 187.
 & seq. 195. Cancer. var. resolut. tom.
 3. cap. 13. tit. de iuribus Castrorum,
 nu. 75. cum plurib. seqq. vbi nu. 81.
 & 82. inquit quod si is, qui Immuni-
 tatem concedit, non recognoscit su-
 periores, potest concedere in præ-
 iudicium aliorum; verum si illud, quod
 erat soluendum, præstatur ipsi Princi-
 pi concedenti tunc exemptio non
 onerat alios: sed detrahatur de ipsa
 censu Principis. l. 1. C. ut nulli ex vi-
 can. lib. 1. Joann. Andr. & Ant. Butr.
 in c. peruenit, de Immunit. Eccles.
 Specul. de censib. §. 2. nunc dicendum,
 nu. 9. Si verò solutio non ipsi Princi-
 pi, sed alij tertio præstatur, exemptio
 onerat alios, & non præiudicat illi,
 cui solutio est præstata, ne illud ex-
 ceptionis privilegium Tertio noceat,
 c. super eâ de offic. deleg. c. sugge-
 rum & C. dilecti, de decim. l. 2. §. ne
 quid in loc. public. l. ex facto ff. de
 vulg. & pupill. latè Cephal. consil. 4.
 lib. 1. Aluar. Valasc. consil. 12. sub
 nu. 5. vers. In alijs autem oneribus,
 inquit quod in oneribus Vniuersita-
 tibus impositis, si Princeps facit ali-

quos exemptos, non dicitur præi-
 dicatum, nec Tertio, nec alijs parti-
 cularibus non exēptis, sequitur Can-
 cer. ibidē nc. 84. sed ipsi Principi con-
 cedenti imputari affirmat, Masstrill. in
 tract. de magistrat. lib. 3. cap. x. n. 132.
 ex tex. in l. actores, vbi Luc. de pen.
 C. de exactoribus, lib. x. & in l. 1. C.
 de excusat. mun. eod. lib. Canonistæ
 in cap. 2. de immunit. Ecclesia. Gu-
 glielm. Raynald. Alber. & Angel. in l.
 si vnus, §. si pactus, n. 3. ff. de pact. Spe-
 cul. in tit. de censib. §. nunc dicendum, vers.
 quod si Vniuersitas, & alios recēset,
 nu. 133. & seqq. & præsertim Do-
 minus Regens Tapia in cap. 4. Rubr.
 de Constit. Princip. n. 3. latè Coler.
 de processu executio ad cap. acce-
 dentes, nu. 9. & x. de præscript. qui in
 hac materia procedit cum distinctio-
 ne, quam sequitur Surd. dicto consil.
 279. Stephan. Gratian. discept. forēs.
 lib. 1. cap. 59. nu. 3. & seqq. vbi addu-
 cit Coler. in loco citato, & ita seruari
 in Reg. Camera tradit Dominus Re-
 gens Tapia de constit. Princip. cap.
 4. nu. 31. Regens Reuerter, dec. 73.
 ib. 1. Octavius Gloritius loco citato,
 nu. 202. secus verò in t Vniuersitate,
 4 Bertrand. con. 181. vol. 3. in 2. parte,
 n. 22. & seqq. quia regula est in con-
 trarium, ut nō possit Vniuersitas im-
 munitatem concedere, præsertim in
 casu prohibito, ne ex superius addu-
 ctis vsura committatur, & cū res lu-
 dicata sit ex privilegio. ergo in con-
 trarium est ius commune; ✕ excep-
 tio. n. regulam in contrarium confir-
 mat. l. nam quod liquidè, §. fin. primò
 responso, ff. de pœnis legat. l. quæsi-
 ti. §. denique in fine, & ibi Bart. not.
 ff. de

ff. de fund. instructo, text. iuncta Glos.
in S. y. p. i. in Aut. de alien. vel per-
mutat. reb. eccles. collat. 2. cum simi-
libus, Quam illud de Medicis consi. 72.
no. 5.

6 Non rursus alteri videtur exemplum
de emptoribus functionum Fiscalium,
quod non possint collectari, nā hīo
pariter manifesto labitur errore; quia
ultra quod de iure magnam patitur
difficultatem ex supra citatis. Tamen
similiter est extra casum nostrum;
tractatur. n. an privilegium Fisci trā-
seat in emptorē, casus autem noster
est, an vniuersitas concedēdo exem-
ptionem collectarum in venditione
annuorum introitus, valeat pactum,
vt teneatur vniuersitas Fisco pro cre-
ditore collectas soluere, quas credi-
tor soluere tenetur. Vnde ex diuersi-
sis non recta sic illatio; l. Papianus
exuli, ff. de minoribus.

7 Venit etiam illud in considerationē,
quod & si vniuersitas Bursam ha-
beat communem, ex qua functiones
fiscales, & debita solueret, si vendat
super bonis proprijs annuos introi-
tus ex fructib. dictorum bonorum
percipiendos; tunc pro ea summa
Bursa communis deficeret, & ciues
illam per collectas ex bonis proprijs
soluere cogerentur, & exinde Cives
per immunitatem creditoribus ab
Vniuersitate concessam, gravarentur,
quod ipsa facere non potest, iux-
ta tradita per Losanum, post Bald. Ia-
son. & Franc. Marc. in tract. de iure
Vniuersit. part. 3. cap. 9. nu. 24.

Et hac ratione rejicitur aliud argumen-
tū, quod fieri posset à ciuibz emē-
tibz ab Vniuersitate dictos annuos

introitus cum pacto immunitatis,
dum viuitur per gabellas; idicēdo;
nos soluimus gabellas; ex quibus
soluuntur Fiscales solutiones, & de-
bita Vniuersitatis. Ergo ad aliud non
revertimur; etenim venditiones, quae
sunt ab Vniuersitate ipsis ciuibz,
sunt super iisdem gabellis, & tunc
Bursa communis deficeret, & ad sup-
plendas solutiones necesse esset alias
nouas impositiones facere, ad quas
tenerentur alij ciues, & hi ciues em-
ptores introitus remanere exē-
pti de introitibus episcopis, & nihil sol-
uerent, dum t. impositio debet im-
poni sine estimatione bonorum. l. sine
C. de censib. & perazquat. lib. 1. r. 1.
Petr. Piccolon pragmat. 1. de appretio
nu. 96.

8 Præterim; quia vt plurimum gabellae
super fructibus bonorum imponun-
tur, vt gabellae vini olei, & similes, &
quilibet cinis soluit iuxta fructus,
quos ex suis bonis percipit; hi autē
ciues emptores introitus de corpo-
ribz annuorum introitus nihil sol-
uerent, & damnum resultaret alijs ci-
uibz solventibus, dum t. onera realia
non Vniuersitas, sed possessor solu-
re tenetur, l. 2. C. sine censu, vel reliq.
l. 2. C. de annon. & tribut. lib. 1. 2. &
quilibet pro rata bonorum, quae pos-
sidet, attenda fructuum qualitate,
tenetur, Bart. & alij in l. 4. S. actor. ff.
de re iudic. & in l. ad instructionem;
10 C. de Sacr. Sanct. Eccles. nec potest
ciuibz in præiudicium aliorum à solu-
tione eximi, l. actores, & ibi DD. C.
de exactor. lib. 1. 0. Cardinal Paris.
in pragmat. 1. de appretio nu. 22.

S V M M A R I V M.

- 1 **D** Istinctio Domini Ferdinandi Rousti in fine allegationis adducta, ex eiusdem argumentis enervatur.
- 2 Ponderantur sensus, & verba Regie Pragmatica diminutionis annuorum introituum.
- 3 Responsum iuxta thesima propositum dandum est.
- 4 Prefatio mentem Statuentium, & ipsius dispositionis causam finalem demonstrat, & nu. 8. & 9.
- 5 Ratio semper considerari debet, unde Statuentes ad Statutum condendum moti fuerunt.
- 6 Mens, & non verba in qualibet dispositione sunt attendenda.
- 7 Mens dicitur potius declaratiua, quàm extensiva.
- 10 Interpretatio, quæ ex problemio colligitur, nunquam exclusa censetur.
- 11 Mens Statuentium in sequentibus, ex precedentibus declaratur.
- 12 Mens dicta Regie Pragmatica ex eiusdem verbis expenditur.
- 13 Creditores ob immunitatem promissam, maiorem quantitatem, quam Regia Pragmatica statuit, exigent.
- 14 Statutum in uno ex correlatiuis aliquid disponens, in alio quoque disponere censetur.
- 15 Statutum loquens de venditore, ad emptorem extenditur.
- 16 Creditor, & debitor non debent ad imparia iudicari.
- 17 Emptor census, siue creditor ultra taxatam pensionem, nec in quantitate pensionis, aut adiecti oneris, nec

quocunque alio modo venditorem, grauare potest, & grauando dicitur usura, & in hoc non ad commodum creditoris; sed ad incommodum, & onus debitoris respectus haberi debet, & nu. 18.

Caput XVII.

Ec nobis adducta distinctio per Dominum Ferdinandum Roustum in fine allegationis, ut aliud sit respec-

tu primæ pragmatice super Bulla: aliud verò in hac vltima pro Vniuersitatibus emanata; eò quia in prima expressè statuitur per verba dispositiua, quòd annuus census decimam pretij partem non excedat, & nihil ultra percipiatur ab emptore: at in vltima nihil disponitur de maiori quantitate exoluenda ab ipsis venditoribus: sed prohibet tantum emptores, ne maiorem exigant quantitatem, ut ex hoc inferat, quòd respectu primæ, si Vniuersitas immunitatem concessisset, & census cum oneris prædicti solutione decimam partem excederet, illud pactum tãquam usurarium reijcitur, iuxta tradita per Dominum Regentem Roustum eius patrem in pragm. i. de censibus, nu. 14. quod nos supra plena manu expendimus: in secunda verò, si Vniuersitas hoc pactum fecerit; quia nihil creditor percipit

T ultra

ultra septem annua pro singulis cē-
tenis, validum sit hoc pactū, & Vni-
uersitas collectas exigere non pos-
sit. Quoniam hæc distinctio totum
eius fundamentum destruit; dum, n.
ex pluribus firmare conatur, quodd
Vniuersitas nihil dat de suo, aut sol-
uit, nec creditor aliquid accipit: sed
se ab onere solutionis eximit, & Vni-
uersitas ius exigendi remittit, hoc
tam in prima, quam in vltima prag-
matica procedit, nec esset distinctio-
ni locus; si enim nihil solueret Vni-
uersitas, & creditor nihil reciperet,
usurarium pactum non esset, nec in
prima, nec in secunda, & verba dis-
positiua Regiæ pragmaticæ locum
in hoc pacto non arrogarent. Immo,
quod in prima pragmatica dispositū
est, & in vltima quoque dispositum
perspicitur, si penitissimè verba pō-
derentur; nam & si respectu credi-
toris dispositiue dictum sit, ne liceat
maiorem quantitatem annuorum
septem pro centenis singulis exige-
re, est quoque similiter pragmatica
fundata ad beneficium Vniuersita-
tum, ne plus soluant, perpenso te-
nere, ac † sensu illorum verborum
rectius librato, ibi, *che per l'auue-
nire non possno pigliare à censo à mag-
gior quantità con qualsuoglia colore*,
super quibus dicta Pragmatica fun-
datur per illa verba; *che bauendoci
parsa della diuanda conueniente, per
esser il prezzo di sette per cento assai
giusto, & maggiore di quello, che in
tutto le altre Prouincie, & Regni di
tutta la Christianità si vsa*; † Cum
responsum iuxta thema propositum
dandum sit, vt dicit Bald. conf. 417.

Verba Re-
giæ Prag.

num. 4. in fin. lib. 2. & conf. 52.
num. 2. in fin. lib. 3. Rot. Rom. de-
cis. 120. nu. 1. post dictum tract. Cē-
cij de censibus; † ex præfatione. n.
arguitur mens stantuentium, & cau-
sa finalis ipsius dispositionis, l. 1. in
princip. de orig. iur. Bart. in l. fin. nu.
3. ff. de hæredibus instit. & in l. 1. in
princip. ff. ad Macedon. Alex. conf.
7. nu. 5. vol. 4. Dec. conf. 10. nu. 2. &
conf. 386. col. pen. nu. 7. Brun. de
stat. exclus. sæminar. art. 6. quæst. 27.
col. 1. Surd. conf. 247. nu. 17. lib. 2.
Hieronym. Gabriel conf. 113. num.
29. lib. 1. Honded. conf. 11. num. 10.
lib. 1. Cacharan. decif. 58. nu. 5. vbi
alios citat, Ludou. Molin. lib. 1. cap.
5. nu. 1. de primogen. hispan. Ludo-
vic. de Casanate conf. 20. nu. 34. &
35. vbi quàm plures recenset, & cōf.
38. num. 68. alios cumulat Menoch.
lib. 6. præsumpt. 2. num. 3. & sequens
dispositio à præfatione restringitur,
& declaratur, Bart. in l. cum hi, in
princip. & s. eam transactionem, nu.
1. ff. de transact. Rom. conf. 16. col. 2.
Aretin. cōf. 132. col. 4. Hieronymus
à Laurentiis decif. Auen. 66. nu. 8.
de Ponte conf. 154. num. 58. & 59.
lib. 2.

§ Semper enim considerata est ra-
tio, quare statuentes ad Statutum
condendum moti fuerant, Bart. in l.
contra ff. de legib. Patif. conf. 83. nu.
13. & seq. vol. 3. post Bart. Angel.
Alex. & Soccin. per eum relatos,
Alex. conf. 54. num. 9. & seq. vol. 4.
Osasch. d. decif. 58. nu. 6. & 7. Gram.
decif. 65. nu. 48. Magon. decif. Floré-
tin. 4. nu. 18. quia ratio, & mens est
prima in intēctione disponentis, Soc-
cin.

- cin.conf. 59.nu. 20.vol. 4. & est illa, quæ declarat, ampliat, & restringit quamcumque dispositionem, Bart.in l.cum pater, S. dulcissimis, ff. de legat. 2. Paris.conf. 32.num. 62.vol. 1. conf. 85.nu. 9.vol. 2.conf. 102.nu. 6.vol. 1.Rol.conf. 73.num. 44. lib. 1.& mentem esse radicem verborum, & substantiam primam, inquit idem.
- 6 Rol.cõf. 99.nu. 49.lib. 4. Idem ¶ Mēs, & non verba sunt in qualibet dispositione attendenda; mens enim est tanquam anima, & verba tanquam corpus, Bald.in l.si quis seruo, C. de furtis, Dec. in secundo requirit, de appellation. Decian.conf. 15.nu. 14. lib. 1. Surd.conf. 559.num. 12. lib. 4. Tiraquell.in l.si vnquam, in verb. libertis nu. 46. & 48. C. de reuocand. donat, Gratian. discept. forens. lib. 4. cap. 755. nu. 23. Magon. decis. Florentina 4.nu. 18. & 19. & ¶ mens potius dicitur declaratiua, quàm extensiuā, glos.in l. Cæsar, ff. de publican. & vetigal. Tiraquell. de retract. lignag. S. 1. & glos. 9.nu. 106. & S. 20. glos. vnica, nu. 3. Intrigl. sing. 332. nu. 3. lib. 1. Gutierrez. pract. quæst. lib. 1. quæst. 89.nu. 3. & in puncto ¶ quod mens pragmaticæ ex probemio colligatur, inquit Lanar. conf. 61. nu. 8. Ratio; quia causa posita in probemio totam determinat dispositionem, Hieronymus Gabriel, post alios in conf. 155. nu. 1. lib. 2. Brunor. à Sole, quæst. 21. nu. 20. Barz. decis. 97. nu. 17. 29. & seqq.
- 9 Finalis quoque dispositionis causa colligitur. d. l. fin. ff. de hæred. instit. & d. l. 1. in princ. ff. ad Macedon. vbi Battol. Bald. in l. nostram, nu. 1. vers.

tu dic, C. de testam. Curt. iun. conf. 70. nu. 7. vers. confirmatur tertiò, lib. 1. Crauetta conf. 192. num. 2. Surd. decis. 43. nu. 10. Iacob. Gall. cõf. 43. nu. 6. Camill. de Medic. conf. 71. nu. 68. Regens Valenzuela conf. 71. nu. 84.

- 10 Adeo, vt ¶ interpretatio, quæ ex probemio deducitur, nunquam exclusæ censeatur, Paris. conf. 69. nu. 18. lib. 4. Chartar. decis. Genuæ, 67. nu. 36. & 37. & talis causa censetur, & in sequentibus repetita. l. 1. ff. ad Macedon. Crauetta conf. 192. n. 21. Bald. in l. hæc verba, C. de fals. caus. adiect. Roland. conf. 67. nu. 71. & 72. lib. 3. Surd. conf. 210. num. 28. lib. 2. Gratian. discept. forens. cap. 742. nu. 7. & 8. lib. 4. ¶ Ita etiam statuenti mens in sequentib. ex præcedentibus declaratur, l. si fuerint, S. fin. ff. de reb. dub. l. ille, aut ille, S. cum in verbis, ff. de legat. 3. Bart. in l. Centurio, ff. de vulgar. & pupillar. Curt. iun. d. conf. 70. num. 1. & seq. lib. 1. Alex. conf. 47. n. 18. vol. 1. Honded. conf. 8. nu. 48. lib. 2. Laderch. conf. 102. nu. 2. & 7. Pacian. conf. 9. num. 27. Surd. conf. 179. nu. 56. & 57.
- 12 Sic in casu nostro, quia mens Statuti fuit, vt Vniuersitatibus prospiceret, ne ad maiorem quantitatem, quàm septem annua pro singulis cētēnis soluerent, vt ex præfatione; ideo disponendo mandat, quod creditores, nec directè, nec indirectè sub quolibet colore plus exigere possint, quæ verba apertè demonstrare videntur, quod sub colore immunitatis creditores aliquid percipere nequeant, nec Vniuersitates sol.

soluere valeant, ad quod facit decisio Auenion. 66. in his præcis terminis relata per Hieronymum a Laurentijs ex Bulla Iuliana, quæ pensiones ad septem pro singulis centum reduxit.

13 Porro dubitari non potest; quin ex pacto prædicto maiorem quantitatem creditores exigent; dum Vniuersitates pro ijs collectas Fisco soluere deberent ex superius adductis. ergo eadem ratio, quæ militat in prima, & in secunda militare dignoscitur.

14 Adiuvat propositorum intentionem ea solida ratio, quod Statutum disponens aliquid in vno ex correlatiuis, in alio quoque disposuisse iudicatur, l. fin. C. de indict. vid. tollend. l. fin. de acceptilat. Bald. in l. cū te. C. si cert. pet. Curt. senior, conf. 21. Iason. conf. 112. lib. 1. & in d. l. fin. Petr. Ioan. Ancharan. quæst. 27. nu. 2. part. 1. Ludovic. decis. Lucens.

15 25. nu. 32. † Hinc videmus, quod Statutum loquens de venditore, ad emptorem extenditur, l. 1. ff. de calumn. l. 1. C. de cupress. lib. 11. facit gloss. in c. si postquam, de elect. in 6. Caballin. Milleloq. 610. Anna in repet. Const. constitutionem diuæ memoriæ, nu. 256. vnde cum Pragmatica disponat, quod creditor nō exigat ad maiorem quantitatem annuorum septem pro singulis centenis. Ergo censetur disponere, quod Vniuersitas venditrix ad maiorem quantitatem minimè soluat, vel quia venditor, & emptor, vel quia creditor, & debitor sunt correlatiui, l. cū emptor, in principio, ff. de rescind.

vendit. l. bonafides, ff. de act. empt. l. si duo patroni, §. si quis iurauerit, ff. de iure iurand. l. fin. ff. de acceptilat. Capolla in l. debet, de æditio
16 edict. sub nu. 2. & † creditor, & debitor non debent ad imparia iudicari, l. fin. C. de fruct. & lit. expens. Giurba decis. 49. num. 16. Monter. decis. 6. nu. 15. & post Bartolum tradit Dec. in l. 7. in 3. lectura, sub nu. 91. ff. si cert. pet. id pluribus DD. autoritatibus, & varijs decisionibus latè comprobatur, Ias. in l. fin. nu. 17. C. de indict. vid. toll. Alex. Galuan. conf. 21. num. 2. & conf. 24. Fab. de Monte in tract. de empt. & vendit. in 2. quæst. princ. num. 32. & 33. Viu. com. opin. in verbo, Spoliatus, vers. Statutum contra venditorem, Emanel Suarez in Thesaur. recept.
17 sentent. 5. nu. 30. † id autem admissum tradit, Roderic. de annuis reddit. lib. 2. quæst. 6. nu. 39. vbi post quæst. traditam, num. 37. quod in perceptione vnius annui pro quatuordecim sortis (quam iustam appellat) nullatenus liceat augere, vel aggravare, nec in quantitate pensionis, aut adiecti oneris, vel alio quocunque modo, quin vitium sit usuræ, superabundantiæ, vel incrementi illiciti, adeò, vt creditor, siue emptor, nil aliud commodi à debitore siue venditore, nec directè, nec indirectè, nec per se, nec per alium ultra taxatam pensionem exigere possit, quin sit usurarius, & restitutioni subiectum, subdit deinde in hoc ad
18 uertendum esse, vt † habeatur respectus nō ad commodum, aut versū in rem creditoris: sed ad incommo-
dum,

dum, & onus debitoris, ita ut ad summum non grauetur, neque onoretur factio creditoris ullo modo, ultra quam sit onus praedictum vnus annui pro quatuordecim; quod cum igitur appareat ex supradictis, quod Vniuersitas solueret collectas, quarum solutio ad emptorem, seu creditorem spectat, ideo rijci debet illud pactum emptionis, ne usurarius iudicetur contractus, Ludouic. de Auendan. de censib. hispan. c. 28. num. 3. in fin. ex Valasch. de iur. emphit. quaest. 32. nu. 12. & quaest. 70. num. 51. & alijs, Ioan. de Salas, in suo tract. de censib. dub. 52. cum alijs, Molfes. de contract. part. 2. tract. 12. c. 6. num. 42. Duard. de censib. S. 2. quaest. 27. nu. 23. & 24.

S V M M A R I V M.

- 1 **A** Nnui introitus minori summa emuntur à diuite, quam à paupere.
- 2 **E**mens à Fisco, vel ab Vniuersitate in maiori securitate est, quam emens ab alijs.
- 3 **F**iscus, & Respublica semper soluendo esse dicuntur.
- 4 **P**retium iustum esse dicitur summa annuorum ducatorum septem pro singulis centenis, secundum Regiam Pragmaticam, quod ex consimili Bulla Clementis Octauī comprobatur.
- 5 **A**nnui introitus tempore Romanorum ad rationem quinque pro singulis centenis alienabantur, & ad rationem quinque sex, vel ad summum septem, legitimus existimatur.
- 6 **C**ontractus annui redditus ad rationem

decem pro singulis centenis, circumscriptis Bullis Summorum Pontificum, usurarius reputatur, prout quoque ad rationem octo.

- 7 **P**retium census varijs in locis multipliciter taxatum fuit.
- 8 **C**ensum ultra summam à Principe taxatam exigens, male fidei possessor, ac usurarius iudicatur.
- 9 **C**ensus si minori pretio ematur, quam à lege fuerit taxatus, contractus dicitur usurarius.
- 10 **D**iminutionem per Regiam Pragmaticam factam à decem ad septem, ita pro praterito, quam in futurum, legitime factam fuisse probatur.
- Item Princeps secularis potest ex iusta causa pretium iustum census prius taxatum, ad minorem summam reducere.*
- 14 **P**retium taxatum à Principe, dicitur iustum.
- 11 **L**ex est quod Princeps constituit, & lex iusta, & rationabilis presumitur; & nu. 12.
- 13 **P**retium, quod non est certum, pro declaratione ad Principem recurrendum est.
- 15 **P**retium iustum dicitur, quod à lege, vel Statuto est constitutum.
- 16 **P**retium iustum censetur, quod in necessarijs adiectum à Principe taxatur.
- 17 **E**xigens ultra id, quod sibi debetur, usurarius dicitur, & restituere tenetur.
- 18 **C**ontractus, per quem possit quis ultra septem à pragmatica taxato exigere, nullo pacto, nec iuramento firmari potest.
- 19 **S**olutum ultra summam à Statuto taxatum.

- taxatam, in sortem computatur, & n. 23.*
 20 *Venditor census soluens collectas, ultra modum taxatum, illud plus pro collectis solutum, ex sorte deduci debet, & census de residuo debetur.*
 21 *Usura supra licitum modum promissa illicita dicuntur.*
 22 *In constitutione redditus quidquid ultra modum limitatum usura, siue directe accedit, vitiosum, & a legibus reprobatur dicitur.*

Caput XVIII.

*Uperest aliud argumentum dñe-
 re, quod anem
 ex aduerso ap-
 pellatur, ut tanto
 clarius veritas,
 que oppugnatur,
 expulsi nebulis,*

in lucem progrediatur; ponderant enim diuersam esse rationem in prima, quam in secunda Pragmatica; cum in prima per Bullam census ad decem pro singulis centum emi posse permittatur; in secunda verò hanc facultatem diminutam per secundam Pragmaticam, & non per Bullam, ideoque arbitrio contrahentium remansisse, ut immunitatem collectarum concedere possint, dummodo pretium per Bullam statutum non excedant.

Et omittendo vanas, & superfluas disputationes, rem ipsam ad veras iuris conclusiones perstringendo, animaduertendum est, quòd & si Bulla generaliter respectu omnium illud per-

miserit; attamen, quia census pretiis ob maiorem, vel minorem ementia securitatem, variari potest; cum minori summa ematur à diuite, quam à paupere, vel egeno, ut considerat Boccacc. d. tract. part. 3. nu. 50. & late tradit; Cencius in eodem tract. part. 2. cap. 1. quæst. 1. art. 4. num. 20. & in maiori securitate est, qui annuos introitus à Fisco, vel ab Vniuersitate debitos habet, quam ab aliis; is enim pro idoneo ad satisfactionem excludendam reputatur; ut post Iasonem, Ruinum, & Firaquellum tradit Caroc. de excuss. part. 2. quæst. 44. nu. 30. & quippe quòd Fideus, & Respublica semper soluendo effunditur, l. ass. de fund. dotat. l. 1. §. ad Fiscum, ff. ut legat. nom. pau. ita glos. & Bart. in rubr. C. de iure Fisci, Bald. in l. 1. nu. 7. C. de hered. vend. & cons. 163. in princ. vol. 1. Soccin. cons. 46. nu. 21. vol. 4. Peregr. de iure Fisci, lib. 1. tit. 2. nu. 34. & in decis. 70. nu. 7. Camill. de Medic. cons. 148. nu. 11. Regens. Valenzuela, cons. 39. nu. 63. Surd. decis. 183. n. 7.

4 Ideo sicuti Prima iustum pretium, usque ad decem annua generaliter statuerat, hæc vltima respectu Fisci, & Vniuersitatum iustum pretium ad septem pro singulis centenis statuit, habita ratione ad maiorem ementiæ securitatem, qui in tuto collocantur ab eis emendo, & ita quoque Summus Pontifex Clemens Octauus respectu Vniuersitatum ecclesiastici Status idem affabre statuerat, ut dilucidè ex eius Bulla perspicitur sub datum Romæ, primo Maii 1592. anno primo sui Pontificatus, quæ addu-

ducitur in principio tractatus Cencij, quam in d. art. 4 nu. 24. ipse ponderando refert; & nouissime per Patrem Duardum de censibus, ante prolatum, pag. 15. & S. 2. quæst. 21 nu. 72. & quod respectu aliorum iustum pretium ad rationem decem pro singulis centenis remanet, respectu Fisci, & Vniuersitatum ob maiorem securitatem in septem statutum est.

- 5 Nec mirum; quia etiam tempore Romanorum annui redditus ad rationem quinq; pro singulis centenis alienabantur, Socin. in l. 3. S. ite si Respublica. c. 13. Tiraquell. de retract. lignag. S. 1. glos. 6. Camill. de Medic. cont. 152. nu. 92. & ad rationem quinq; sex, vel ad summum septem, legitimum dicunt, Megoch. conf. 445. nu. 11. & 12. Farinac. col. 54. nu. 2. Ioannes Baptista Costa, de remed. subsid. Remed. 124. nu. 28.
- 6 † Ideo circumscriptis Bullis Summorum Pontificum, contractus annui redditus ad rationem decem pro singulis centenis usurarius reputatur, Petrus de Ancharan. conf. 257. Item ad rationem octo dicitur usurarius, Laurentius de Rodulphis, in repetit. 7. consuluit, vltima quæst. de usuris, Matta conf. 498. nu. 11. & 12, sed ad rationem quinq; usurarius non intelligitur, Cuman, conf. 181. col. 2.
- 7 Matta ibidem, idcirco per Carolum Quintum in Germania prouisum fuit, quod census predicti redimibiles non possent aliter vendi, quàm ad rationem quinq; pro singulis centum, Felic. de censibus, cap. 1. sub nu. 18. in fin. idem in Varmatiensi

Statuto comprobatum fuisse refert, Couar. post Molin. lib. 3. var. resolut. cap. 10. sub nu. 2. apud Gallos ad rationem similiter quinq; pro centenario, Couar. ibidem, sub nu. 2. in Regno verò Nauarr. ad rationem sex pro centenario fuit decretum, Felic. d. c. 1. sub nu. 18. Duardus in tract. de censibus S. 2. quæst. 21. nu. 17. 18. & 19.

- 8 Vnde cum Principis Constitutione sit diffinitum pretium, vt ultra septem pro singulis centenis annui census constitui non possint, si ultra modum taxatum constituatur, emptor male fidei dicitur; quia contra iura mercatorum, C. qui contra iura, de regul. iur. in 6. l. quemadmodum C. de agricol. & censu lib. 10. & hanc inuincibilem coniecturam esse dicit, Ripa resp. 21. nu. 10. vers. quinta coniectura, de obl. vol. 2. quam refert, & sequitur, Mantica de tacit. & ambig. lib. 8. tit. 22. nu. 16. † dicitur autem usurarius contractus, si minori pretio, quàm à lege fuerit taxatus, census ematur, post Bertrand. conf. 206. lib. 3. Nauar. cap. 1. 14. quæst. 3. num. 54. Felician. de censibus, lib. 1. cap. 9. nu. 12. & lib. 2. cap. 1. num. 23. late Duard. de censibus, S. 2. quæst. 26. nu. 1. & seqq. Roderic. de annu. reddit. lib. 1. quæst. 7. nu. 6. & 20. Regens Valenzuela, conf. 62. nu. 26. & seqq.
- 9 Rursus controuerti non potest, quin Princeps secularis illud taxare potuisset, diminuendo à decem ad septem, ita tradūt D. Thom. 2. 2. quæst. 57. art. 2. in fin. Couar. in regula peccatum, part. 2. §. 8. nu. 70. Reg. Rouipus in pragm. 2. de censibus, nu. 1.

& 2.

& 2. & in pragm. 5. eod. tit. Pretiū .n. legitimum vno tempore, potest alio tempore esse excessiuum, Et iustum in vno loco, in alio iniustum, Et ad Principem pertinet reducere pretiū ad æqualitatem, & exinde circumfertur, quoddum in Germania, & in Polonia pretium census fuisset aliquando definitum ad rationem decem pro quolibet centenariio, vt restatur Less. de iust. & iur. lib. 2. cap. 22. sub nu. 104. Carolus Quintus in Germania ad minorem quantitatem illud reduxit, Andr. Gaill. lib. 2. obseruat. 5. nu. 11. circa fin. Reges Romanorum. d. pragm. 5. de censib. nu. 4. Molfes. de contract. to. 2. tract. 12. cap. 6. sub nu. 85. Duard. de censib. S. 2. q. 21. sub num. 13. potest .n. Caput Regni propter bonum commune particularibus subditis præiudicare, Less. de iust. & iure, lib. 2. cap. 5. dub. 7. in 2. dicto, Dec. post Innoc. in c. qui in Ecclesiarum, de constit. & in l. fin. C. si contra ius, vel util. publi. Molfes. ad consuetud. Neapolit. part. 4. tit. de renunciat. quæst. 4. n. 26. Nec disputandum est de potestate Principis, vt post alios ait Muta decis. 44. nu. 2. idque non solum ob contrarius facturos; quia potest Princeps vsurarum modum constituit, dumodo limites à Sacris Canonibus constitutos non transgrediatur, Matthiæns. lib. 5. recopilat. tit. 15. in l. fin. & ibi, Azeued. Couarr. var. res. lib. 3. cap. 10. post nu. 3. sed etiam quo ad contractus iam perfectos, Ludouic. Lopez in instructorio negotiantium, lib. 1. cap. 58. vers. hoc ita affirmamus, & ex his motos fuisse, præcedente cõsul-

tatione, ad emanandam dictam pragmaticam, testatur Dñs Reg. Constitutus ad l. 1. 2. & 3. C. de fiscal. vsur. num. 33. & ita, vt diximus, Clemens 11 Papa Octauus diminuerat, & t quod Princeps cõstituit, lex, esset. 1. de Cõstit. Princip. Bald. cons. 248. & cons. 262. vers. cõcludo igitur, lib. 1. Muta decis. 44. nu. 2. & flex præsumitur iusta, & rationalis, cap. erit autem 13 lex, 4. distinct. 32. adeo, vt si certum non esset pretium, ad Principem pro declaratione recurrendum esset, Ripa lib. 1. respons. tit. de Constit. Respons. 14. n. 3. & seq. Cencius d. tract. part. 2. cap. 1. quæst. 1. art. 4. num. 15. 14 t Pretium enim, quod à Principe taxatur, dicitur iustum, Couar. var. res. lib. 2. cap. 3. n. 5. Rota Marchiz, decis. 28. Sola in decretis Sabaudiz, de censibus, glos. 1. n. 6. part. 3. Franc. Auiles, in cap. 17. Pretorū, in verbo Rationalibus pretios, nu. 1. Mastrill. decis. 17. n. 9. & seq. Roder. de ann. reddit. lib. 2. quæst. 3. nu. 42. Anton. de Amat. resolut. 34. nu. 45. Duard. de censibus, S. 2. quæst. 21. num. 51. 15 Quis autem contradicet, vt iustum dicatur pretium, q̃ à l. vel Statuto constitutum est. est rex. Serenus in l. 1. S. cura carnis, ff. de offic. Præfecti Urb. vbi Bart. & omnes, D. Thomas 2. 2. quæst. 33. art. 1. Alber. in prima part. statot. quæst. 69. Angel. Aret. in Spen. instit. de public. iudic. Petr. Nauarr. de restit. lib. 3. c. 2. Menoch. de arbitr. iud. cas. 514. lib. 2. cons. 6. nu. 6. Couar. lib. 3. var. resol. cap. 9. nu. 6. ad fin. Pinell. in l. 2. cap. 4. n. 35. part. 3. C. de rescind. vedit. Koppen. decis. 44. nu. 11. Caballin. Milleloq.

16. qui alios cumulat, Mascard. cō-
clat. 630. in fin. Masfril. de magistrat.
lib. 1. cap. 21. nu. 10. Roderic. de an-
nuis reddit. lib. 2. quæst. 3. nu. 42. pro
16. ut quæque. † in necessarijs ad victu,
iustum censetur pretiū, quod à Prin-
cipe taxatur; Cagnol. in l. 2. nu. 269.
C. de rescind. vend. Couarr. var. res.
lib. 2. cap. 3. n. 5. Pinell. in d. l. 2. part.
vlt. nu. 35.

17. At quando exigitur ultra quod de-
betur, dicitur usura, 14. quæst. 3. c.
fin. prudenter expendit D. Regens
Yateazuela, cons. 62. n. 27. 28, & 33.
quo loci ex Roderic. de annu. redd.
lib. 1. quæst. 12. nu. 21. ad fin. in pmo.

18. Et † tradit, quod quando sit fir-
mum pretium septem pro sin-
gulis cētenis, contractus ultra taxam
nullo pacto, nec iuramento firmari
constanter aſſerit; quacunque enim
transgressio pretij taxati est contra
iustitiam, iusti latitudinem excedēs,
Molina de contractibus, disput. 364.

18. nō. † & qui supra modum legi-
bus præscriptū usuras accipiunt, si-
mulationi detrahunt, & quod solū
est, in sortem computare tenebunt;
Lpauania. l. usuras; & l. placuit § de
usuris. l. eos S. si quis, C. eod. Duran.
de censib. S. 2. quæst. 26. n. 1. & seqq.

20. † & ideo soluente debitor esse
dicitur ultra modū taxatum, illud plus
solutum de sorte deducere debet
& census, seu annui redditus non
debetur, nisi de residuo. Gaspar Ro-
deric. de annu. reddit. lib. 2. quæst.
11. sub. nu. 6. vers. vnde firma, sequitur
Florides. Mauson. de cens. executi.

21. ampliat. 29. nu. 248. † usuras quo-
que supra licitum modum promittit

penitus illicitas dicit tex. in l. solu-
tum, S. si in sortem, de pignorat. act.
latē Ioannes Borcolten in tract. de
usur. cap. 5. de pignor. quib. afficiun-
tur qui supra modū legib. præscript.

22. usuras exigunt, & † in constitutione
redditus, quicquid ultra modum li-
mitatum usuræ, siue directæ, siue per
indirectum accedit, illud vitiosum
est, & legibus reprobatur, ita sanē
ex c. 1. & 2. & c. conquestus. extra.
de usur. tradit Ioannes Griuell. de-
cis. Dolan. 83. nu. 8. Annæus Rober-
tus, rer. iudicat. lib. 2. cap. 8. Roderic.
de annu. reddit. lib. 2. quæst. 21.

23. Idem quando plus in usuris sol-
uisset, quàm deberet, in sortem im-
putandum esse inquit tex. in l. credi-
tor, S. Titius §. de solut. & sortis pro
ea rata factam esse extinctionem ait
tex. in l. eos C. de solut. & in l. aliter,
de compensat. Menoch. cons. 445.
in fin. vol. 5. pro vſit in omnibus
contractibus illicitis, & pignoratij,
Canalean. decis. 2. nu. 32. part. 2. Ga-
briel. cōs. 73. vol. 1. Natta cons. 498.
Costa de Remed. subsidiar. Remed.
124. nu. 22. Immo non obligari con-
trahentes, & repetitionem soluti ip-
sæ competere dicit Viuius d. decis.
369. nu. 19. post dominum Ronitum
in pragmatica. 3. nu. 2. in rubric. de
empt. & vendit. Polidor. Ripa obser-
uat 158. Costa d. remed. 124. n. 24.

S V M M A R I V M

Annui introitus ad resignem-
tū, ac pro singulis cētenis ven-
ditū, cum pacto immunitatis collecta-
rum, contractum nullum reddunt, ad

X quod

sa decil. 187. nu. 10. nec malefaciūt
si sententiam Senatus sequantur, in-
quit Rebus in prohem. condeor. ver-
vigesimo tertio, Cabedo decil. 2. 12
partit. & signat. n. 7. part. 1. Gm.
decil. 128. Valasch. consil. 1. 28. nu.
126. & 27. lib. 2. Fontanella de pact.
nupt. tom. 2. conclus. 7. glol. 1. part. 2.
nu. 53. & seqq. t. cum etiam in re du-
bia semper aliorum iudicium sit im-
pleendum, Caphal. consil. 25. nu.
26. lib. 1. Silva Nupt. lib. 5. in verb.
quomodo iudicand. ma. 2. ad m. de
verf. sed quicquid sit, Menochius
320. nu. 45. Furett. obs. 1. tom. 2. 9.
vol. 1. Casar Barz. in consens. post
decil. nu. 173. Surt. d. cons. 403. nu.
83. & cons. 317. num. 17. lib. 5. quib.
t. firmus sit iudicium, quod multo-
rum sententia confirmatur, & pruden-
tia, de offic. delegat. 1. 1. off. 1. 1. 1.

Ex quibus die 22. Mensis Martij
1633. fuit hac ingēs questio termi-
nata per Regiam Collat. Conc. cum
interuentu Regie Camerae Summa-
ria ad finem Vniuersitatis huius
Regni Neap. que ipso Autore pro
dictis Vniuersitatibus Adversato, or-

Laus Deo, eiusq; Matri
Caelorum Reginae.

dine ipsius Regi Collatensis Con-
cilij, ac Regie Camerae Summaria,
fuitque prouisum, quod tam exten-
sius Regni, quam Vniuersitatis
ipsius, super quibus possidet annuos
introitus, soluant ipsi Vniuersitati-
bus bonatenentiam ad rationem
ducatorum duorum pro singulis re-
tensis, ita ut ex annuis ducatis septem
quos prius ipsa soluebant dictis con-
dicionibus, annuos ducatos decem
non obstante predicto immunitatis
pactis, retineant, de qua de offensione
meminit Dom. Hector Capys Legatus
Regiam Cancellariam Regens di-
gnissimus in decil. Sac. Conc. 126.
nu. 51. & secundum predicta ad fa-
uorem dictarum Vniuersitatum alle-
gato, Sac. Conc. in dicta causa, Nec
decessisse affirmat, anno 1637.
Ad istas huius laburbationibus finem im-
ponitur, nō ut quid aliud in hac ma-
teria sperandi non possit, sed quia
ea, quae proprie ad principis arti-
culi definitionem, & quae correlatiue
magis conferunt, non autem ab il-
lius institutione aliena, conatu maxi-
mo differere volumus.

Laus Deo, eiusq; Matri
Caelorum Reginae.

auguratur, quod prouisum, quod tam exten-
sius Regni, quam Vniuersitatis
ipsius, super quibus possidet annuos
introitus, soluant ipsi Vniuersitati-
bus bonatenentiam ad rationem
ducatorum duorum pro singulis re-
tensis, ita ut ex annuis ducatis septem
quos prius ipsa soluebant dictis con-
dicionibus, annuos ducatos decem
non obstante predicto immunitatis
pactis, retineant, de qua de offensione
meminit Dom. Hector Capys Legatus
Regiam Cancellariam Regens di-
gnissimus in decil. Sac. Conc. 126.
nu. 51. & secundum predicta ad fa-
uorem dictarum Vniuersitatum alle-
gato, Sac. Conc. in dicta causa, Nec
decessisse affirmat, anno 1637.